

Propi

"Educar millor és possible"

IES Miquel Tarradell

Fundació Jaume Bofill

GREM de la UB

PUIG, Josep M. FUNES, Jaume, PADRÓS, Maria i ZAFON, Anna.

Memòria del projecte

Any 2001/2002

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	pàg. 3
2. ETAPES DEL PRIMER ANY DE PROJECTE.....	pàg. 4-11
2.1 Primera etapa.....	pàg. 4
2.2 Segona etapa.....	pàg. 5-7
2.3 Tercera etapa.....	pàg. 7-9
2.4 Quarta etapa.....	pàg. 9-11
3. LÍNIES D'ACTUACIÓ ENGEGADES.....	pàg. 12-15
4. PROPOSTES PER AL SEGON ANY DE PROJECTE.....	pàg. 16-17
5. FUNCIONAMENT DE L'EQUIP.....	pàg. 18-19
6. ANNEXOS	

1. INTRODUCCIÓ

Aquesta memòria pretén exposar el treball dut a terme al llarg del primer any del projecte "Educar millor és possible", projecte d'actuació a l'IES Miquel Tarradell promogut per la Fundació Jaume Bofill amb la col·laboració del Grup de Recerca en Educació Moral (GREM) per tal de millorar la qualitat de l'educació secundària obligatòria en el centre esmentat.

Les tres institucions comparteixen l'interès d'impulsar un procés de reflexió, recerca i actuació que permeti millorar l'educació secundària obligatòria, especialment en centres d'entorns socialment desfavorits, i afavorir la inclusió social i la igualtat d'oportunitats d'adolescents amb dificultats socials. Per altra banda, les institucions implicades havien col·laborat anteriorment en altres iniciatives, les quals s'havien valorat positivament.

Així doncs, durant el curs escolar 2001 - 2002 han tingut lloc les primeres fases d'un projecte d'una durada prevista de dos anys, i que han permès definir formes de treball i propostes d'actuació debatudes i assumides pel conjunt del claustre del centre.

El conjunt del procés d'aquest primer any inclou intervencions i tasques a diferents nivells i amb diferents resultats. Ens sembla apropiat recollir i descriure amb el màxim de detall i també de claredat possible, totes aquestes intervencions i el procés, per tal de contribuir a una valoració del mateix i a l'extracció de conclusions sobre la cooperació i l'acció socioeducativa en contextes desfavorits socialment.

Així doncs, el què presentem és tant el procés que s'ha seguit en el desenvolupament del projecte com els continguts i línies de treball pels quals s'ha optat. Hem inclòs també, algunes valoracions des de diferents perspectives sobre aquest primer any, propostes i pla de treball de cara a la continuació del projecte, i documents de referència com a annex.

2. ETAPES DEL PRIMER ANY DE PROJECTE

El projecte "Educar millor és possible" ha passat al llarg dels seus primers mesos (des de setembre de 2001 fins a juliol de 2002) per diferents moments i processos. Podríem parlar de quatre etapes: la negociació i definició del projecte; la immersió per a conèixer de prop el centre; els debats sobre diagnòstic i accions a realitzar; i la preparació de l'aplicació de les accions decidides.

Es tracta de moments en els quals ha predominat més un tipus de treball, d'intenció o d'actuació determinats. Algunes activitats s'han mantingut al llarg de l'any o en diferents etapes, a continuació intentem descriure què ha caracteritzat aquestes etapes, el sentit que han tingut i les activitats que s'han dut a terme en cada moment.

2.1 Primera etapa: Negociació i definició del projecte

El procés de negociació del projecte va iniciar-se a finals del curs 2000 - 2001. Prèviament, l'IES Miquel Tarradell havia participat en un projecte de la Fundació Jaume Bofill sobre Educació en valors a l'ESO conjuntament amb cinc altres centres de Barcelona. Aquesta col·laboració s'havia valorat positivament per part de les dues entitats, així com altres contactes establerts.

Davant la possibilitat d'iniciar un projecte global al centre, el claustre va iniciar el mes de juny de 2001 un procés de debat a través d'un fòrum a Internet, el qual va assolir un nivell de participació en els diferents aspectes de debat molt satisfactori, i es van rebre una quantitat important de propostes i suggeriments. Aquest procés va servir per a sensibilitzar el professorat de cara a una presa de decisions com a centre, concretament en relació a la col·laboració amb la Fundació Jaume Bofill.

El 27 de juny de 2001 es va fer una sessió plenària de claustre conjuntament amb l'equip de la Fundació Jaume Bofill i de la Universitat de Barcelona. En aquesta sessió es va fer una visió general de les pràctiques institucionals del centre que permetés veure tot allò que ja es fa al centre i aquells aspectes o àmbits en els quals hi ha més mancances, i un debat sobre les prioritats de millora. El fet d'haver-hi treball en petits grups i d'haver debatut obertament va permetre que tothom pogués aportar la seva opinió. En el debat es va reflectir la satisfacció per haver consolidat una bona quantitat de pràctiques i estructures organitzatives al centre, així com un fort interès per a millorar en l'educació i la formació dels nois i noies i en fomentar la cohesió de l'equip de professorat. **(Annex 1)**

Tal com es va quedar, la decisió d'emprendre un projecte de col·laboració no es va prendre fins al mes de setembre, amb la votació del claustre, i es va definir el projecte amb un document en el qual s'establien dues grans línies de treball:

A. Pedagogia de la quotidianitat.

B. L'acompanyament educatiu.

També es van establir les instàncies de treball, entre les quals hi havia una comissió de seguiment del projecte formada per persones de les diferents parts implicades i un esbós de calendari d'objectius a abordar. **(Annex 2)**

Cal dir també, que en començar el curs escolar, la plantilla de professorat havia sofert canvis que no s'esperaven al mes de juny en la primera etapa de definició del projecte, i que han afectat lògicament a l'impuls i la cohesió de cara al mateix.

2.2 Segona etapa: Immersió per a conèixer de prop el centre, primers retorns i alguns debats.

En qualsevol cas, les línies a treballar exigien en primer lloc un nivell de diagnòstic per al qual es va decidir dur a terme una immersió reflexiva en el centre. Aquesta etapa es va allargar fins a finals del primer trimestre escolar, i en ella va tenir un pes central la observació reflexiva externa per part de l'equip de la FJB, entenent-se com un instrument que permetès tenir una visió globalitzada i distanciada, mitjançant la lectura i l'anàlisi dels documents existents al centre, l'observació de les pràctiques educatives tant dins de l'aula com en altres espais, les converses amb els professors, l'assistència a les reunions de tutors, equip docent, coordinadors i a la majoria dels claustres. El projecte parteix del convenciment que no es pot arribar a un centre i opinar i proposar idees sense conèixer-lo bé per dins, i des d'aquest convenciment els objectius plantejats per al procés d'observació varen ser:

- Facilitar el coneixement real del centre als col·laboradors/es de fora.
- Fer una lectura i formar-se una imatge global i/o parcial per a retornar a fi que ajudi en la feina quotidiana, i sobretot impulsí el debat/diagnòstic més global que permeti la definició de línies concretes de millora.

El pes de l'observació ha recaigut lògicament en les dues persones que compartien una jornada laboral sencera de dedicació al projecte. Per tal de facilitar el procés, cada una de les observadores es va centrar en un dels cicles de l'ESO. La freqüència d'observacions era d'una mitjana de 3 hores al dia aproximadament per part de cada una de les observadores. Es va procurar assistir almenys a totes les àrees més d'una vegada i en els diferents grup classe de cada nivell. Es va procurar participar en alguna experiència més excepcional, com per exemple una sortida o un taller amb un mitjà de comunicació. Per altra banda, es va procurar observar setmanalment una tutoria de cada nivell, d'acord amb la importància com a eix de treball propi, de l'acompanyament educatiu en el qual s'inclou la programació de l'hora de la tutoria. En aquest cas els diferents membres de l'equip han entrat a les aules amb una assignació personalitzada.

Entenent que situar una persona com a observadora externa a l'aula és una qüestió sovint delicada, es va garantir que hi hagués el consentiment del professor o professora que impartia les classes. Per altra banda, el paper de les persones observadores i el seu grau d'implicació directa va dependre en bona part de cada cas (assignatura i professor/a) i va variar cap a una major implicació al llarg de les classes i del coneixement progressiu dels nois i noies i dels professors/res.

Ja que es tractava d'una immersió primera per tal de conèixer una realitat, es va evitar de categoritzar prèviament els ítems o aspectes a observar, i aquests varen sorgir de les pròpies observacions realitzades. Les notes no es prenen a la mateixa classe sinó en sortir. Per tal d'agilitzar el procés i donada la gran proporció de temps destinat directament a l'observació, no es va fer una transcripció detallada i minuciosa de totes les sessions sinó documents-resum de les observacions; setmanalment es posaven en comú les reflexions per tal d'anar-nos apropant a la idea de diagnòstic de la realitat.

A finals del primer trimestre, a demanda de professorat del centre, es va observar amb més especificitat la convivència entre alumnes, tant dins de l'aula com als passadissos.

Una altra observació específica va ser entorn al domini lingüístic dels alumnes, concretament a partir d'una petita prova a tots els alumnes i les alumnes d'un dels grups del primer nivell.

En conjunt, es va obtenir una gran informació i riquesa de coneixement entorn a aspectes com: l'heterogeneïtat aclaparadora, no només cultural sinó també en hàbits acadèmics, coneixements i destreses, etc. dels alumnes; quines metodologies i activitats es duen a terme a la classe i com donen o no donen resposta a aquesta situació; els materials utilitzats; els continguts de l'aprenentatge; les rutines establertes per a l'organització del treball personal; els problemes de conducta; les expectatives cap a l'alumnat i les classes; els reforços positius i negatius entre professorat i alumnes; la distribució de l'espai, taules i alumnes dins de l'aula; etc.

Pel què fa a la relació amb el professorat del centre, aquesta no es va institucionalitzar en cap moment en forma d'entrevistes o reunions individuals, de manera que els contactes cara a cara varen ser majoritàriament de caràcter informal. En general, després d'una classe es comentava amb el professor o professora com havia anat. Aquests petits moments "de passadís" han estat importants per fer que la relació pugui ser molt més de confiança i compartir les preocupacions i il·lusions del professorat.

De totes maneres, sí s'ha garantit la implicació i l'observació en espais de debat i de coordinació de la tasca docent. Les persones de l'equip de la FJB han participat en pràcticament la totalitat de les reunions ordinàries dels equips docents, que tenen lloc setmanalment per a cada nivell de la ESO. També s'ha procurat tenir una presència sistemàtica en les reunions setmanals de tutors, també per nivells. Només s'ha hagut de prescindir de les reunions de l'equip de 4rt per una qüestió de problemàtica d'horaris. En el cas dels Departaments aquesta participació ha estat molt més reduïda.

Ens va semblar que una fórmula adequada per, d'alguna manera, retornar en forma de debat i de possibilitat de millora algunes de les qüestions que s'obrien en el procés d'observació i immersió, era a través de breus retorns escrits, distribuïts a tot el professorat, que fessin de mirall. Els retorns que es varen fer durant el primer trimestre són els següents (Annex 3):

1. Sobre el procés d'observació.
2. Organització de les aules.
3. Una experiència "excepcional": El periódico a l'institut.
4. Sobre l'elecció de delegats i les "activitats ritualitzades".
5. Primers apunts sobre les llengües.
6. Les claus del lavabo i l'aprenentatge de les normes.
7. Recursos per a la convivència.
8. Del patir parlant de casos al parlar de manera útil sobre l'alumnat.
9. Més sobre les aules.
10. L'hora de tutoria.

Aquests retorns, o almenys bastants d'ells, es varen discutir en equips docents i reunions apropiades. Així, tal com ens havíem proposat en un principi, el treball per part del professorat s'ha realitzat en sessions de discussió majoritàriament aprofitant reunions ordinàries, que mantenien al màxim la dinàmica habitual, però amb un objectiu afegit de reflexionar a curt i a llarg termini i no només respondre a la immediatesa.

En definitiva, al llarg del primer trimestre, que coincideix a grans trets amb la fase d'immersió i de coneixement de la realitat, es varen fer les següents activitats:

Observacions classes	240 hores (aprox)
Observacions tutories	29
Reunions equips docents	34
Reunions equips tutors/es	24
Reunions departaments	3
Retorns	10

La immersió al centre ha resultat una experiència molt enriquidora, especialment per a les dues persones que s'hi han pogut dedicar més, però també ha estat positiva de cara al projecte per tal de poder plantejar actuacions amb un coneixement de causa determinat i compartit. Alhora, s'ha complert l'objectiu d'impulsar la reflexió sobre la pròpia tasca docent. En alguns casos, professors del centre varen fer arribar propostes personals de cara a la cooperació i a les mesures a emprendre. Més endavant comentarem que les valoracions del professorat sobre la participació a l'aula i els retorns escrits sobre temes concrets han estat en general molt positives.

Per altra banda, aquesta immersió ha demostrat que la realitat es pot arribar a conèixer en un grau força raonable dins un temps determinat, sense que mai es pugui acabar d'afirmar que es coneix completament, perquè contínuament apareixen nous dubtes que també demostren la complexitat de la realitat educativa i de tot el que arriba a passar en un centre educatiu.

2.3 Tercera etapa: Diagnòstic, debats, definició de camps prioritaris i accions a realitzar.

D'acord amb el calendari i el procés acordat a l'inici del projecte, després d'aquest primer període d'observació, es va preparar un retorn més global que permetés un debat ampli i que ajudés a definir accions concretes de millora. Es va intentar que el document final fos al màxim de clar i sintètic, evitant un excés d'informació i de pàgines. Amb el màxim de breuetat, es van incloure sis aspectes importants a millorar i un recull de propostes per a engegar. El document i les propostes de treball es va presentar al Claustre el 30 de gener, tant per escrit com a través d'una presentació en power point en la qual es varen afegir també les valoracions de les pràctiques positives existents al centre (**Annex 4**).

A partir del debat en el mateix claustre, i entenent que les decisions a prendre necessitaven treballar-se més, es va establir un calendari de reunions per a tractar sobre els diferents temes o línies que s'havien proposat, i que es varen agrupar en tres blocs: 1. Llengües i agrupaments, 2. Didàctiques i innovació curricular i 3. Acció Tutorial. (**Annex 5**).

Per tal d'enriquir el procés, l'equip de la FJB també es va encarregar de buscar informació, bibliografia, articles etc. que poguessin resultar adequats. Es varen entregar a tot el claustre dos dossiers, un amb textos amb referència als blocs 1 i 2 (llengües i innovació curricular), i un altre amb textos o informacions sobre la tutoria. A més de tres retorns concrets sobre els agrupaments flexibles, projectes d'integració de matèries i l'aprenentatge cooperatiu (nº 12, 13 i 14 respectivament). (**Annex 6**).

Aquestes reunions varen permetre, tal com era la seva intenció, ampliar i fer arribar el debat a tots els professors i les professores del centre des de diferents instàncies. Es

va fer una acta de cada una de les reunions, i es varen penjar totes a la pàgina web del projecte.

Certament, el procés de debat va ser bastant intens, especialment tenint en compte que va coincidir amb un trimestre llarg i havia cert cansament d'alumnat i professorat. Tot i així, es va demostrar l'interès i algunes de les reunions voluntàries van comptar amb una gran participació. Aquest procés, per altra banda, ha resultat imprescindible per a poder arribar a prendre acords compartits pel conjunt del claustre. **(Annex 7).**

Paral·lelament a promoure i fer el seguiment dels debats i les reunions, durant aquesta etapa es va seguir entrant a l'aula a realitzar observacions reflexives, es va assistir a les reunions dels equips docents i de tutors de nivell, etc.

A més a més, i dins la línia de la innovació curricular, es varen iniciar algunes col·laboracions puntuals en innovació didàctica. Així, paral·lelament al procés de debat i discussió, es va intentar dur a terme alguna experiència d'elaboració de materials cooperatius o flexibilitzats que pogués ser després generalitzable. Concretament es va elaborar una proposta per a l'aprenentatge cooperatiu entorn al tema de Gaudí, amb la implicació d'un professor del Departament de Socials, i una altra proposta per a la diversificació graduada entorn al tema de l' Aparell digestiu, amb la implicació d'una professora del Departament d'Experimentals. Tot i que finalment es va quedar aturat degut a la gran quantitat de feina, es va començar a perfilar també la possibilitat de diversificació a l'àrea de llengua a través de racons, conjuntament amb una professora de la matèria, aquest materials han quedat a disposició de l'escola.

En definitiva, les activitats realitzades al llarg de la tercera etapa són les següents:

Observacions classes	108 (aprox.)
Observacions tutories	27
Reunions equips docents	12
Reunions equips tutors/es	9
Reunions departaments	6
Reunions per comissions ad hoc	3
Dossiers amb lectures	2
Propostes didàctiques	3

Finalment, al Claustre de 6 de març es va presentar i debatre una proposta d'actuacions estructurada en els tres blocs temàtics en els quals s'havia articulat el debat: Llengües i agrupaments; Didàctiques i innovació curricular; Acció tutorial. **(Annex 8).**

A partir d'aquest claustre del mes de març es va començar a fer alguna reunió d'acord amb la previsió d'equips docents del proper curs.

El següent claustre, del dia 17 d'abril, es varen dur a votació les propostes concretes dels Agrupaments flexibles.

Grups heterogenis 1er – 3er	SI = 28 ABSTENCIONS = 4
Grups heterogenis 4rt	SI = 13 CONTRA = 10 ABSTENCIONS = 13
Grups Flexibles	SI = 17 CONTRA = 5 ABSTENCIONS = 11

2.4 Quarta etapa: preparació de l'aplicació de les accions decidides.

Des del claustre del 17 d'Abril, i per tant bàsicament en el 3er trimestre escolar, les iniciatives del projecte "Educar millor és possible" s'han centrat en preparar les accions decidides, pensant bàsicament en el curs 2002 - 2003.

Per a cada línia de treball s'han anat concretant

- **Qüestions organitzatives**
- **Qüestions de millora pedagògica**

Tot i que en el següent apartat s'exposaran amb més detall els continguts i decisions presos en cada una de les tres línies, de moment voldríem exposar quin ha estat el tipus de feina realitzada per tal de facilitar l'aplicació de les innovacions en els diferents àmbits:

En relació a les qüestions sobre llengües i agrupaments, es va prendre el compromís de parlar individualment amb tots els professors i professores de llengua catalana i castellana per tal d'obtenir un estat de la qüestió sobre els materials educatius utilitzats i els utilitzables de cara a la proposta de fer agrupaments flexibles.

Un cop recopilada aquesta informació, l'equip de la FJB es va encarregar de fer el quadre resum que es va entregar i presentar a tot el professorat afectat. (**Annex 9**).

Seguidament, es varen iniciar les reunions de cara a la preparació del proper curs i es varen oferir ajudes puntuals i de manera més permanent en el seguiment i suport en la preparació de materials educatius.

Per altra banda, es va gestionar la participació de dos professors del centre i dues becàries de la FJB al Seminari Llengües i Educació organitzat per l'ICE.

A finals de curs, es va facilitar una sessió amb un assessorament extern: Dolors Rius.

En referència a la Innovació Curricular, podem dir que el paper de l'equip extern s'ha centrat en acompanyar els equips docents de cara al proper curs en la definició de propostes i actuacions a fer. En efecte, després d'acordar com a claustre la conveniència de reduir i compactar al màxim els equips docents de cada nivell, s'han començat a fer diverses reunions amb els equips previstos de cara al proper curs. En aquestes reunions hi ha hagut la presència i acompanyament de les persones que formaven l'equip de la FJB.

En el cas de 3er d'ESO, l'equip de professors i professores estan impulsant un projecte global d'innovació curricular, centrat en l'ús de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació, que suposa una dosi incrementada de reunions de definició i preparació dels materials i la proposta en el seu conjunt. Hem intentant també acompanyar i seguir el procés, a més a més de gestionar la cessió d'un aula d'ordinadors, per part de la Fundació Jaume Bofill, que permetés la posada en pràctica de l'esmentat projecte. **(Annex 10).**

Finalment, en referència a les qüestions tutorials, es va començar a assistir a les reunions de coordinadors de nivell, com un espai on debatre aspectes de caire general que afectessin especialment en la tutoria. En una d'aquestes reunions setmanals es va decidir dur a terme una recopilació de totes les activitats i materials utilitzats en les tutories dels diferents cursos, la qual es va dur a terme a través de les reunions de tutors de nivell.

Finalment, es va fer una proposta de programació de l'hora de tutoria partint de la base del que s'ha estat fent i de temes o objectius que els propis professors han manifestat com a interessants o prioritaris en determinats moments de l'escolarització.

Aquesta proposta, donada també en forma de petit dossier, s'ha presentat a la reunió de coordinadors i finalment al conjunt del claustre en una sessió final de curs dedicada quasi íntegrament a parlar d'aquestes qüestions. **(Annex 11).**

En efecte, i donat que els altres dos eixos havien ocupat en bona mesura l'espai de debat generalment, es va destinar la jornada de 25 de juny per a treballar com a claustre el tema de la tutoria i de l'acompanyament educatiu, amb una xerrada de Jaume Funes sobre acompanyament individual dels alumnes i tractament en Equips Docents del curs 2002 - 2003 de la programació de l'acció tutorial.

A més de les accions dutes a terme des del professorat, considerem important remarcar la importància d'un procés iniciat pels volts del començament de l'etapa, i que es tracta de la participació dels alumnes en l'expressió de les seves opinions i demandes de cara al centre. Concretament, en aquest sentit la dinàmica ha estat la següent:

En una reunió de delegats i delegades es va demanar als nois i noies que omplissin un petit qüestionari on se'ls demanava tres qüestions: aspectes o coses que els agraden de l'institut, altres que no, i propostes per a millorar. Se'ls va demanar també que no fessin referència a professors concrets. El pas següent va consistir en que la mateixa enquesta es passés a tots els cursos de l'institut. Es va prepara individualment amb els diferents delegats per tal que ells, amb el suport del tutor o tutora, ho poguessin dur a terme a l'hora de tutoria. Un cop fet això, l'equip de la FJB va fer el buidat de les demandes per la seva banda, si bé es va convocar una nova reunió de delegats i delegades en la qual també ells varen fer el buidat de les idees dels seus companys. Finalment, va haver-hi encara una darrera reunió de delegats en la qual, junts i per nivells, van elaborar uns murals amb les seves propostes. Aquests murals es varen penjar als passadissos de l'institut. **(Annex 12).**

Molts alumnes han manifestat el seu interès i han aportat moltes idees útils sobre l'Institut. No obstant, també han manifestat el seu escepticisme sobre les possibles respostes que puguin rebre. En aquest sentit, precisament, des de l'equip directiu i, en general els equips docents hi ha hagut la preocupació per a debatre i poder donar alguna resposta a les demandes que han manifestat.

Per això es va estar discutint a la reunió de coordinadors i després a nivell de tutoria i s'ha respost com a centre. De totes maneres, es va acordar de reemprendre aquest tema a principis del proper curs 2002 - 2003.

En definitiva, en aquesta darrera fase del curs, podem dir que s'han dut a terme les següents accions:

Observacions classes	108 (aprox.)
Observacions tutories	27
Reunions equips docents	12
Reunions equips tutors/es	9
Reunions departaments	?
Reunions coordinadors	15
Reunions de delegats	3
Retorns i dossiers	3
Col·laboracions puntuals	2

3. LÍNIES D'ACTUACIÓ ENGEGADES

En aquest apartat volem fer incidència en les línies i propostes de canvi que s'han plantejat al centre. Tot i que moltes de les qüestions que s'exposen ja s'han mencionat en el punt anterior, ara voldríem centrar-nos més en el contingut concret de les propostes que en el seu procés d'elaboració.

Ens sembla apropiat fer-ho a partir de les tres propostes aprovades pel claustre:

1. L'aprenentatge de les llengües

Un dels aspectes destacats en el diagnòstic entregat al gener de 2002 al Claustre va ser les importants dificultats lingüístiques per a la comunicació i l'aprenentatge. Una proporció molt important de l'alumnat no té el català ni el castellà com a llengua materna, i el domini d'aquestes dues llengües varia moltíssim entre uns alumnes i altres en funció de molts factors.

Entenent que la llengua és una qüestió instrumental imprescindible, tant per a la possibilitat de comunicació a la vida quotidiana amb l'entorn com per a l'aprenentatge i possibilitats d'accés a formació posterior, i en definitiva, per tant, per a la igualtat d'oportunitats i la inclusió social dels joves, buscar respostes efectives a aquesta necessitat ha de convertir-se en una qüestió prioritària.

En general, les observacions varen permetre arribar a la conclusió que l'ensenyament de la llengua es duu a terme des d'una perspectiva que segueix prioritzant les qüestions més acadèmiques i formals, de gramàtica, ortografia, etc. que els processos comunicatius i l'expressió oral.

Per altra banda, l'Institut havia adoptat el domini de la llengua catalana i castellana com a criteri per a la definició dels grups classe, tenint per tant un grup A de cada nivell amb aquells nois i noies que presentaven majors dificultats lingüístiques. Aquest criteri té avantatges, com pot ser una certa facilitat per a ensenyar les matèries instrumentals amb grups menys heterogenis, però també els desavantatges d'afavorir menys l'intercanvi lingüístic i per tant la millora dels nois i noies del grup A, podent contribuir en processos de segregació i a més, creant una imatge negativa dels grups A. A més a més, a la pràctica alguns dels grups A han inclòs alumnes per altres raons que no són les de domini lingüístic sinó més aviat per raons conductuals, reforçant aquesta imatge negativa.

La proposta que s'ha definit i aprovat per al claustre és la següent:

- ✓ Organitzar agrupacions flexibles per català i castellà en els nivells o cicles que sembli més oportú. És a dir, canviar l'actual criteri de grups A i fer grups-tutoria heterogenis que es convertiren en flexibles per les llengües.
- ✓ Impulsar una didàctica de la llengua que atengui millor les diferents necessitats dels nostres alumnes i incrementi les seves competències lingüístiques (comprendre, parlar, llegir i escriure). Emfatitzar els aspectes actius, comunicatius i d'ús pràctic de la llengua.
- ✓ Dissenyar material apropiat per als grups flexibilitats.

- ✓ Pensar com potenciar l'ús quotidià del català i com valorar les llengües pròpies dels alumnes.

Les dificultats per a dur a terme aquesta innovació no són poques: fonamentalment, en quant a la organització i recursos humans de professorat, ja que els agrupaments flexibles suposen un major nombre de professors donant classes de llengua a la mateixa hora i per tant que professors que no són d'aquests departaments/no són especialistes, ho facin. L'altra dificultat es tenir un material i propostes metodològiques adequats per a cada nivell de cada curs. Per això s'ha fet necessari el conjunt d'entrevistes individuals amb tots els professors i la sistematització de la informació rebuda.

Malgrat tot, aquest és un tema molt ampli i que evidentment, no afecta solament a les hores de crèdit de llengua catalana i llengua castellana, sinó a totes les matèries i activitats educatives del centre. Altres aspectes relacionats que finalment no s'han abordat han estat: la possibilitat de fer reforços o tallers de català i castellà en hores extraescolars, i les possibilitats d'aprofitar, reconèixer i valorar la riquesa lingüística de l'Institut, facilitar el reforç de diferents llengües maternes, etc.

Cal tenir en compte que es tracta d'una temàtica en la que és possible que es necessiti l'assessorament o suport de persones externes i expertes. Així, el seminari de Llengües i Educació organitzat per l'ICE de la Universitat de Barcelona i celebrat el 30, 31 de maig i 1 de juny va facilitar als professors que hi van participar alguns elements de reflexió. Per altra banda, es va promoure l'assessorament de una experta en la matèria: Dolors Rius, que va venir a l'Institut a fer una xerrada.

De cara al futur, es preveu la necessitat de fer el seguiment i avaluació de l'experiència.

2. Innovació curricular

Un altre aspecte que es va manifestar en el diagnòstic realitzat després de la immersió al centre és la necessitat de millorar les pedagogies, les didàctiques i els continguts de l'aprenentatge.

En general, hi ha un predomini de continguts estàndards tot i la diversitat de coneixements i processos educatius viscuts pels alumnes. A resultes d'això, la significació i la utilitat d'alguns continguts que es tracten a classe sovint no sembla que siguin percebuts pels alumnes, i en alguns casos, s'haurien de poder replantejar i organitzar diferent. Malgrat els esforços i propòsits per a treballar per projectes, segueix havent-hi poca interrelació entre matèries i una excessiva fragmentació entre les intervencions.

En general falta trobar estratègies per a fer una pedagogia més activa. Per altra banda, hi ha una dificultat de trobar en el mercat materials adequats al contingut que requereixen aquests alumnes i en aquest sentit la cerca i/o l'elaboració de materials adequats es converteix en una despesa de temps per a molts professors i professores.

Les propostes que s'han debatut han girat entorn a posar en marxa a la vegada sistemes i mecanismes per a un aprenentatge diversificat, a través de plans de treball personalitzats, materials diversificats que permetin diferents nivells i ritmes d'aprenentatge, didàctiques per a un aprenentatge cooperatiu, experiències de globalització i interdisciplinarietat; continguts que reflecteixin i valorin la realitat multicultural de les aules, etc.

Concretament, les decisions aprovades pel claustre foren:

- ✓ Buscar una millora de l'aprenentatge introduint metodologies que globalitzin les matèries, diversifiquin l'aprenentatge i impulsin el treball en grup i cooperatiu, de manera que s'assoleixin les competències bàsiques i el màxim nivell per part de tothom.
- ✓ Formar per cada nivell equips docents tant compactes com sigui possible.
- ✓ Dissenyar materials apropiats que permetin guiar les fórmules de treball proposades.
- ✓ Instaurar franges temporals més àmplies (no timbre a la tarda o a la segona part del matí).

Com ja hem comentat, a més dels debats i dels retorns entregats sobre aquests aspectes, s'han iniciat alguns primers passos per a l'elaboració de propostes didàctiques d'aprenentatge cooperatiu i diversificat, com a punts d'innovació didàctica.

Per altra banda, a 3er d'ESO (del proper curs 2002 - 2003) s'ha concretat una proposta molt forta en el marc d'aquesta innovació curricular. Es tracta d'un projecte de treball integrat, basat en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, centrat en els mitjans de comunicació. Aquest projecte implica una reformulació completa de totes les àrees curriculars, l'adquisició d'una nova aula d'informàtica cedida per la FJB, el treball en equip de tots els professors i professores de 3er d'ESO, etc

3. Acció tutorial

Des de les primeres definicions del projecte, un dels eixos de treball consistia en l'acompanyament educatiu en un sentit ampli. En efecte, es tracta d'un eix ampliíssim que s'ha intentat concretar en accions i estratègies concretes de millora.

Una de les observacions realitzades va ser que l'atenció educativa o tutorial als nois i noies es trobava molt polaritzada en el tractament de casos específics, que acaba convertint-se en el tractament dels "casos pitjors" i ocupa grans dosis d'esforç, debat i discussió no sempre plenament amortitzades, i que no feia possible abarcar un seguiment personalitzat adequat a tots i totes els alumnes.

Tot i ser un tema que requereix més aprofundiment en el futur, sí que hi ha hagut durant aquest curs diverses accions per tal de reflexionar, prendre consciència i establir pautes de canvi en aquestes qüestions. El retorn sobre el parlar útil dels nois i noies, una proposta de fitxa sobre els alumnes que permet apreciar diferents visions i aspectes positius per part del professorat sobre un mateix alumne, i una xerrada a finals de juny per part de Jaume Funes al claustre, han servit per a plantejar alternatives a aquest "tractament de casos".

L'acció tutorial també inclou, lògicament, l'hora dedicada a la tutoria amb el grup que es destina setmanalment. En aquest sentit, es va considerar que l'hora de tutoria era insuficient i a més poc programada i poc efectiva per a generar vida de grup i per abordar temes de fons.

Així, es va proposar un pla d'acció tutorial que a més de l'atenció a cada alumne i del contacte amb les famílies tingui en compte la planificació sistemàtica del què s'ha de fer, de quins materials utilitzar i de quines fites assolir en les classes; que posés en

marxa sistemàticament accions com les assemblees de classe, els càrrecs o serveis a la col·lectivitat, la decoració de les aules, els delegats, etc.; així com petits actes de grups classe que afavorissin el sentiment de pertinença a una col·lectivitat, semblava una proposta adequada.

La decisió del claustre entorn a l'acció tutorial inclou:

- ✓ Buscar una estructura organitzativa del centre que ens permeti dedicar més hores a l'acció Tutorial, bé perquè en algun nivell s'incrementa l'estona de classe, bé perquè s'impliquen més professors en ajudes concretes.
- ✓ Continuar el disseny del Pla d'Acció Tutorial i establir amb precisió els objectius que volem treballar a cada nivell.
- ✓ Elaborar materials que ens permetin treballar d'acord als objectius fixats.
- ✓ Prestigiar i reforçar la figura del tutor en la mesura que és un dels eixos bàsics del centre.

S'ha aconseguit implicar tots els tutors i tutores però també al conjunt del claustre en la definició de l'acció tutorial i del crèdit de tutoria.

En acabar el curs, estan creades quatre carpetes amb materials i propostes per a treballar durant l'hora de tutoria a cada curs. Amb la intenció que això faciliti la posada en marxa d'una acció tutorial més adequada a les necessitats dels nois i noies així com la revisió i renovació de les propostes.

Creiem que l'acció tutorial està íntimament lligada amb la participació de l'alumnat. En aquest sentit, cal dir que tot i que els alumnes són objecte d'apreci i de control, però no es treballa massa la seva implicació i participació en la regulació quotidiana de la convivència i en la marxa del centre.

Per tal de millorar aquest aspecte, es va iniciar la dinàmica que hem exposat en l'apartat anterior per aconseguir un diagnòstic dels punts positius, negatius i propostes de millora des dels alumnes.

4. PROPOSTES PER AL SEGON ANY DE PROJECTE

A partir de l'avaluació del projecte per part del professorat que es va fer al claustre el dia 5 de Juliol (**Annex 13**), i les nostres propostes vam redactar un document on descrivim aquelles actuacions que s'han previst de cara al segon any de projecte, i que es centren bàsicament en: el suport, seguiment i avaluació de les actuacions empreses; promoció de la formació i la reflexió pedagògica; i l'impuls d'altres actuacions. Per altra banda, s'han de definir o concretar les formes d'organització i funcionament. Lògicament aquesta primera proposta està oberta a modificacions. (**Annex 14**)

Suport, seguiment i avaluació de les actuacions empreses:

En el curs 2002 - 2003 s'aplicaran algunes de les accions que aquest any s'han estat debatent al centre. Lògicament, el projecte i l'equip de persones que l'impulsa han de vetllar per tal que sigui així i per tal que les propostes engegades siguin al màxim d'eficaces. A la vegada, caldrà recollir i sistematitzar la informació sobre la manera en com s'estan duent a terme. I caldrà avaluar les actuacions que s'han engegat. Aquesta tasca de facilitació i suport, seguiment i avaluació de les accions ha de planificar-se i adequar-se a les característiques de cada acció i a les possibilitats de l'equip.

En principi, sembla que alguns mecanismes apropiats podrien ser:

1. Acció tutorial:

- Implicació en una tutoria de cada nivell, intervenint-hi com a reforç del tutor o tutora (no només observació) i intervenint també activament a les reunions de tutors del nivell. Vetllar i coordinar la revisió, modificacions, etc. dels materials i les programacions de la tutoria en aquestes reunions, amb una freqüència setmanal o quinzenal.
- Recerca i/o elaboració o preparació de materials addicionals per a completar la proposta del crèdit de tutoria.
- Contacte directe amb els alumnes per a seguir impulsant la participació dels alumnes en la regulació de la vida quotidiana del centre (assemblees, delegats, associació d'estudiants). Reemprendre la dinàmica iniciada el curs 2001 - 2002 de demandes.

2. Grups flexibles de llengües:

- Observació dels diferents grups de tots els nivells més que una implicació en un grup concret.
- Establir reunions d'avaluació dels grups flexibles (problemes, millores, etc.)
- Fer retorns específics de llengua.

3. Innovació curricular

- Implicació en els equips docents de tots els nivells amb un paper interventor i impulsor d'innovacions didàctiques.
- Fer el seguiment i l'avaluació del projecte de tercer d'ESO. Hem d'establir què avaluem del projecte i com.
- Seguir i provar algunes propostes didàctiques concretes sobre cooperació, aprenentatge diversificat, etc.

Promoció de la formació i la reflexió pedagògica

Per tal de promoure la formació i la reflexió pedagògica els mecanismes o activitats seran:

- Dur a terme un seguit de sessions de formació, fora de l'horari lectiu, reconegudes en el Pla de Formació . S'ha comptat que es poden fer unes 7 sessions de formació, d'unes 3 hores, i demanant als professors/es certa preparació a casa. Alguns dels temes proposats són: Llengües, Tutoria, Materials i innovació curricular, experiències innovadores al centre, l'avaluació, relacions amb l'entorn, relació amb les famílies, interculturalitat.
- Fer una sessió especial per implicar al nou professorat en el projecte.
- Seguir fent retorns breus sobre els aspectes que sorgeixen en la observació i participació a les aules o al centre. Aquests retorns permetrien mantenir obert l'anàlisi del centre i de propostes a realitzar. Caldria tenir un espai on discutir-los, podríem destinar un quart d'hora d'alguns equips docents.

Impuls a d'altres actuacions

A més de vetllar per al bon funcionament d'aquelles actuacions que ja s'han engegat, queden moltes propostes que s'han debatut i que no s'han pogut encara tirar endavant. Creiem que algunes d'aquestes són prioritàries i s'han de tenir en compte:

- Impulsar el treball en xarxa i l'obertura de l'institut a l'entorn. Veure com funciona el treball en xarxa amb altres entitats de l'entorn (Casal de Raval, comissió social) i mirar d'aprofitar estructures ja creades per intentar obrir l'escola fora de les hores acadèmiques (l'AMPA, l'associació d'exalumnes, projecte Yotuel).
- Vetllar per al funcionament de grups classe molt heterogenis havent-se trencat amb l'agrupament segons el criteri de domini lingüístic. Cal pensar actuacions determinades.
- Hi ha debats pendents al centre: aula flexible, mediació, disciplina, famílies, etc.)

Formes de coordinació i seguiment:

Per tal de millorar la coordinació, impuls i seguiment del projecte de manera compartida amb els externs i l'Institut , s'ha pensat de crear una comissió de seguiment i promoció del projecte: s'ha comentat que hauria d'haver-hi una comissió o grup que permetés elaborar idees i crear voluntat per dinamitzar el projecte, amb la idea de la Comissió Mixta però amb més capacitat de liderar i potenciar els canvis acordats i noves propostes. Estaria formada per: de 6 a 8 persones del claustre, 2 o 3 de l'equip directiu i de 2 a 4 de la FJB.

4. FUNCIONAMENT DE L'EQUIP

El projecte "Educar millor és possible" compta amb la presència i implicació d'un equip de professionals "externs" que durant aquest primer any han exercit les funcions de:

- facilitar la presa de consciència sobre diferents aspectes del centre i en especial sobre els que haurien de millorar amb més urgència
- contribuir a la definició de camps d'intervenció prioritaris i d'accions concretes a posar en marxa
- ajudar en el procés d'aplicació de les accions previstes.

Aquest equip ha estat format per cinc persones amb diferents perfils i funcions en el mateix:

El projecte és dirigit conjuntament per Jaume Funes Artiaga, psicòleg especialitzat en treball amb adolescents en dificultat social i col·laborador de la Fundació Jaume Bofill, i Josep Maria Puig i Rovira, catedràtic del Departament de Teoria i Història de la Universitat de Barcelona i director del Grup de Recerca en Educació Moral.

Per altra banda, Marta Comas, antropòloga i professional de la Fundació Jaume Bofill, s'ha encarregat de les tasques i gestions de coordinació i relació entre l'institut i la Fundació.

Maria Padrós i Ana Zafón han compartit una jornada sencera de dedicació al projecte per a fer les tasques d'observació directa, sistematització de materials, entrevistes personals i coordinació de l'equip.

Recollint el procés que s'ha exposat en aquest apartat de la memòria, tot i haver dedicat en cada cas una proporció de temps diferents i un tipus de tasca també diferenciada, algunes de les tasques que s'han dut a terme per part de l'equip són:

- treball d'assessoria: respondre a demandes, ajudar a prendre consciència, ajudes diverses etc.
- recerca i preparació d'informació.
- redacció i elaboració de reflexions sobre la realitat per a retornar i facilitar el debat entre el professorat.
- recopilar i produir materials, i fer propostes didàctiques.
- participar a l'aula en els processos d'innovació.
- realitzar tasques formatives.
- mantenir obert l'anàlisi del centre i la promoció de futures millores.

L'equip ha combinat diferents dedicacions en temps i en tipus, estil o contingut. Hi ha hagut una certa especialització en cursos o en tendes així com en temes concrets, però el procés global ha estat plenament compartit.

Aquest equip s'ha reunit amb assiduitat per tal de posar en comú els anàlisis, diagnòstics i propostes que han sorgit i prendre decisions sobre la marxa del projecte. La freqüència ha variat en funció del moment i les necessitats: així, si en l'etapa d'immersió i coneixement del centre les reunions varen ser pràcticament setmanals, en altres ocasions hi ha hagut un mes entre dues reunions.

Per altra banda, la coordinació del projecte ha estat compartida per l'equip de suport per part de la FJB i la Universitat, amb l'equip directiu de l'IES. Es va constituir una Comissió mixta, formada per representants de les tres institucions, i que ha tingut una freqüència variant en les seves reunions.

ANNEX

Annex 1: Mapa de pràctiques institucionals.

Annex 2: Educar millor és possible. Definició del projecte. Setembre de 2002.

Annex 3: Retorns 1 – 10.

Annex 4: Retorn - Diagnòstic del Gener de 2002.

Annex 5: Calendari de treball de gener a juny de 2002.

Annex 6: Dossiers amb textos de referència per a blocs de treball i retorns relacionats.

Annex 7: Actes de les reunions per comissions i altres.

Annex 8: Definició de les tres línies d'actuació.

Annex 9: Retorn sobre les llengües. Estat de la qüestió. Buidat entrevistes individuals.

Annex 10: Documents relacionats amb el projecte de 3er.

Annex 11: Proposta de programació de l'hora de Tutoria.

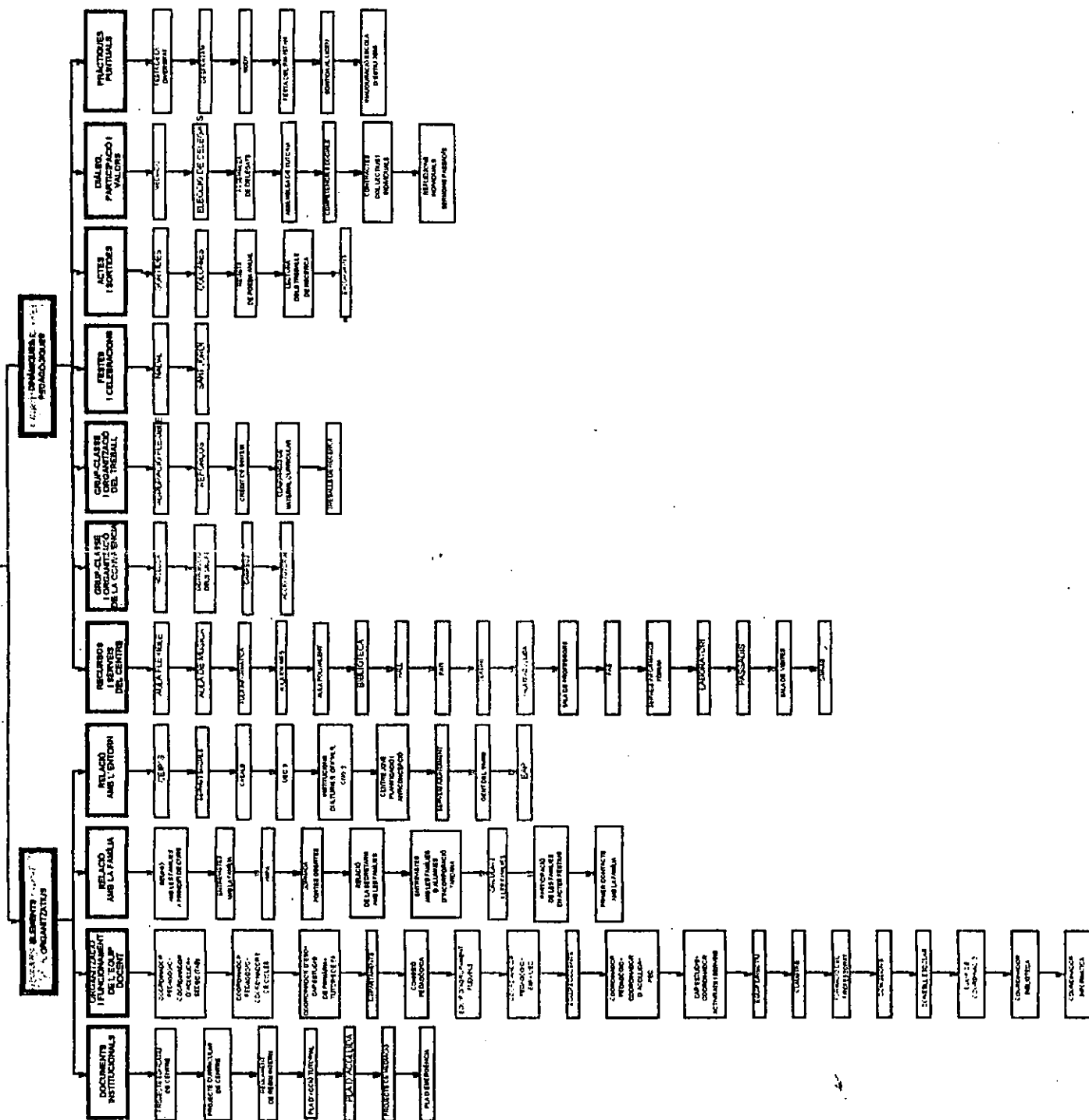
Annex 12: Resultats de la dinàmica amb els delegats.

Annex 13: Avaluació del professorat.

Annex 14: Propostes pel segon any del projecte.

ANNEX 1

CULTURA MORAL

Alguns comentaris sobre el mapa de pràctiques institucionals
de l'IES Miquel Tarradell.

1. Una primera constatació fa referència a la quantitat de pràctiques organitzatives i a la menor abundància de pràctiques pedagògiques.

Es comenta que sembla detectar-se un desequilibri entre unes i les altres.

2. El desequilibri pot ser degut a errors en el procés de confecció del mapa. Poden sobrar pràctiques organitzatives i potser en falten de pedagògiques. Malgrat tot, el resultat del mapa no difereix massa de l'experiència quotidiana de les persones que es manifesten. Sembla, doncs, poder afirmar-se que hi ha un cert dèficit de pràctiques pedagògiques.

3. Malgrat el dèficit en pràctiques pedagògiques, l'experiència i les vivències de la majoria del professorat són que en el centre es treballa molt a nivell pedagògic i que ho fan constantment.

Sorgueixen preguntes: On va a parar aquest treball? Com es concreta aquesta invisible activitat del professorat? Com és que costa parlar-ne? Com és que no sabem donar-li un nom? Com és que no està estabilitzada en la cultura pedagògica del centre?

Sembla com si fèssim un gran esforç que se'ns esmuny entre els dits.

4. Hi ha un dèficit de pràctiques i un enorme treball inconcret, desperdigat, no rutinitzat, no convertit en cultura pedagògica. Per què es produeixen aquests fets?

Es comenten les notables dificultats per tenir un programa d'activitats gestat i realitzat pel col·lectiu de professorat del centre.

També es comenta la dificultat de donar continuïtat a bones iniciatives. No sempre s'aconsegueix repetir el que una vegada va sortir bé.

També es senyala que es fan esforços massa individuals, parcials i no concretats en procediments per cobrir les necessitats del centre.

S'admet que la feina pedagògica sempre té un vessant personal, fins i tot individual, però alhora el centre en tant que col·lectiu de professors ha de tenir una política pedagògica precisa; és a dir, un programa o conjunt de pràctiques repetitiu i ben establert. S'ha de tenir una manera fixa, però no fossilitzada, de fer les coses que ens sembla que s'han de fer.

Cal buscar una manera de donar continuïtat i sistema als esforços que ja es fan i, a més, dirigir adequadament els nous esforços.

ANNEX 2

EDUCAR MILLOR ES POSSIBLE
projecte d'actuació a l'IES Miquel Tarradell,
promogut per la Fundació Jaume Bofill
amb la col·laboració del GREM¹ de la Universitat de Barcelona

1. Presentació

L'equip educatiu de l'IES Miquel Tarradell, des del seu inici ha mirat d'adaptar-se i trobar les respostes educatives més adequades a les necessitats diversificades i complexes que presenta el seu alumnat. Un cop superada la fase inicial, quasi de supervivència (el curs 1996-97), i la posterior etapa d'estabilització del projecte educatiu de centre va apareixer la voluntat de donar un pas endavant en l'aplicació del PEC i avançar en la millora de les dinàmiques pedagògiques que es generen a l'institut. Aquesta voluntat coincideix plenament amb l'objectiu de la Fundació Jaume Bofill de promoure iniciatives educatives innovadores que afavoreixin la integració social, i també convergeix amb la línia de recerca desenvolupada pel GREM, que de fet ha estat treballant a l'IES Miquel Tarradell en els darrers dos cursos en un projecte subvencionat per la Fundació Jaume Bofill.

El punt de partida del projecte que presentem a continuació és justament la coincidència d'aquestes tres institucions en un sol objectiu: millorar la qualitat educativa en el marc de la secundària obligatòria. Amb aquest propòsit durant el tercer trimestre del curs 2000/2001 hem treballat conjuntament per a detectar les necessitats i definir un pla de treball a abordar en els propers dos anys.

S'han dedicat diverses sessions de treball a acotar els eixos de l'actuació, que finalment han quedat sintetitzats en dos:

- A. Pedagogia de la quotidianitat (Activitats i materials curriculars)
- B. L'acompanyament educatiu (Acció tutorial en sentit ampli)

L'agrupació temàtica ha seguit la següent lògica: tots els temes que feien referència al clima de centre i sobretot a la cohesió de l'equip docent s'abordaran implícitament al fer una tasca de sistematització en l'aspecte purament pedagògic, ja que per posar en comú i avaluar les pràctiques educatives caldrà fer reunions, establir dinàmiques de treball sistematitzades i millorar el funcionament de l'equip. Així mateix, tot el que fa referència a la relació amb l'entorn, quedarà contemplat en el programa B. L'acompanyament educatiu, que tindrà en compte la coordinació amb els recursos del territori i sobretot el treball i la implicació de les famílies. En canvi, s'ha donat pes específic a totes aquelles inquietuds que es formulaven com un subapartat dels materials curriculars i feien referència a l'autoestima, a "fer ciutadans a més d'ensenyar els romans", a ajudar a créixer, etc. Es a dir a tot allò que pot englobar-se dins l'acció tutorial o a nivell més ampli, dins l'acció educativa integral que ha d'exercir tot docent.

¹ GREM: Grup de Recerca en Educació Moral de la Universitat de Barcelona.

A més dels objectius específics dels dos programes, existeixen en l'horitzó uns objectius implícits a assolir al llarg del procés que quedarien formulats així:

- racionalitzar alguns aspectes organitzatius a favor d'una major cohesió de l'equip i simplicitat de les estructures
- millorar la relació amb les famílies i, a poder ser, implicar l'AMPA en aquest procés
- sistematitzar i millorar la utilització dels recursos de l'entorn, entenent que per a actuar amb certs sectors de població l'escola és insuficient.

2. Metodologia

Els dos programes contemplem un primer nivell de diagnòstic en el que es sumarà la feina *d'observació reflexiva* (que implica l'observació externa per part de l'equip de la FJB) i el treball intern, tant col·lectiu com individual (que molt sovint implicarà tasques d'escriure i sistematitzar, per part del professorat). *L'observació reflexiva* s'ha d'entendre com un instrument que permet tenir una visió globalitzada i distanciada, mitjançant la lectura i anàlisi dels documents existents al centre, l'observació de les pràctiques educatives tant dins de l'aula com en d'altres espais, les converses amb els professors i les sessions de retorn.

El fet de situar un observador extern a l'aula és una qüestió sensible, que requerirà el consentiment del professor o professora que imparteix la classe, a més del compromís per part de l'observador de fer el retorn amb els implicats i escriure conjuntament els possibles documents resultants. En cap cas la persona que observa pretén controlar ni substituir al professor. En el pla de treball s'organitzarà degudament el ritme de les observacions, equilibrant-les per àrees, estipulant uns ítems a observar que permetin la globalització, i formalitzant la presentació a l'alumnat d'aquesta figura externa, deixant clar que no és ni un substitut del professor, ni un alumne de pràctiques.

El treball per part del professorat es desenvoluparà en les sessions de discussió que tindran lloc majoritàriament aprofitant reunions ordinàries, que mantindran al màxim la dinàmica habitual, però amb un objectiu afegit: no només respondre a la immediatesa sinó reflexionar a curt i llarg termini. En aquestes reunions col·lectives es mirarà de trobar solucions al conflicte quotidià prenent-lo com a cas paradigmàtic i exemple a partir del qual sistematitzar una pràctica concreta o analitzar l'eficàcia d'una determinada estratègia.

Puntualment, i en funció de les necessitats, s'organitzaran sessions formatives sobre temes concrets que poden comptar amb la presència d'altres experts, fora dels que formen part de l'equip assignat per la FJB.

3. Pla de treball

A: Pedagogia de la quotidianitat (Activitats i materials curriculars)

Aquest programa pretén clarificar certs continguts i mètodes educatius i aportar elements que ajudin a la pràctica quotidiana. Pretén en definitiva actualitzar l'aplicació del PEC. Al final del programa s'haurien de poder respondre les següents preguntes:

- Què ensenyem (continguts adaptats, multiculturals...), com ho ensenyem (metodologies, treball per projectes, per fitxes,...), com ho avaluem (revisió dels criteris)?
- Com programem de manera integrada i global
- Com integrem en la dinàmica diària els actes emblemàtics de l'Institut?
- Com fem grups més estables?

Pel que fa als objectius, en la primera fase l'observació està orientada a determinar les àrees significatives d'actuació. Un cop concretades, en la segona fase es seguirà l'observació d'aquells aspectes que s'hagin concretat.

Pel que fa a les accions, veureu que només s'han previst les de la primera fase atès que el projecte s'anirà concretant a mida que avanci l'observació i la detecció de necessitats.

Pel que fa al que hem anomenat instàncies, o òrgans implicats en cada acció, s'ha fet recaure en els equips docents, que a més en el curs 2001/2002 compten amb una major disponibilitat horària i concentració, que de ben segur facilitarà la feina.

OBJECTIUS	ACCIONS	TEMPS/INSTÀNCIES
1ª fase: detecció, observació i diagnòstic	-observació directa (extern) -lectura documents (extern) -redacció bones practiques (intern) -sessions de retorn	Setembre/desembre 2001 Equips docents, departaments i equip FJB
2ª fase: a concretar en funció del diagnòstic: - extensió de les bones pràctiques, reelaboració de materials, d'estratègies pedagògiques, etc.	A concretar	Gener-juny 2002 Equips docents, departaments i equip FJB
3ª fase: implementació i avaluació Consolidació i adaptació del PEC	A concretar	Curs 2002/2003 Equips docents, departaments i equip FJB

B. L'acompanyament educatiu (Acció tutorial en sentit ampli)

Dins d'aquest programa s'abordaran tots els temes que fan referència a l'acompanyament educatiu² tant a nivell individual, com grupal, tant en relació a les famílies dels nois i noies com a la xarxa de recursos que hi ha al seu entorn i per la que han d'aprendre a moure's autònomament. El pes recaurà en els tutors, amb la intenció de reforçar la seva funció d'acompanyament i de resoldre la insatisfacció que s'observa actualment respecte a l'hora de tutoria en concret i al Pla d'acció tutorial en general.

S'ha valorat que els professionals externs que col·laboren amb el centre (compensatòria, EAP) no tenen prou presència com per participar regularment

² Parlem d'acompanyament i no de seguiment amb la intenció de donar a aquest conjunt d'accions educatives una dimensió integral que va més enllà de l'estricta seguiment escolar. En tractar-se d'adolescents l'acompanyament educatiu encara adquireix més rellevància.

en el projecte, però si que, donades les seves funcions de seguiment d'alumnes i de suport a aquells que tenen necessitats educatives especials, s'incorporaran en moments puntuals.

OBJECTIUS	ACCIONS	TEMPS/INSTÀNCIES
1ª fase: acció tutorial Com estem fent i com fer de tutor en un centre com aquest? - diagnòstic - elements per l'acció	Observar les pràctiques, les dinàmiques de grup, els agrupaments, el Pla d'Acció Tutorial. Programació i revisió de les activitats de l'hora de tutoria Elements per l'acompanyament educatiu	D'octubre del 2001 a març del 2002 Equip de tutors i tutores i equip FJB
2ª fase: les famílies Com treballar amb les famílies, no des del dèficit sinó des de la participació i la implicació? - diagnòstic - elements per l'acció	Diagnòstic dels dispositius existents de relació amb les famílies. Sessions de treball amb l'AMPA Estratègies per una major implicació dins del sistema escolar	D'abril a juny del 2002 (diagnòstic) de setembre a desembre del 2002 (accions) Les mateixes + AMPA o grups de famílies
3ª fase: l'entorn com fer de l'escolaritat una tasca compartida per la resta d'institucions del territori? - diagnòstic - elements per l'acció	- Diagnòstic: mapa de recursos. Anàlisi del sistema de relacions existent - Pla de treball per a la optimització	De gener a juny del 2003 Les mateixes + recursos de l'entorn, tant públics com privats

4. Organització

Presentem a continuació una proposta d'organització del projecte, que s'anirà perfilant a mida que avanci, ja que no es tracta d'instàncies tancades i per tant la seva composició pot variar. Regularment s'agruparan les diverses instàncies per tenir sessions plenàries més significatives (seria òptim comptar amb una reunió conjunta al mes en la franja dels dimecres), de la mateixa manera que el claustre tindrà un paper actiu en tot el procés.

Instància	Funció	Freqüència	Noms
Comissió mixta	Coordinar el projecte i vetllar per la seva globalitat	Reunió quinzenal	3 o 4 persones de l'IES + 3 persones FJB
Comissió pedagògica	Avaluar la marxa del projecte i fer-ne difusió	Reunió trimestral	Membres de la comissió pedagògica + FJB
Equips docents	Sessions de treball del programa A	4 reunions setmanals dimecres de 12'30 a 13'30h	Equips + FJB
Departaments	Sessions de treball del programa A	Reunions quinzenals	Departaments + FJB
Equip de tutors	Sessions de treball del programa B	4 reunions setmanals	Tutors + FJB

CONVENI DE COL·LABORACIÓ ENTRE L'INSTITUT D'ENSENYAMENT SECUNDARI MIQUEL TARRADELL, LA FUNDACIÓ JAUME BOFILL I LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

A Barcelona, de gener de 2002

D'una part, el senyor Ignasi Almirall , director de l'IES Miquel Tarradell, amb seu a Barceloneta, al carrer , facultat per la signatura d'aquest document....amb DNI

D'una altra, el senyor Jordi Sànchez Picanyol, director de la Fundació Jaume Bofill, amb seu a Barcelona, al carrer Provença 324, facultat per la signatura d'aquest document d'acord amb l'article 14 dels estatuts i per escriptura de poder especial atorgada per la Fundació Jaume Bofill, de data....

D'una altra, el senyor Joan Tugores , Rector de la Universitat de Barcelona.....

Es reconeixen la capacitat legal per aquest acte i

MANIFESTEN

Que les tres parts reconeixen la necessitat i l'interès d'impulsar la recerca i la intervenció en l'àmbit de l'educació secundària obligatòria, i d'una manera molt específica en l'educació en valors i l'atenció a la diversitat.

Que es reconeix la trajectòria de les tres institucions signants d'aquest conveni en aquesta tasca, cadascuna des de les competències i àmbits de treball que els hi són propis.

Que també volen fer una especial atenció a les accions socioeducatives adreçades als sectors d'adolescents amb majors dificultats socials, per tal d'aconseguir una igualtat d'oportunitats entre els joves i la seva la inclusió social.

Que fan una valoració positiva d'iniciatives de col·laboració anteriors i que és voluntat de les parts establir noves fórmules per a continuar la cooperació.

D'acord amb tot l'exposat es signa aquest document en base als següents

PACTES

Primer. L'objectiu d'aquest conveni és facilitar la realització del projecte *Educar millor és possible* a l'IES Miquel Tarradell, encaminat a millorar la qualitat de l'educació secundària obligatòria de l'esmentat centre.

Segon. Les institucions signatàries del present acord es comprometen a participar, cadascuna des de les respectives responsabilitats i competències, en la realització de les diverses activitats objecte del present conveni.

Tercer. L'actuació es centrarà en dos eixos de treball, prèviament acordats amb el claustre i l'equip directiu del centre: Pedagogia de la quotidianitat (activitats i materials curriculars) i Acompanyament educatiu (acció tutorial en sentit ampli).

Quart. Per al desenvolupament i seguiment del projecte i del present acord es constitueix una comissió formada per un màxim de nou persones, designades a parts iguals per cadascuna de les institucions signatàries.

Cinquè. El present acord té vigència per dos cursos escolars (2001/2002 i 2002/2003), durant els quals la Fundació Jaume Bofill es compromet a aportar recursos per garantir tots els processos d'anàlisi i diagnòstic de la pràctica educativa, sistematització d'eines i materials, i orientació i formació de l'equip docent; per als quals ha pressupostat i posa a disposició de la investigació-acció els recursos humans i materials necessaris, i més concretament:

- dedicació d'una jornada sencera durant dos cursos escolars, compartida per dues persones, per fer tasques d'observació directa, sistematització de materials, entrevistes personals i coordinació de l'equip
- participació continuada d'experts en psicopedagogia i educació social, amb una dedicació aproximada d'un día per setmana a jornada setmanal.
- col·laboració esporàdica d'altres professionals segons necessitats i interès del projecte
- adquisició de materials que es derivin de les propostes fruit del projecte

Sisè. El contingut d'aquesta recerca-acció s'inclou també en les línies de treball del Grup de Recerca en Educació Moral (GREM) de la Universitat de Barcelona, que participa en el projecte representat pel professor de la mateixa universitat Josep M. Puig Rovira.

Setè. El projecte *Educar és possible* estarà dirigit conjuntament per Josep M. Puig i Jaume Funes Artiaga, psicòleg especialitzat en treball amb adolescents en dificultat social i col·laborador de la Fundació Jaume Bofill.

Vuitè. els resultats de la recerca-acció seran propietat dels seus autors i es publicaran conjuntament per totes les institucions signants d'aquest acord o separatament si alguna d'elles renuncia a fer-ho, fent constar la seva participació.

I com a prova de conformitat i d'acceptació, les tres parts signen per triplicat i a un sol efecte el present document, en lloc i data esmentats a l'encapçalament

El director
De l'IES Miquel Tarradell

Ignasi Almirall

El director
de la Fundació Jaume Bofill

El Rector
de la Universitat de Barcelona

Jordi Sànchez Picanyol

Joan Tugores

Sobre el procés d'observació

1. Com heu pogut veure, hem començat el procés d'observació. Abans de res, volem agrair-vos la facilitat que ens heu donat per entrar al centre i a les classes, com ens heu rebut, i tots els moments de passadissos que ens dediqueu.
2. L'observació vol ser un procés d'implicació en la vida del centre per a conèixer-lo de veritat. Però observació/implicació pot voler dir coses diferents i acceptables en funció de les situacions. Per exemple, pot voler dir: observar simplement o observar i participar activament – poc o molt – en aquelles coses en què és possible fer-ho.
3. Si recordeu, el procés de treball previst era:
 - Immersió/observació
 - Simultàniament fer alguns retorns
 - Més endavant fer un retorn més global que permeti un debat ampli i que ajudi a definir accions concretes de millora.
 - Iniciar la realització de les accions de millora, sense però abandonar l'observació i els retorns.
4. Els objectius del procés d'observació són:
 - Facilitar el coneixement real del centre als col·laboradors/es de fora. Estem convençuts que no es pot arribar a un centre i opinar i proposar idees sense conèixer-lo bé per dins. Això és el que estem intentant.
 - Fer una lectura i formar-se una imatge global i/o parcial per a retornar-vos a fi que ajudi en la feina quotidiana i, sobretot, impulsi el debat/diagnòstic més global que ens permeti la definició de línies concretes de millora.

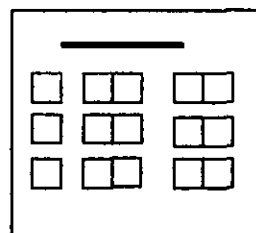
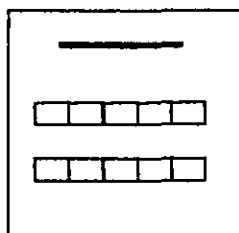
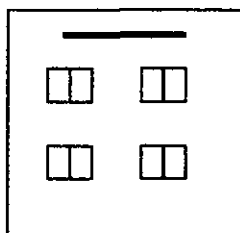
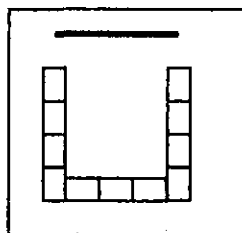
Esperem que amb aquest projecte tots hi guanyem, però de moment per a nosaltres és una experiència enriquidora.

ANNEX 3

L'organització de les aules

L'aula és un espai essencial a l'Institut, és el lloc on els nois/es passen més temps, on treballen, on s'imparteixen les matèries i és el lloc on es relacionen amb el grup d'iguals que els ha tocat durant tot un curs, per aquests motius creiem molt important fer una petita ullada a com tenim distribuït aquest espai i a com l'utilitzem.

- **Què hem observat?** Hem vist diverses formes d'organització de les aules, però reflexem aquí els quatre models que més s'utilitzen a les aules en aquest moment:
 1. Taules en forma d'u, s'utilitza a 1r-B i C.
 2. Taules grosses de 4 persones, s'utilitza a 1r-A i a l'aula Flexible.
 3. Taules col·locades creant fileres llargues i horitzontals, s'utilitza a 4tA (és una classe amb problemes d'espai).
 4. Taules per parelles. Les classes queden organitzades en tres fileres, una filera de taules individuals i dos de taules per parelles, s'utilitzen a la resta d'aules i és el model més emprat.

- **Hem de pensar que...** No hi ha una forma d'agrupar la classe que sigui millor que un altre, el que importa és reflexionar sobre quin ús l'hi donem a l'espai, qué volem aconseguir amb cada model d'organització i quines conseqüències s'en deriven. Per exemple, el model 1 ens sembla molt adient quan els alumnes encara no es coneixen molt (començament de

curs), perquè permet que tothom es vegi i també facilita l'accés del professor als alumnes de manera molt ràpida.

El model 3 i 4 conviden al treball individual, a formes d'ensenyament més acadèmiques i a les relacions amb els "companys de taula".

I el model 2 es pot fer servir per treballar amb nens de diferents nivells dintre d'una mateixa aula, agrupant-los per taules depenent del nivell.

- **Hem de tenir en compte que...** Les diferents dinàmiques i metodologies que fem servir a les classe estan relacionades amb la forma com agrupem als alumnes, per tal que els alumnes facin un treball en grup és necessari agrupar-los segons els criteris que considerem convenients; si volem fer debats és important que seguin en rotllana, etc. No es tracta de que la classe canviï cada dos per tres d'aspecte, som conscients que moure taules i cadires suposa un esforç i un temps, però si que hem de valorar si algunes activitats o assignatures ho mereixen.
- **Per pensar**
 - **Aprofitem bé l'espai que tenim?**, per exemple, trobem aules (és el cas dels grups A, amb un grup menys nombros d'alumnes) que tenen espai suficient a la classe per fer altres agrupacions sense necessitat de moure les taules, per exemple fer una rotllana al fons de l'aula. Hem de pensar si aprofitem totes les possibilitats del nostre espai.
 - **Les diferents dinàmiques requereixen diferents organitzacions de l'espai**, hem de tenir-ho en compte a l'hora de programar les activitats que farem a l'aula.
 - **Canviar és arriscat, però qui no s'arrisca no guanya**, ja hem comentat que no cal fer canvis constants en l'organització de les classes (ni seria aconsellable), però tampoc cal que ens quedem durant tot l'any de la mateixa manera (sobre tot si veiem que no funciona!). Canviar suposa un risc i un esforç, però a vegades val la pena plantejar-s'ho.
 - **Podem parlar-ho amb els alumnes?** Com seiem i com ens relacionem a la classe són dos temes que van de la mà, es pot aprofitar alguna hora de tutoria per fer-ne una reflexió amb els alumnes, escoltar que han de dir ells al respecte, deixar-los participar en les decisions que es prenen sobre la organització de la classe i pactar formes que deixin satisfets tant als alumnes com als professors.

- **Sobretot no deixem gent "despenjada"** si hi han absències vigilem que no quedin nois/es despenjats del grup classe, massa lluny dels companys o de la pissarra. És important que no seguim sols si hi ha la possibilitat que tinguin un company o companya.
- **La polèmica. Barrejem els sexes?** Aquí us deixem un tema que necessita de reflexió.
- **I a més a més...quan fem la reflexió sobre l'organització de l'aula** és un bon moment per pensar també en el lloc on seuen els alumnes, quins companys prefereixen, amb qui no poden treballar, etc. i poc a poc fer-nos una idea del "mapa social" de la classe. Com hem apuntat abans, les formes d'organitzar les aules, d'ocupar l'espai i les relacions estan íntimament lligades.

Una experiència "excepcional": El periódico a l'institut

Aquestes darreres setmanes, els alumnes de 3er han tingut la oportunitat de conèixer una mica millor com es fa un diari, i de fer-ne una mostra amb notícies pròpies. El procés complert de l'activitat, en resum, ha estat: una primera sessió de presentació per part de les educadores (amb un vídeo sobre l'elaboració d'un diari i una exposició de les característiques de la notícia escrita i del procés a seguir amb el grup); una setmana de treball de preparació i redacció de les notícies durant les classes de català; i finalment una darrera sessió de tot un matí per al tancament i maquetació del diari.

Probablement és el matí final de redacció del diari el que aporta més el caràcter d'excepcionalitat a l'activitat. És de fet un matí intens: hi ha el treball per seccions d'escollir model de pàgina, notícies i disposició, títols i fotografies, etc. Després tothom es posa a picar les notícies a l'ordinador, un parell d'alumnes es dediquen a aconseguir les fotografies necessàries i uns altres dos a maquetar el text. Finalment la reunió de portada, el tancament, i la reunió de valoració. Aquest matí intens, però, té sentit en relació al treball previ realitzat.

Tot i no haver viscut les classes de català de preparació de notícies ni tampoc les altres sessions completament amb els dos grups que s'ha treballat, hi ha un seguit de comentaris que ens podem fer amb aquesta experiència encara "fresca".

I és que, d'alguna manera, la sensació que queda després del procés, almenys després del matí d'elaboració pròpiament dita del diari, és que l'activitat té un sentit educatiu valuós, fins i tot malgrat que sigui dilluns, les circumstàncies no acompanyin, algunes coses fallin, o els alumnes es mostrin passius... i no se'n puguin treure el profit que permetria. Malgrat això, com dèiem, aquesta activitat ha tingut un valor educatiu rellevant. En què consisteix, què té que la fa especial? I, què caldria canviar o millorar per a treure'n més profit?

Probablement, algunes coses s'haurien pogut fer millor. Per exemple, potser s'hauria pogut explicar els passos a fer en el procés amb més simplicitat i senzillesa; dedicar més esforços a assegurar que a cada secció de notícies tothom s'assabentés molt bé de les notícies que es redactaven i del procés que s'estava seguint; aconseguir dinamitzar més la reunió de portada.... Per altra banda, també cal dir que mentre en un grup va haver-hi més problemes de dinamització, en l'altre va funcionar realment molt millor.

De totes maneres, i sense ànim de fer-ne un anàlisi massa profund podríem subratllar almenys alguns aspectes positius d'aquesta experiència d'aprenentatge:

- Apropar els nois i noies a una realitat que desconeixien i que resulta curiosa. El vídeo que repassa les 24 hores de redacció d'un diari, amb els corresponents, els equips de redacció, etc. va sorprendre força els nois i noies.
- Que sigui una activitat amb un començament, uns passos definits i un final amb resultat tangible inclòs.
- Amb una durada concreta, ni massa curta ni massa llarga.
- Basada en el principi d'activitat: l'alumne no és receptor sinó subjecte actiu en el procés.
- Articulada a partir del treball en petits grups, cooperativament (tant en les "seccions" com en l'especialització en tasques determinades). Els alumnes han fet coses diferents i els resultats són fruit dels esforços de tothom.
- Aprofitant per a fer una utilització molt pràctica i funcional de la tecnologia.
- Introduint el debat en rotllana i presa de decisions conjunta.
- Reflexionar, recordar o explicitar temes al voltant de l'institut, el barri, etc. (els projectes de centre, el concert de la coral, la biblioteca del barri han sortit al diari. Alguns alumnes se n'assabentaven fent-ho).

Seria molt interessant recollir les opinions dels nois i noies que hi han participat. I, com se'ls avalua a ells la seva participació i aquesta activitat? Finalment, ens sembla una bona ocasió per a fixar-nos en alguns d'aquests elements d'aprenentatge i en quina mesura poden constituir dinàmiques de treball diàries a l'aula, per tal que aquestes activitats no siguin tant "excepcionals", o com fer més excepcional el dia a dia.

Sobre l'elecció de delegats/des i les "activitats ritualitzades".

Durant aquests darrers dies s'han escollit els delegats/des de curs. Escollir delegats no és únicament complir amb el tràmit de buscar els representants de la classe per constituir el Consell. Es bastant més. Conduir amb cura el procés complet de l'elecció de delegats és una activitat útil per constituir una instància de participació de l'alumnat, però, a més a més, és una activitat molt eficaç en relació a la educació cívica i en valors. La triar dels delegats és una "activitats ritualitzada" que ajuda a viure valors i pot deixar l'experiència gravada en la imaginació dels nostres alumnes.

Però, anem per passos. Què hem vist? Doncs hem vist un esforç per conduir uns processos de tria de delegats allunyats del tràmit obligat, i atents a donar la màxima rellevància al sentit del càrrec de delegat/da i, sobre tot, atents a donar serietat al procés de triar-los.

En concret, i fent una mica de síntesi de tres o quatre cursos observats, s'ha tingut cura de:

1. explicar que són els delegats i quines seran les seves funcions;
2. deixar temps per preguntes i per recordar experiències d'altres anys;
3. comentar amb detall els valors que els delegats haurien de manifestar, i comentar-ho dialogant amb els nois i noies: demanat la significació de certs valors, demanat com han de comportar-se els delegats, què han de fer, etc;
4. establint un moment de silenci i concentració per meditar-ho;

(en algun cas tot això s'ha fet amb els tres cursos junts per donar més relleu i importància a un acte que es vol ressaltar)

5. iniciar el procés de votació, establint primer les normes que el regiran (hi ha candidats, fan mini campanya, expliquen perquè volen fer de delegats, han d'acabar fent de delegats tots o quasi tots, es valora la feina dels delegats anteriors, cada quant es canvia de delegats, ...);

6. es fa la votació amb paperetes i es comenten recomanacions com, per exemple, la de votar als que es creu que ho poden fer millor i no als amics, etc;
7. recollir les paperetes, fer el recompte i proclamar els guanyadors amb tota la seriositat possible;
8. recordar el sentit i valor del que s'ha fet i donar la paraula als companys.
9. Ara, de cara al futur, cal usar els delegats, integrar-los en la dinàmica del Centre i de les classes.

Aquests passos, i altres que podrien establir-se, converteixen l'activitat de la tria de delegats en una tasca funcional: anomenar representats per Consell, i en un ritual de valors: fer viure valors i gravar-los en la imaginació. Valors i comportaments com ara participar, reconèixer qualitats dels altres, delegar i controlar els delegats, discutir el sentit de la institució dels delegats i Consell, etc, etc.

Dit ara de manera més general, creiem que activitats ritualitzades com la que hem comentat són essencials per transmetre formes de vida valuoses: per transmetre valors. No n'hi ha prou amb discursos, sermons o classes, cal també fer dels centres llocs on els valors es visquin i practiquin. I una de les millors maneres de practicar valors es vivint-los a través de les activitats ritualitzades que programa el centre.

En conseqüència, està bé dissenyar activitats ritualitzades que expressin valors. La tria de delegats n'és un exemple, però també ho són les reunions de delegats i la informació que passen als companys, ho són els càrrecs de curs i la seva valoració, els mediadors, les assemblees, la preparació de les festes, el treball cooperatiu, els contractes, etc.

La convivència en un centre depèn de l'abundància d'activitats d'aquesta mena i de la cura amb que es realitzin.

Bona part de la formació que els donem depèn dels valors que els fem viure, no dels valors sobre els que parlem. Con algú va dir en una reunió: "al capdevall, l'únic que els queda són els ritus que viuen".

Primers apunts sobre les llengües

Evidentment, un dels aspectes més característics, impactants i que condicionen la totalitat del que es fa a l'institut és la diversitat de l'alumnat, la barreja de nois i noies amb tantes cultures, llengües, religió, històries familiars i personals diferents. Tot i que sigui òbvia, aquesta consideració ha de fer-se i es mereix molt més que un comentari. De moment, procurarem tant sols esbossar algunes notes entorn a la diversitat lingüística que, en alguns moments, fa pensar en Babel.

I és que l'inventari de situacions lingüístiques que teniu al centre és com a mínim llarg i complex. Intentant fer-nos-en una idea comptàvem per exemple:

- Els nois i noies que han nascut aquí o ja hi porten molts anys, però que malgrat tot tenen dificultats d'expressió escrita en castellà i en català, així com moltes mancances de català oral.
- Els nois i les noies que en arribar passen una temporada pel TAE on aprenen algunes nocions de català, i adquireixen el castellà per altres vies .
- Els nois i noies llatinoamericans, que no saben català.
- En alguns casos, el coneixement del castellà oral és bo, o suficient, però hi ha un problema d'alfabetització. També hi ha necessitats d'alfabetització d'alumnes amb molt pocs coneixements de castellà.
- A més a més, el ventall de llengües pròpies i segones dels alumnes també és molt ampli, així com la diversitat de nivells de domini d'aquestes (hi ha els nois i noies que saben escriure perfectament la seva llengua mare i els que no, n'hi ha que estan oblidant alguna llengua seva, n'hi ha que dominen l'anglès...)
- ...

Aquesta riquesa lingüística no és negativa; de fet, el plurilingüisme és avantatjós per a qualsevol persona i pot ser una font d'oportunitats. Però de moment és evident que es converteix en un problema que afecta al conjunt de la pràctica diària i dels aprenentatges a tots els cursos, i que per aquest motiu demana tractar-se amb certa prioritat i urgència.

El primer espai d'acolliment d'alumnat estranger que no parla llengües romàniques és el TAE. No obstant, quan els nois i noies s'integren a l'aula no tenen un domini suficient del català ni el castellà. Els grups A són un esforç important del centre per a tenir en compte aquells nois i noies que no dominen el castellà i el català per a utilitzar-los de forma instrumental en l'aprenentatge general. De totes maneres, inclòs dins aquests grups A, les situacions i nivells de competència lingüística són molt diverses, i aquest no és l'únic criteri per a formar-los. Per altra banda, cap grup s'escapa de tenir alumnes amb dificultats lingüístiques amb el castellà i/o català.

Creiem que hi ha un sentiment força compartit, al claustre, de la necessitat de trobar altres formes d'afrontar els diferents nivells de competència lingüística dels alumnes i d'ajudar-los a dominar les llengües catalana i castellana, per tal que els permetin realitzar la resta d'aprenentatges curriculars. Els esforços que s'estan fent per a poder oferir classes de català als alumnes llatinoamericans, i les estones dedicades a pensar com aprofitar els desdoblaments, o com adaptar els continguts i materials de les matèries a aquesta situació, etc. són mostres d'aquestes ganes d'ajudar els nois i noies amb una qüestió imprescindible per al seu èxit (o supervivència) acadèmics.

Probablement valdria la pena aconseguir tenir un coneixement més acurat dels nivells de competència lingüística dels nois i noies en castellà i català (més enllà del que marquen els grups), en les seves llengües mare, i en altres llengües. Quelcom proper a tenir un mapa lingüístic i una comprensió més detallada de la realitat.

Per altra banda, es perfilen almenys tres direccions sobre les que treballar:

- En primer lloc, com enfoquem i garantim l'adquisició oral i escrita del castellà i català (potser analitzar propostes metodològiques específiques, repensar formes organitzatives, valorar la possibilitat d'apostar per formes d'agrupament flexibles sobre aquest criteri...).
- per una altra, es podria reaprofitar el coneixement que els propis alumnes tenen d'altres llengües.
- i finalment, com valorem i potenciem el què saben de les seves llengües mare.

En tot cas, es manté com un tema obert, i obrint-se amb cada noi o noia nou que arriba amb un conjunt de necessitats educatives que comencen, pràcticament, per la llengua.

Les claus del lavabo i l'aprenentatge de les normes

Fa uns dies en algun dels equips es va parlar de l'ús del lavabo. L'ús del lavabo és un bon exemple de comportament regulat per normes. I les normes, com sabem prou bé, són una de les claus de la convivència i, a vegades, de l'aprenentatge dels valors.

En l'esmentada reunió d'equip es va comentar el sistema d'accés als lavabos. Es van defensar diferents punts de vista i es van debatre sense arribar a cap conclusió definitiva. Finalment, han quedat les normes que ja regien. Si no m'equivoco estableixen el següent: els lavabos estaran tancats entre classes i només s'obriran a l'hora del pati. Cada professor/a tindrà una clau dels lavabos dels nois i noies per si es produeix una urgència. Aquestes restriccions estan pensades per evitar embolics i tallar les ganes continues d'anar al WC.

Molt probablement es tracta d'unes normes correctes que ajudaran a regular millor la convivència. Però ara no ens importa tant el contingut d'aquestes normes com el procés d'ensenyar i aprendre normes.

Per ensenyar i aprendre normes el primer que cal es que estiguin clares i tots els que les han de fer complir les acceptin, i si pot ser hi estiguin d'acord. Les normes poden canviar-se, naturalment, però si les volem ensenyar cal no dubtar-ne, al menys mentre dura el procés de transmetre-les. Per tant, sembla encertat que el centre hagi acordat i establert un sistema d'us dels lavabos.

Un cop clares, com s'ensenyen? Les normes s'ensenyen, d'entrada, de dos maneres: 1) per immersió, us i coincidència, i 2) per verbalització, convenciment, "sermó" i, si es transgredeixen, càstig.

Per immersió, us i coincidència. Es la millor manera d'aprendre normes. Les normes s'aprenen pel seu us natural. S'aprenen sense ensenyar-les, s'aprenen fent-les servir. S'aprenen perquè estan en l'ambient: la majoria les practica, la majoria les exigeix, tot està pensat per a que siguin funcionals. I s'aprenen poc a poc: usant-les i per assaig i

error. Es per això que resulta tant important que el claustre arribi a acords sobre el que vol que es compleixi i després ho faci complir. Certament, a l'Institut tot això no és fàcil perquè a vegades hi ha poca coincidència entre les normes de casa i les del centre.

Per verbalització, convenciment, "sermó" i, si es transgredeixen, càstig. Les millors normes són les que mai cal explicar ni comentar: simplement es compleixen. Però tots sabem que això no es fàcil. Cal explicar-les una i mil vegades, fer sermons i a vegades castigar. Les normes noves o que no es compleixen obliguen als educadors a verbalitzar-les, a parlar-ne. Però explicar i fer sermons sobre les normes es com explicar i fer sermons a un conductor principiant. Potser li aniran bé, a vegades són imprescindibles, però aprendre a conduir –aprendre a usar normes– vol dir practicar-les de veritat. Però també va bé aprendre a usar-les amb algú que te les va "dictant/recordant a l'orella".

Bé, dos formes complementàries d'aprendre normes: per us i per explicació/sermó. En tots dos casos cal que els educadors les tinguin ben clares i vagin a la una.

Però encara hi ha una altra forma d'aprendre a seguir normes: 3) per participació en la definició i establiment.

Per participació en la definició i establiment. Es reconegut que les normes més ben acceptades i seguides són aquelles que s'ha contribuït a establir. De fet, això es entre d'altres coses la democràcia: participar en la definició de les normes que es seguiran. Aquest principi val també pels centres educatius. No es poden decidir totes les normes, es evident, però potser no estaria malament obrir espais per parlar i valorar l'acompliment de les normes establertes i, sobre tot, per establir-ne de noves. Qui participa està més ben disposat a complir les normes. Aquesta és la base de la disciplina democràtica. Les reunions de tutoria, les assemblees de classe, són tradicionalment el millor instrument per avançar per aquest camí.

Recursos per a la convivència

Com millorar la convivència i establir un ordre que afavoreixi la tasca educativa, a les classes i a tot el centre, és una de les grans preocupacions del professorat i de l'equip directiu del centre, la veritat és que els problemes de conducta i disciplinaris moltes vegades sembla que "s'ho menguin tot". Gastem moltes energies i temps cada dia per fer aquesta tasca socialitzadora, per aixó val la pena que reflexionem sobre els recursos que estem utilitzant per aconseguir millorar les conductes i les relacions amb el nostre alumnat.

Les relacions personals la base del bon enteniment, és fonamental que les relacions amb els alumnes es basin en el respecte mutu i la comunicació. La nostra feina és oferir als alumnes models de comportament estables i raonables. Acostar-nos a ells, preocupar-nos, escoltar-los, parlar amb ells, aconsellar-los, respectar-los, saber que els amoïna, etc. És un treball del "gota a gota", que requereix de la nostra paciència, de petites estones i moments que no sempre són pròpiament escolars encara que passin dintre de l'escola, i que a la llarga donen el seu fruit. Però amb aquesta bona voluntat, encara que necessaria, no n'hi ha prou. Els professors necessiten donar resposta i solució als problemes amb que es troben i per aixó necessiten un seguit de coses:

- Respecte i actituds de comprensió i ajuda vers els alumnes.
- Recursos concrets de tota mena, de "contenció" i didàctics, per utilitzar dia a dia amb els alumnes.
- Que al centre hi hagi pautes i normes clares, també és una feina dels professors parlar i establir els límits, del que es pot permetre i del que no, i tenir-ho ben clar per adoptar actituds segures davant dels conflictes.

Tot seguit us presentem un recull de recursos i tasques que hem vist que feu servir alhora de treballar els problemes de conducta, perquè els feu més conscients i perquè els tingueu a mà, de totes formes aquest tema queda obert a altres aportacions, troballes i futures reunions.

- treballar els valors i la nostra vida social al centre en assignatures com les competències socials.
- La tutoria és fonamental per fer una tasca preventiva dels problemes de convivència.
- Els fulls d'incidència
- Recórrer als professors de guardia i als equips directius en casos molt greus.
- La mediació és un dels recursos que ha engegat el centre, aviat tindrem alumnes mediadors i també podem fer servir professors que actuen com a mediadors, és una tasca dels tutors i professors anar informant als alumnes sobre aquest recurs del que disposaran, si volem que s'ho preguin seriosament s'ha de fer propaganda.
- Fer un acurat acompanyament educatiu i amb els casos que els alumnes ho necessitin fer una entrevista amb els pares, per demanar el seu suport i per guiar-los en l'educació dels seus fills.
- El contracte ètic és un bon recurs pels casos més difícils, és un full on s'especifiquen tres punts de comportament a millorar (pactats amb l'alumne) i que durant una setmana es compromet a complir, aquest contracte és valorat i signat al final de cada classe pel professor que ha tingut en aquell moment, el fet de que sigui una mesura amb un seguiment tant continuat fa que, durant tota aquella setmana, l'alumne tingui molt present els seus acords, fora bó que al final és fes una valoració del tutor i l'alumne per veure que s'ha conseguit i per animar-lo a seguir en aquella línia.
- Les expulsions són una mesura molt severa i hem de valorar molt bé com i quan les utilitzem.
- quan els alumnes distorsionen la classe és important que ens acostem a ells, la proximitat física i el contacte ocular és fonamental, avans que ells i nosaltres perdem els nervis val la pena fer un intent d'acostament amb preguntes asertives (Què et passa? Hi ha algún problema?), si hi ha un problema posem remei, però, no ens enganyem a vegades només estan molestan la classe, també hem de ser contundents i recordar al nen les normes de la classe i del Institut, i què esperem d'ell. Moltes vegades podem exhortar les seves qualitats positives o la seva capacitat per autocontrolar-se, és bó inclús exhortar valors com la justícia de les seves actuacions i el respecte cap als seus companys i professors. Si els veiem molt nerviosos els podem demanar una tasca, es tracta que reflexionin per escrit sobre el seu comportament (Què em passa?, On em porta el meu comportament?, Què puc fer per millorar-lo?, A què em comprometo? Són preguntes guia que se'ls pot escriure per fer-los treballar), escriure els obliga a concentrar-se i a pensar en

allò que han fet, aquesta fulla es pot fer signar pel tutor, els pares o algú de l'equip directiu.

- L'agenda és un instrument de contacte amb els pares, es pot fer servir si s'ha donat un comportament molt greu i també la podríem utilitzar per felicitar als alumnes que s'esforcen, que també en tenim molts.
- Demanar consell a professors que ja han treballat amb aquells alumnes, per obtenir informació i estratègies per tractar-los i conèixer-los, cada nen és diferent i el que funciona amb un potser no funciona amb un altre.
- La persuasió, és induir a algú a creure o fer alguna cosa, vèncer la seva voluntat amb fonaments i raons, estem d'acord que no és fàcil i és un recurs que necessita una mica de temps, però val la pena persuadir als nostres alumnes de que els seus comportaments asocials els portaran molts problemes. Podem fer servir estratègies diferents, per exemple escriure una carta personal a un alumne animant-lo a canviar d'actituds.
- Establir relació i contacte amb els alumnes, és com hem dit al començament fonamental, parlar amb ells i escoltar-los, fer bromes i riure amb ells, trobar interessos comuns (música, cinema, ...) ens ajuda a crear vincles de respecte i proximitat.
- Pactar i arribar a acords amb els alumnes perquè els comportaments es poden canviar, hem de convèncer als nois i noies que són les seves actituds les que són inadequades, no ells, i que el canvi està a les seves mans, mostrar-nos segurs de les nostres postures, parlar clar i amb realisme, tenir clares les normes i exigir un comportament raonable.
- Les actituds i motivacions estan molt lligades a la feina, hem de mirar que les activitats que fan estiguin connectades amb els seus interessos, que suposin repte i que hagi un avanç que ells puguin valorar, en aquest sentit, els contractes d'aprenentatge també poden ser un bon recurs que cal engegar.

DEL PATIR PARLANT DE "CASOS" AL PARLAR DE MANERA ÚTIL SOBRE L'ALUMNAT

No cal observar gaire per comprovar que els comentaris sobre un grup reduït de nois i noies ocupa bona part de les reunions d'equips educatius. És com si, a més a més de fer-nos gastar una bona dosi d'energies a la classe, també acabessin consumint part del temps per a reflexionar col·lectivament sobre les nostres practiques educatives.

Una primera mirada sobre el context en el que es produeixen pot descobrir que es tracta de comentaris que tenen com a característiques dominants:

- portar darrere una forta dosi de tensió acumulada que necessita ser comunicada
- produir-se sense que estigués previst en el desenvolupament de la reunió, o estar reiteradament a l'ordre del dia
- referir-se a aspectes puntuals que han creat especial distorsió i que han succeït en una classe, a un o una "profe", amb més o menys reiteració
- sovint el "parlar" no dona lloc a la planificació d'accions a endegar pel conjunt de l'equip afectat.

També es constatable que de molts nois i noies no es parla mai (potser a les sessions d'avaluació?) o que dels "casos" no es parla quan no donen problemes.

Podriem dir que es tracta d'una activitat docent que tendeix a acumular algunes de les següents dificultats:

- normalment no ha estat precedida d'un procés d'observació mínimament sistematitzat
- tendeix a augmentar la frustració educativa
- reforça entre el professorat les imatges negatives que arrossegueu determinats nois i noies
- produeix una mena de predicció de problemes o de final problemàtic esperat que acaba complint-se

Posats a fer (sense negar-li alguna utilitat a com ho estem fent) potser podríem discutir i compartir altres formes de fer-ho. Es per això que us proposem una petita pauta per al debat:

GUIA (per a la discussió) DE FORMES ÚTILS I POSITIVES PER PARLAR SOBRE ELS NOIS I NOIES AMB ELS QUE COMPARTIM L'AULA

1. Un projecte educatiu té que tenir previst com i quan el conjunt de profes que intervenen parla de **tots els nois i noies** que educa. La raó es la necessitat d'adaptar l'acció educativa, consensuar les formes i els papers a exercir, avaluar les formes que esdevenen més útils, rebutjar les ineficaces, etc.
2. No es tracta ni de fer ni de compartir diagnòstics (suposant que fossin possibles) predictius, sinó de compartir lectures sobre cada noi o noia per tenir presents aquests elements que en cada subjecte mediatitzen l'acció educativa
3. La informació no es mai estàtica i global. Es tracta de accions i reaccions puntuals que tenen a veure amb el context i el temps en el que es produeixen.
4. Es molt més important parlar de les possibilitats, de les capacitats o habilitats, d'allò que fan be, dels moments en els que funcionen, que no de les situacions de dificultat i conflicte.
5. Per poder parlar de forma no dominada per les impressions i els biaixos emocionals es imprescindible observar com son i què fan d'una manera sistemàtica i periòdica. Sense observació sobre allò que considerem important i en diferents moments, la conversa sobre l'alumnat sempre esta distorsionada.
6. Després d'una conversa sempre han d'establir-se accions: reafirmar-nos en un tipus de relació o de didàctica, assajar noves, observar més, canviar de tàctica, provar noves aproximacions, etc.
7. En alguns casos o moments parlar serveix per a trobar i compartir "explicacions" de conductes tenint en compte elements personals d'un alumne que tant sols coneix el seu tutor. No es tracta de fer-se càrrec dels "problemes" que té darrere sinó de entendre la lògica interna que pot tenir el seu comportament. No es tracta de fer després teràpia, o de sentir-nos desbordats, sinó d'entendre reaccions, evitar majors problematitzacions, aplicar la creativitat en la recerca de noves propostes d'aprenentatge, etc. També pot servir per conèixer que hi ha altres professionals que estan actuant.
8. Els subjectes educatius dels que parlar no son només cadascú dels nois i noies, també ho son els grups (les agrupacions) en els que hi son. També son el que son en funció d'unes relacions a classe i fora d'ella. Son i actuen com a subjectes relacionats o aïllats de grups.

(Nota: potser no estaria de més trobar una estona més llarga amb cafè i pastes per comentar aquesta guia incompleta)

MÉS SOBRE LES AULES!

Properament parlarem als equips docents de l'organització de les aules. Ja que hi som, doncs, ens agradaria aprofitar per afegir breument algunes consideracions.

En primer lloc, potser no es tracta tant de decidir una disposició determinada de les taules i les cadires (i per tant dels nois i les noies) que calgui seguir amb rigurositat, com de reflexionar i fer-nos conscients de la relació que hi ha entre com organitzem l'aula, les activitats que hi desenvolupem, la forma d'aprenentatge que estem donant per suposat, i l'ambient que tenim durant la classe.

Evidentment hi ha disposicions que afavoreixen més la comunicació que no la tradicional de files. I potser poden utilitzar-se quan diferents temes, o activitats, o tamany dels grups, les demanen - o possibiliten. En alguns casos quan hi ha dos professors a l'aula es fan dos grups, en dues "grans taules". Podria servir això també en una classe amb un sol professor i un grup reduït? Val la pena fer una rotllana a les hores de tutoria o posar-se en forma d'U, o de semi-cercle, per a realitzar algun debat o senzillament per atendre? Es pot treballar a vegades en petits grups ajuntant taules?

Per altra banda, la disposició de les taules i les cadires no és en absolut l'únic element important a tenir en compte en considerar l'aula com a espai educatiu. És cert que, juntament amb un petit armari, en aquests moments no hi ha cap altre mobiliari a les aules. Sembla que ens hi hem resignat, però de ben segur que molts desitjariem una aula amb prestatges on es poguessin guardar dossier, o llibres o altres materials... aquest tipus d'elements tenen un valor funcional i pràctic i poden ajudar a treballar aspectes com els hàbits d'organització de la feina i tècniques d'estudi, etc.

Finalment, a banda del mobiliari, que l'aula sigui un espai acollidor i agradable implica pensar també en la seva decoració i ambientació. Decoració i ambientació que pretenen: per una banda, personalitzar l'espai, fent que els nois i noies s'hi sentin a gust, identificats i se'l facin seu. Això es pot aconseguir per exemple amb algun pòster o decoració que vulguin aportar. Però tampoc es tracta d'omplir l'aula com si fos l'habitació de tots plegats, sinó d'augmentar el seu valor educatiu. Així, elements com mostres de treballs individuals i grupals, redaccions, fotografies, mapes, eixos cronològics, murals, reculls de premsa o de pàgines d'internet, fragments de poemes, frases en diferents idiomes, etc. enriqueixen l'espai i diuen "aquí es ve a aprendre". La cartellera, per cert, és un element especialment aprofitable per a l'organització del grup, si reflecteix càrrecs, acords a què s'ha arribat, dates o activitats importants, informacions escollides per la seva rellevància, etc.

Per alguna extranya raó, sembla que se segueixi associant la decoració i l'estimulació educativa de l'espai amb un ambient infantil. Però qualsevol persona pot treure conclusions sobre les diferències entre els espais més rics en estímuls educatius - equipaments, estris, materials, decoració - (a l'institut, el laboratori, el taller,

l'aula d'informàtica, la de música, la petita d'anglès, la de plàstica... o properament els espais comuns amb la plaça de les cultures ...) i espais "despullats" d'aquests elements.

Per això pot ser interessant pensar juntament com posem les taules i com desengelem espais. Per a que les aules siguin un espai de referència, d'identitat, de convivència, de motivació i de treball. Per fer-les habitables, útils i estèticament agradables. I per aprendre-hi molt.

De fet, a primer cicle les aules i passadissos comencen a estar vestits, i a segon cicle, en algun cas arran de canvis d'aules i els conseqüents enfadaments, també s'ha pensat en el tema, potser més de cara al proper trimestre.

Dues últimes observacions, encara.

La primera és que, amb independència de la disposició del mobiliari i de la decoració que hi hagi, és molt important l'ordre i la netedat de l'aula i del centre per a fer un ambient més acollidor, agradable i respectuós, i també per a crear una autoimatge més positiva del centre i de l'aprenentatge que pot tenir-hi lloc.

La segona és que la responsabilitat i les decisions sobre la decoració, millora i conservació de les instal·lacions de les aules han de correspondre, molt, als alumnes.

L'HORA DE TUTORIA

L'acció tutorial es refereix en un sentit ampli a un acompanyament educatiu integral que correspon i s'ha d'exercir de forma compartida per tots els professors/es que intervenen en un grup d'alumnes. De totes maneres, el tutor o tutora té un paper especial per a garantir que aquesta acció tutorial es dugui a terme amb cada noi i noia, i la responsabilitat de vetllar pel conjunt del grup-classe com a tal. I és cert que els alumnes, cada un i cada grup, saben qui és el seu tutor/a i el consideren un referent al centre.

L'hora setmanal de tutoria, tot i que òbviament no pugui considerar-se l'únic espai i referent de tutoria, és un espai amb un valor educatiu molt important. L'encert organitzatiu de fer les tutories a la mateixa hora i dia (això té avantatges a l'hora d'informar les famílies, fer activitats conjuntes, i "ritualitzar" la tutoria donant-li una entitat especial) així com el de reservar una hora setmanal a fer reunions de tutors és un reconeixement del centre cap a la importància de l'hora de tutoria.

De moment, hem vist que aquesta es dedica a:

- Informació de principi de curs, sobre el funcionament i la normativa de l'institut.
- Informació i ajuda per a la sol·licitud de beques.
- Elecció de delegats/des
- Presentació del tema de la mediació i elecció de mediadors/es
- Elecció de càrrecs
- Revisió de les faltes d'assistència
- Revisió de l'agenda
- Revisió de dificultats, problemes, etc. amb les assignatures
- Ajuda per a l'organització de l'horari d'estudi
- Revisió (i recriminació) del comportament general com a grup – classe
- Preparació de les colònies
- Explicació de la informació de la reunió dels delegats/des
- Debats sobre les claus del lavabo!
- Tractament de problemes diversos a l'institut i recerca conjunta de solucions.
- Canvis de llocs i condicionament de l'espai de la classe.
- Temes i activitats d'educació en valors (autoconeixement...)
- Diàleg entre els nois i noies sobre el ramadà i costums culturals.
- ...

En general, una hora es fa curta per a fer tot el que es voldria i caldria fer: dinàmiques i activitats de grup, debats, atendre a les situacions individuals, treballar l'orientació personal, acadèmica i professional ... es podria fer tant que a vegades sembla que no se sàpiga per on començar o què fer, i com que el dia a dia apreta, és fàcil acabar dedicant una gran proporció d'aquesta estona tant minsa (una horeta!) als aspectes més "burocràtics", de control i de "parte informatiu". També hi ha exemples

concrets de com fer d' una tutoria un espai real de diàleg, posant les cadires en un cercle tancat i debatent un ordre del dia definit pels propis Nois i noies.

Pel que fa a les reunions de tutors, aquestes es dediquen a tractar casos d'alumnes concrets, el funcionament en general de cada grup classe, les postures a prendre davant de situacions problemàtiques, i els temes a tractar a les hores de tutoria. En la majoria de casos la programació es va fent setmanalment. L'equip de 3er s'ha plantejat fer una programació més completa i general, amb tècniques d'estudi i temes d'educació en valors, i ha fet una revisió de materials que podrien servir.

I és que, en definitiva, constatem que tothom té ganes de treure profit de l'hora de tutoria. Probablement el millor seria acabar tenint un Pla d'Acció Tutorial treballat i consensuat, amb programacions i materials per als diferents cursos...

De moment, podríem reflexionar plegats, per veure si estem d'acord en considerar :

- Que les informacions, els controls i fins i tot les tècniques d'estudi, no haurien d'acaparar el temps de l'hora de tutoria. Que sigui, així, una hora menys informativa/burocràtica i acadèmica, però molt educativa.
- L'hora de tutoria hauria de ser per sobre de tot l'espai propi dels nois i noies, on se'ls faciliti opinar i participar sobre el centre, la classe, etc.
- Que sigui un espai on es potenciï la cohesió del grup-classe.
- Pot ser també un dels espais des d'on decidir i treballar algun aspecte del projecte de centre, o la preparació d'alguna festa, etc.
- La pràctica del diàleg es pot proposar a partir de temes diversos que no necessàriament facin referència a la classe i a l'institut, i sí a temes que toquin directament als nois i noies. I es poden realitzar dinàmiques i activitats per a afavorir l'autoconeixement, l'autoestima, etc. (Una proposta interessant pot ser la carpeta de materials i unitats didàctiques "A mida" feta en el marc d'un projecte d'educació en valors a secundària amb diversos instituts de Barcelona)
- Caldria estudiar les possibilitats de treball conjunt i coordinació amb àrees properes com el crèdit d'orientació, o fins i tot de socials, i per descomptat competència social. Aquesta darrera possibilitat s'ha plantejat diverses vegades donat que de fet són dos crèdits que es podrien considerar globalment com una proposta per a la formació integral i el desenvolupament personal dels nois i noies.

ANNEX 4

DOCUMENT DE TREBALL. Gener 2002
EDUCAR MILLOR ÉS POSSIBLE.

L'objectiu del projecte *Educар millor és possible* és engegar una sèrie de canvis que afectin a l'acció educativa que es realitza i que beneficiïn els alumnes de l'institut. Com ja hem comentat altres vegades, per a tenir èxit en aquest objectiu cal que els canvis siguin pensats, debatuts i assumits col·lectivament, creant així una manera de fer que romangui després d'aquest projecte concret. Això suposa una alta implicació i participació dels professors i professores, però també una possibilitat per a sentir-nos millor en l'exercici d'aquesta professió.

Us presentem, el més breument que hem sabut, una sèrie de punts que creiem que es poden posar sobre la taula per a pensar, prendre decisions o fer allò que creieu més adequat. Ens hem estalviat la palla i els elogis que ja us hem fet – amb molta sinceritat – moltes vegades, i hem procurat parlar del què ens pugui servir per a continuar endavant en aquest moment.

Per a fer-ho, ens ha semblat oportú seguir aquest esquema:

- ⇒ ASPECTES A MILLORAR
- ⇒ LÍNIES DE TREBALL
- ⇒ PROPOSTES D'ACTUACIÓ
- ⇒ MÉS PROPOSTES PER A CONSIDERAR

⇒ ASPECTES A MILLORAR

Hi ha una sèrie d'aspectes que es podria (i convindria) millorar del centre. Es tracta de dificultats, de buits, o de problemes que afecten o al conjunt o a una part important del què hi passa. En algun cas són evidents, en bona part ens els heu indicat vosaltres, i també els hem vist, percebut o confirmat nosaltres. Els hem concretat en 6:

1. **Importants dificultats lingüístiques per a la comunicació i l'aprenentatge**
2. **Pedagogies, didàctiques i continguts fragmentats i massa desconectats del seu món**
3. **Baix rendiment escolar. Confusió entre dificultats i reducció d'expectatives**
4. **Dificultats de gestió de grup (en l'agrupament i en les dinàmiques internes)**
5. **Espai tutorial poc efectiu per a generar vida de grup i per abordar temes de fons**
6. **Participació poc real dels nois i noies en la gestió quotidiana del centre**

1. Importants dificultats lingüístiques per a la comunicació i l'aprenentatge

És evident que a l'institut hi ha una complexitat lingüística que dificulta la tasca educativa i que necessita respostes innovadores. En general, hem vist que es treballa acadèmicament, amb poc èmfasi en l'expressió oral i els processos comunicatius i amb el mateix tipus d'exercicis i metodologia per als castellans i catalanoparlants que per als que no ho són, potser, amb poca consciència que per a molts nois i noies nascuts a fora el castellà i el català són segones llengües que aprenen més com a adults que com a infants.

Creiem que l'aprenentatge de la llengua catalana i castellana hauria de ser una prioritat no només pel fet acadèmic (instrument d'aprenentatge) sinó com a eines imprescindibles de comunicació per a la vida dels nostres alumnes.

2. Pedagogies, didàctiques i continguts massa desconectades del seu món:

Hi ha un predomini de continguts estàndards tot i la diversitat de coneixements i processos educatius viscuts pels alumnes. A resultes d'això, la significació i la utilitat d'alguns continguts que es tracten a classe creiem que no són percebuts pels alumnes i, en alguns casos, creiem que podrien replantejar-se i organitzar-se diferent. Malgrat els esforços i propòsits per a treballar per projectes, segueix havent-hi poca interrelació entre matèries i una excessiva fragmentació entre les intervencions.

En general falta trobar estratègies per a fer una pedagogia més activa. Per altra banda, la cerca i/o l'elaboració de materials adequats als continguts i a la realitat dels alumnes es converteix en una dificultat gens petita i una angoixa per a molts professors i professores.

3. Baix rendiment escolar. Confusió entre dificultats i reducció d'expectatives

Quan es treballa amb uns nois i noies que encaixen poc amb les formes escolars establertes i que pertanyen a grups socials i un entorn amb dificultats, hi ha una mena de pessimisme inconscient i sovint invisible que fa abaixar les expectatives. També a l'institut hi ha la tendència inconscient a baixar la intensitat de treball i l'exigència. Com tot és difícil, acabem treballant a un ritme inferior al que poden assolir els nostres alumnes. Hauríem de poder "apretar" més sense trencar el bon clima i les bones relacions.

I és que, de fet, les relacions i la convivència milloren molt a les classes que aconseguen ser a la vegada motivadores i exigents. Només intensificant el treball els estem respectant com alumnes, i ajudant a tenir una millor autoestima que a la vegada els farà tenir més interès i millorar el seu rendiment acadèmic. El professorat difícilment pot treballar més, però podem fer treballar més els nostres alumnes. Els hem de demostrar que ensenyem molt, que aprenen molt, que val la pena estudiar, que no perden el temps, i que confiem en ells i elles.

4. Dificultats de gestió de grup (en l'agrupament i en les dinàmiques internes)

L'heterogeneïtat dels alumnes de l'institut no és només la lingüística, que ja hem assenyalat, ni cultural. Hi ha ritmes d'aprenentatge diferents, coneixements molt variats, i molt diverses històries en relació al sistema educatiu. A més a més hi ha un degoteig constant de nous alumnes. Per tot això l'agrupament i distribució dels alumnes esdevé un tema complex i polèmic.

Però, a més a més, hi ha també les dinàmiques internes de funcionament dels grups, i dificultats per a gestionar-los.

5. Espai tutorial poc efectiu per a generar vida de grup i per abordar temes de fons

L'acció de la tutoria és enorme: control, afecte, relació amb les famílies, seguiment, etc. ES tracta d'una feina molt polaritzada en l'atenció als casos (acaba convertint-se en el seguiment dels "casos pitjors"). En canvi, el seu paper es desdibuixa si parlem de la formació personal i la cohesió del grup-classe. La tutoria hauria de ser un espai important per a les possibilitats reals de treball formatiu. Una hora, però, és poc temps i, a més a més, manca tradició quan a l'establiment de programes de treball sistemàtic.

6. Participació poc real en la gestió quotidiana del centre

La participació dels alumnes en la regulació quotidiana de la convivència i en la marxa del centre podria incrementar-se. Els alumnes són objecte d'apreci i de control, però es treballa menys la seva implicació i participació. Aquesta no arriba a fer referència a la presa de decisions sobre aspectes importants o que afectin la seva pròpia educació i vida del centre. Tenen pocs espais per a participar, organitzar-se i decidir, i no els animem o ensenyem a fer-ho.

⇒ LÍNIES DE TREBALL

Les propostes d'acció per a dur a terme haurien de poder millorar aquests aspectes que hem assenyalat i, sovint, a més d'un alhora. Amb un intent d'organització i simplificació, creiem que les línies de treball haurien de ser aquestes quatre:

a) Una qüestió transversal, de base

Ens referim bàsicament a les llengües. Caldria un abordatge sistemàtic de les llengües com a una qüestió transversal considerant que és bàsica per a la inclusió social dels nois i noies, com a possibilitat d'accedir al coneixement i per a una interrelació entre iguals no segregadora. Les mesures a fer afecten a la definició d'objectius, el replantejament de didàctiques, dels agrupaments dels nois i noies, etc. Probalment caldria un anàlisi més sistemàtic i rigurós de la realitat.

b) Una dinàmica organitzativa

En alguns casos, cal repensar formes d'organització que tenim o imaginar-ne de noves. Per exemple, revisar les formes de distribució de l'alumnat en grups A, B, C; pensar formes més flexibles d'agrupament, o grups per a respondre a necessitats concretes, etc.

c) Una reformulació d'objectius

Contra la destrucció de l'autoestima. Tothom ha de tenir èxit, tothom ha de tenir futur. Malgrat no tots són iguals i alguns haurien de millorar en molts aspectes, hem de tenir una mena de confiança cega en les possibilitats de tots. Tots poden fer molt més del que fan i del que pensem que poden fer. Cal tractar-los com si fossin "genis" i cal buscar mil i un moments per reforçar positivament el que fan. Encara que costi creure-ho, no hi ha bons ni dolents, ni llestos ni curts. I cal inculcar aquesta esperança i optimisme als nois i noies i a les seves famílies.

Aquesta qüestió, més de "xip", cal tenir-la present també en cada mesura, proposta i debat que duem a terme. Pensar amb la màxima llibertat per exemple sobre el què han de saber els nostres alumnes, què els resulta significatiu i què els serà útil, no significa baixar el llistó, sinó pujar-lo amb sentit.

d) La sistematització d'una pràctica

Proposem de revisar i sistematitzar pràctiques concretes, pedagogies i didàctiques concretes. I hauria de tenir un pes especial l'Acció Tutorial. Elaborar un pla d'acció tutorial que, a més de l'atenció a cada alumne i del contacte amb les famílies, tingui en compte: 1) la planificació sistemàtica del que s'ha de fer, de com s'ha de fer, de quins materials usar, i de quines fites s'han d'assolir en les classes de tutoria/competències; 2) posar en marxa accions sistematitzades com ara: les assemblees de classe, els càrrecs o serveis a la col·lectivitat, la decoració de les aules, el delegats, etc.; 3) organitzar petits actes o festes a cada grup-classe que, entre altres coses, vagin creant sentiment de pertinença a una col·lectivitat.

⇒ PROPOSTES PER A ENGEGAR

A partir d'ara, podrien abordar-se propostes com les següents.

1. **Anàlisi sistemàtic de la realitat lingüística i de possibilitats per a donar-hi respostes efectives.**
2. **Revisió de l'Acció Tutorial:**
 - a. **Revisió del PAT i programació concreta de les hores de tutoria.**
 - b. **Sumar l'hora de tutories i les hores de competències socials, podent destinar més hores a la formació personal i la cohesió de grup a cada curs.**
3. **Pensar en formes més flexibles d'agrupament**
4. **Cerca sistemàtica de materials i enfoccs per a millorar les classes. Caldria decidir sobre quines matèries i com es duu a terme. Possibilitat d'elaboració de materials propis**
5. **Crear materials a partir de les tecnologies de la informació i comunicació.**
6. **Introduir sistemes d'aprenentatge individual . Sistematització de la gestió de la producció escolar.**

⇒ MÉS PROPOSTES PER A CONSIDERAR.

Es tracta de decidir i prioritzar unes mesures d'actuació o unes altres. La nostra proposta l'hem resumit en els sis punts anteriors. De totes maneres, a continuació us presentem un llistat de propostes, idees i temes que també es podrien considerar per a un futur proper.

- ☐ Millorar la personalització del seguiment educatiu
- ☐ Valorar la tasca del TAE
- ☐ Reconsiderar i consensuar les normes i límits (pensar l'ambient d'institut que volem; què permetem i què no permetem ...)
- ☐ Repensar què vol dir treballar per projectes i el paper de l'alumnat en els mateixos.
- ☐ Revisió de continguts: que siguin significatius i útils per la vida dels nostres alumnes.
- ☐ Potenciar el treball cooperatiu
- ☐ Aprofitar les sortides, recursos del barri i experiències significatives d'aprenentatge
- ☐ Establir criteris d'hàbits acadèmics, rutines i organització del treball
- ☐ Posar en marxa sistemes d'aprenentatge individualitzat: contractes d'aprenentatge personalitzats que fixin objectius per cada alumne i els temporalitzin, fitxes i altres mitjans que permetin aprendre a diferents ritmes i des de diferents nivells.
- ☐ Millorar l'aprofitament dels desdoblaments.
- ☐ Potenciar espais de relació i comunicació (sortides, activitats de la classe i tutoria...)
- ☐ Aprofitar els passos fets en el projecte de mediació
- ☐ Fomentar la participació de l'alumnat. Estil de tutoria més assembleari, responsabilitats d'alguns alumnes sobre algunes coses (tutories entre iguals...), presa de decisions en aspectes de l'aula. Aprofitar estructures ja formades, com la dels delegats, perquè fossin més participatives.
- ☐ Revisió i debat sobre l'horari escolar.

ANNEX 5

CALENDARI DE TREBALL -30/01 FINS 06/03-

Us presentem el calendari per debatre i treballar les propostes que es van presentar al claustre. Hem agrupat les sis propostes en tres temes que trobareu amb un petit guió als següents fulls d'aquest document.

Tema 1: Llengües i agrupaments.

Tema 2: Didàctiques i innovació curricular.

Tema 3: Acció tutorial.

Per tal que tothom participi es destinaran tres Equips Docents i dos Departaments a parlar sobre aquestes temes. A més a més, s'organitzaran comissions ad hoc de caràcter voluntari, per parlar durant una tarda de cada un dels temes.

DATA	TEMPS ASIGNAT	GRUP	TEMES
30/01	40'	Equips Docents	1
4/02	2 hores (17-19h)	Comissions ad hoc, voluntari	1
13/02	40'	Equips Docents	2
13/02	1 hora	Departaments **	1,2
19/02	2 hores (17-19h)	Comissions ad hoc, voluntari	2
25/02	1 hora	Reunió Coord. Tutors.	3
27/02	40'	Equips Docents	3
27/02	30'	Departaments **	1,2
4/03	2 hores (17-19h)	Comissions ad hoc, voluntari	3

** Els departaments per aquesta ocasió s'agruparan de la següent manera:

Castellà, Català i Anglès	Tema 1
Ed. Física, Música i Plàstica	Tema 2
Experimentals i Socials	Tema 2
Matemàtiques, Física i Tecnologia	Tema 2

TEMES

1. LLENGÜES I AGRUPAMENTS (Correspon a propostes 1 i 3)

- Repensar els continguts i les didàctiques de les llengües, es treballa acadèmicament amb poc èmfasis en els processos orals i comunicatius. Necessitat de materials.
- La llengua és una qüestió transversal.
- Quines formes d'agrupament poden resoldre la problemàtica lingüística. Això suposa tornar a parlar dels grups A.

Què podríem fer:

- Organitzar agrupaments flexibles, o per necessitats, o per tallers,...
- Analitzar més la problemàtica de la llengua al centre. Buscar informació d'experiències multilingüístiques amb joves.
- Revisar el currículum i la programació, per tal de: garantir un temps, dintre de l'horari escolar, per treballar els processos orals i comunicatius de la llengua. Cercar i/o elaborar materials adients. Introduir formes de cooperació amb alumnes, ...

2. DIDÀCTIQUES I INNOVACIÓ CURRICULAR (Correspon a propostes 4, 5, i 6)

- Significació i utilitat d'alguns continguts. Pensar amb la màxima llibertat sobre què necessiten saber els nostres alumnes.
- Estratègies d'aula per fer una pedagogia més activa.
- La globalització de matèries. El treball per projectes. Ens posem d'acord en què entenem per cada cosa?
- Com treure el màxim profit de cada alumne: Expectatives i exigència. Seguiment individualitzat. El tractament dels casos.
- Criteris per gestionar la producció escolar.

Què podríem fer:

- Experimentar estratègies d'aules i/o materials en determinades matèries.
- Experiència pilot d'integració de matèries a través de les tecnologies.
- Unificar criteris de producció escolar (portafolis, dossiers).
- Establir contractes d'aprenentatge.

3. ACCIÓ TUTORIAL (Correspon a proposta 2)

- Valorar la participació dels alumnes al centre.
- Com treballem la cohesió del grup?
- Les possibilitats educatives de la tutoria. La necessitat de tenir tutories fortes que funcionin.

Què podriem fer:

- Fer un PAT detallat per cada curs.
- Sumar les hores de tutoria i competències socials.
- Fer participar als nens en les decisions que els afectin, augmentar la seva participació a través de petites celebracions, sortides, etc.

ANNEX 6

La setmana vinent parlarem sobre l'acció tutorial, l'acompanyament educatiu i la participació dels i les alumnes. Us adjuntem alguns textos esperant que, tot i ser molt breus, us suggereixin algunes idees o reflexions sobre

- **La participació de l'alumnat:**

“Els centres com a espais de participació democràtica” En J.Puig (coord) et al. 2000. *Educar a la secundària. 30 punts per treballar en els centres*. Vic, Eumo.

- **La tutoria** en general, en forma d'introducció al tema:

Pastor, E. 1995. *La tutoría en secundaria*. Barcelona, CEAC.

- **L'assemblea de classe**, com un recurs educatiu emmarcat generalment a l'hora de tutoria

Assemblea de classe

- **La intel·ligència moral**, o un conjunt de capacitats que es treballen més sistemàticament des del crèdit de la tutoria o altres com les competències socials. I amb alguns exemples de pràctiques o metodologies que es poden utilitzar per a dur a terme aquest tipus de treball.

Entrenar la intel·ligència moral

Conèixer-se a un mateix: clarificació de valors

Argumentar i dialogar: els dilemes morals

ELS CENTRES COM A ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DEMOCRÀTICA

L'estada de l'alumnat als centres de secundària ha de ser una experiència formativa de participació en la vida d'una comunitat democràtica constituïda per joves i adults.

- Els centres han d'estar oberts a aquells valors i aquelles pràctiques pedagògiques que els converteixin en comunitats escolars convivencials i democràtiques.
- El claustre impulsarà la participació de l'alumnat en tasques de decisió, regulació i organització referents al treball escolar, la convivència i l'animació dels centres.
- Es crearan els mecanismes que en cada cas es considerin més adequats per a facilitar la participació i el diàleg a propòsit de la vida del centre (per exemple: l'assemblea de classe i de delegats, la comissió de mediació o d'altres).

Quan parlem d'escola democràtica solem referir-nos a una institució que vol ser sensible a una doble preocupació: per una part, buscar una forma organitzativa i uns mecanismes de funcionament que facilitin la participació de tots els estaments de la comunitat educativa; per una altra, una escola democràtica vol establir un currículum obert a la realitat i a les preocupacions que afecten l'alumnat amb l'ànim de capacitar-lo per a entendre críticament el seu entorn i per a actuar-hi de manera significativa. Aquests dos vessants s'orienten a formar persones intel·lectualment i moralment preparades per a viure com a ciutadans lliures. En el conjunt del document es desenvolupen els dos aspectes, però en aquest punt només

farem referència a la primera qüestió: la participació democràtica de la comunitat educativa. I en realitat tampoc no parlarem de tot el que implica aquest principi. Deixarem per a uns altres moments la participació de les famílies i del conjunt de la comunitat, i ens centrarem únicament en la participació de l'alumnat i en les tasques del professorat que contribueixen a fer-la possible.

Finalitats de la participació

Una escola oberta a la participació democràtica resulta educativament desitjable per diversos motius. Primer, perquè sembla prou establert que una societat només pot ensenyar a viure democràticament vivint democràticament. Els valors d'igualtat, llibertat, autonomia, solidaritat, participació i justícia s'aprenen correctament a l'escola en la mesura que es viuen encarnats en les maneres d'organitzar el treball i la convivència. En segon lloc, participar junt amb els iguals i amb la col·laboració dels adults en la vida dels centres és una experiència d'educació moral insubstituïble. La millor manera d'aprendre a conviure és implicant-se de veritat en la regulació de les relacions, els dinamismes grupals i els conflictes que inevitablement apareixen en tota col·lectivitat. Per altra banda, la participació democràtica en la vida dels centres és una oportunitat perquè alumnat i professorat de manera conjunta en siguin conscients i mirin de contrarestar aspectes del currículum ocult; aspectes com ara la tendència a l'autoritarisme, els hàbits discriminatoris o la inclinació a prioritzar la cultura acadèmica i a menystenir altres formes culturals. Finalment, sense ànim d'haver exhaurit tots els motius que avalen una escola participativa, voldríem acabar defensant-la en tant que camí per a defugir tant els centres amb tendència a l'autonomia i el *laissez-faire*, com els centres excessivament reglamentistes i autoritaris. Uns i altres solen provocar malestar i dificultats en la convivència. La participació democràtica tendeix a preveure l'aparició de conflictes en la disciplina i la vida dels centres.

Parlem de participació en una comunitat democràtica, però què entenem per comunitat democràtica? Una comunitat escolar és una institució on conviuen joves i adults que tenen rols i objectius diferents. Totes les persones que formen aquests grups estan en contacte cara a cara, de manera que la relació interpersonal es converteix en un instrument bàsic per a construir la sociabilitat, per a transmetre valors i hàbits, i per a teixir relacions de confiança. Les relacions cara a cara permeten l'aparició de llaços d'afecte, així com sentiments de vergonya, culpa i orgull. Aquests ventalls de sentiments morals es converteixen en potents motivadors de la conducta d'uns subjectes en relació als altres. Una comunitat suposa també la creació d'estructures grupals que impulsen dinàmiques de feina i de convivència. Els petits grups han de ser òrgans de coordinació, participació i responsabilitat. Les comunitats correctament estructurades suposen també la realització regular d'un conjunt d'activitats que expressen valors i que es fan en comú o de manera cooperativa. Es tracta de tasques lligades a l'aprenentatge, com el treball en grup o els projectes de recerca, la convivència, com la realització de les assemblees de classe o el funcionament de la comissió de regulació dels conflictes, o d'animació, com l'organització de festes o activitats esportives, en les quals l'aportació de cada membre és imprescindible per a l'èxit del conjunt.

Però, a més, una comunitat democràtica té establerts un conjunt de mecanismes que faciliten la implicació i la participació dels seus membres en els diferents aspectes de la vida de la institució. És a dir, algunes de les activitats que es repeteixen amb regularitat, que expressen valors i que es duen a terme cooperativament són les que impulsen la participació de l'alumnat. Hem anomenat ja les assemblees de classe, però també ens referim a les reunions de delegats, als petits grups per treball tutorial, als treballs de la comissió de mediació, a la confecció de murals o diaris escolars i a altres mitjans de participació en la gestió democràtica de la vida escolar.

Si alguna cosa han de tenir en comú aquestes pràctiques democràtiques és la rellevància donada al diàleg. La participació

democràtica a l'escola demana un moment en què prevalgui la paraula o el diàleg. Un moment en què alumnes i educadors puguin plantejar-se temes de la feina i de la vida escolar que els preocupen o interessin. Temes sobre els quals podran debatre; és a dir, pensar, opinar, escoltar punts de vista diferents, comparar les postures expressades, buscar arguments i posicions millors, així com acordar normes, solucions i projectes d'acció. En aquest procés de diàleg probablement aconseguiran analitzar els fets que els preocupen i acordar solucions, però per damunt de tot ampliaran la comprensió dels seus companys i companyes. A més de la funció d'entesa, el diàleg serveix també per a ampliar la pròpia perspectiva sobre els temes que es tracten, gràcies a la millor comprensió del altre que proporciona. Finalment, el diàleg és també una eina de compromís. Dit de manera ràpida, allò que s'ha parlat és més fàcil d'acceptar, de veure clar i per damunt de tot de comprometre's a complir. El diàleg col·lectiu crea el sentiment de responsabilitat davant els companys i companyes. Les assemblees i altres moments de diàleg escolar ens permeten deliberar sobre els temes que ens interessin, acordar solucions, normes i projectes d'acció, millorar la comprensió mútua i, finalment, sentir-nos més compromesos amb els acords que s'han pres.

Participació de l'alumnat en el treball, la convivència i l'animació

La participació perd sentit si no compta amb dues condicions que la fan possible: que hi hagi realment espais de decisió en els quals els alumnes puguin intervenir i que els efectes de les decisions es notin en la vida dels centres. Els espais naturals en què ha d'incidir la participació són: el treball, la convivència i l'animació.

Els centres són institucions bastides per a facilitar l'aprenentatge dels joves. Per tant, un dels àmbits de participació indefugibles és, precisament, el del treball. Seria un contrasentit reclamar un centre democràtic i no aplicar els seus principis a l'activitat més important que desenvolupa. S'haurien de buscar fórmules que perme-

ressin als alumnes organitzar i fer-se responsables d'espais cada vegada més amplis del seu procés d'aprenentatge. És evident que molts aspectes d'aquest procés estan en mans dels educadors i no sembla gens adequat imaginar que hagin d'abandonar-los. Però sense negar aquesta evidència, pensem també que resulta desitjable impulsar l'autonomia i la transferència de responsabilitats en l'aprenentatge, així com el reconeixement del sentit de la feina que es porta a terme a l'escola.

Si l'aprenentatge és una funció indiscutible dels centres educatius, la relació i la convivència són avui una de les realitats més importants de la institució escolar. L'escola és un espai on viuen adults i joves durant molt de temps. Això suposa una font d'experiències de socialització i d'educació moral de gran abast. Cap centre no pot oblidar l'organització de la relació interpersonal i de la convivència. Aquesta és una feina que ha de recaure en part en els adults que guien la vida escolar, però en part ha de ser també responsabilitat dels joves. És a dir, aquests han de tenir a les seves mans la possibilitat de regular la seva vida en comú.

L'escola és una institució de treball, de convivència i de vida. Per tant, en la mesura que és un espai de vida té la responsabilitat d'organitzar els esdeveniments que formen part de la vida de les persones i de les col·lectivitats. En aquest sentit no ens sabem imaginar un centre que no es faci ressò de les celebracions pròpies de la comunitat, que no aculli els moments de festa dels seus alumnes, que no s'impliqui en campanyes reivindicatives i solidàries, o que no organitzi moments de joc, esport i competició. Una escola democràtica és una escola permeable a la sensibilitat ciutadana i a les necessitats dels seus usuaris. Però, tal com hem vist respecte al treball i a la convivència, l'animació ha de ser també una oportunitat per a participar. Els joves tenen, com sempre, un doble paper: han de participar en les activitats i han de participar en la seva organització. Aquesta és una part de la tasca d'una escola democràtica.

Quan un centre posa en marxa principis d'aquesta naturalesa, basteix unes condicions pedagògiques que faciliten la construcció de personalitats autònomes i responsables, que creen sentiments de pertinença a la col·lectivitat i voluntat de respectar les normes que

la regeixen i, finalment, contribueix a instaurar un clima escolar democràtic i convivencial.

Ruiz, E. 1995. La tutoría en secundaria.
Barcelona, CEAC.

1

La tutoría: elementos, funciones y tareas

En este capítulo, de acuerdo con las expectativas sobre el presente y futuro de la educación, se presenta una concepción compartida de la acción de tutoría, así como los elementos, funciones y tareas que nacen de su puesta en práctica.

1. El horizonte de la educación

El acelerado proceso de modernización de nuestra sociedad y el objetivo de construir un proyecto europeo, dan una gran relevancia a la educación y a la formación, intentando adaptarlas a la apertura del espacio individual, político, cultural y productivo y a la mayor rapidez y complejidad de los cambios de todo tipo, fomentando una prestación más prolongada a mayor número de ciudadanos, y promoviendo las mejoras necesarias para garantizar su calidad.

El objetivo fundamental de la educación es proporcionar una formación plena, que permita a los alumnos conformar su propia identidad, así como construir una concepción de la realidad que integre, a la vez, el conocimiento y la valoración ética y moral de aquella. La meta es el desarrollo de las capacidades para ejercer, de manera crítica y en una sociedad axiológicamente plural, la libertad, la tolerancia y la solidaridad (preámbulo de la LOGSE).

El fin es promover la autonomía de los alumnos, en aspectos cognitivos e intelectuales, así como en su desarrollo social y moral. La adquisición de la autonomía personal lleva implícita:

- La construcción de la propia identidad.
- El asentamiento de un autoconcepto positivo.
- La elaboración de un proyecto de vida, a partir de unos valores, así como de unas preferencias y de una capacidad para llevarlo a cabo.

Por otra parte, en esta etapa (12 a 16 años) los alumnos experimentan cambios fisiológicos y psicológicos importantes, por lo que se hace necesaria una respuesta educativa que, respetando la unidad de tal período, aporte los elementos educativos de orden cognitivo, afectivo, social y moral para favorecer un desarrollo equilibrado y una incorporación a la sociedad con autonomía y responsabilidad.

Para poder alcanzar estos objetivos contamos con la acción educativa realizada a partir de la aplicación del currículum, tanto la que se lleva a cabo en áreas concretas como la ejercida a través de la orientación educativa.

2. La orientación educativa

La orientación educativa conduce al educando hacia el desarrollo de sus capacidades a partir de la toma de decisiones sobre itinerarios académicos y profesionales, potenciando siempre un crecimiento personal. Constituye un proceso de ayuda especializada hacia la consecución de la propia promoción del alumno y de su madurez social.

Implica un proceso educativo individualizado de ayuda al alumno en su progresiva realización personal, lograda a través de la libre aceptación de valores y ejercida por los educadores en múltiples situaciones en las que se posibilita y se da una comunicación.

La orientación es la educación misma, desde el punto de vista de la maduración de la personalidad de cada alumno concreto y de la concreción de su camino de vida. La óptima orientación educativa es la educación integral y personalizada.

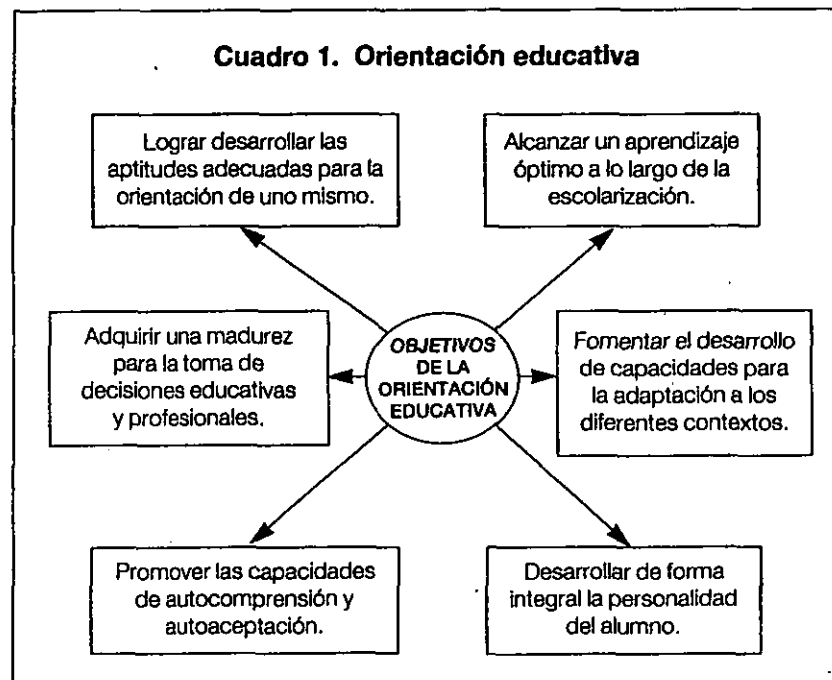
Esta ayuda personalizada al estudiante se produce dentro de un proceso dinámico, el cual requiere una serie de pasos consecutivos hacia la adquisición de unos objetivos. Algunos de los objetivos que pueden guiar este proceso los presentamos en el cuadro 1.

La orientación educativa pretende optimizar el rendimiento de la enseñanza mediante el adecuado asesoramiento al alumno a lo largo de su avance en el sistema y en su tránsito a la vida activa, y constituye un elemento esencial del sistema escolar, al cual contribuye aportando calidad y eficacia. Su principal desarrollo tiene lugar mediante la acción de tutoría, que, en determinadas etapas, se verá complementada con la orientación profesional.

3. La acción de tutoría

Es un elemento inherente a la función docente, e implica una relación individualizada con el alumno en la estructura y la dinámica de sus actitudes,

Cuadro 1. Orientación educativa

aptitudes, conocimientos e intereses. Ha de favorecer la integración de conocimientos y experiencias de distintos ámbitos educativos, y colaborar en aglutinar la experiencia escolar y la vida cotidiana extraescolar.

Con el desarrollo de la función de tutoría la educación va más allá de una mera instrucción o transmisión de conocimientos al aportar un enfoque integral y personalizado.

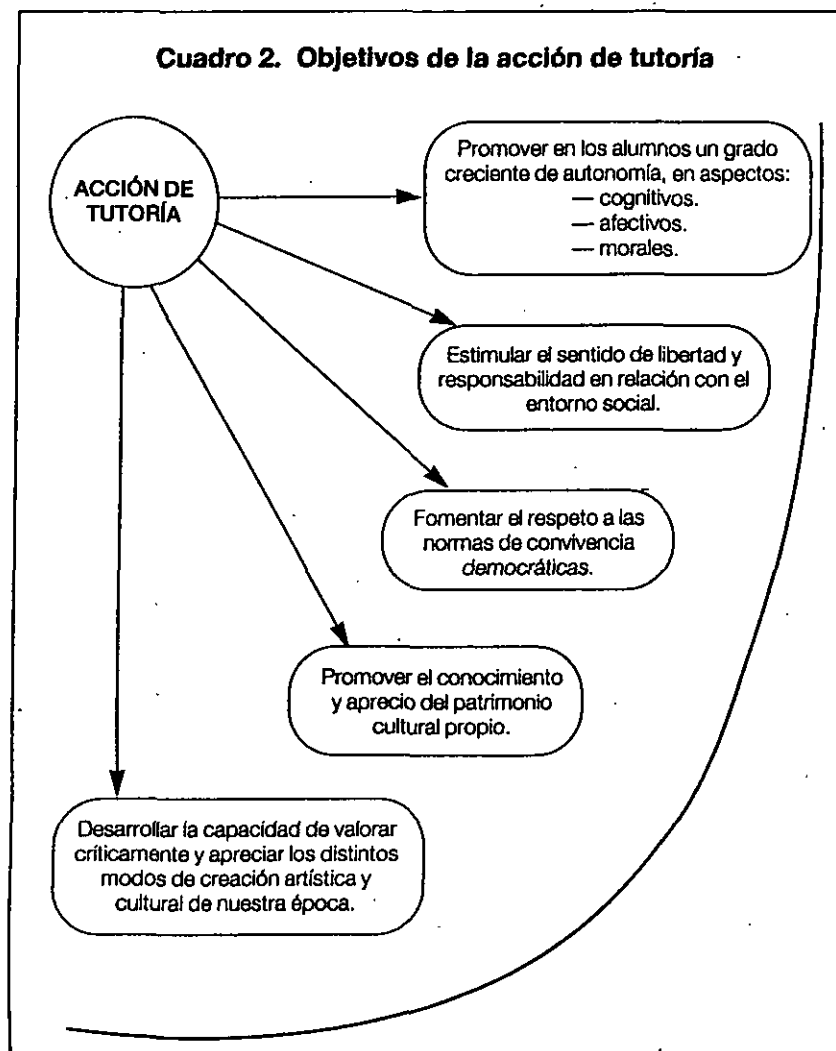
Con la aplicación del currículum y toda la acción educativa, tanto la desarrollada en las áreas respectivas como la ejercida a través de la tutoría y de la orientación educativa, se pretende lograr algunos de los objetivos que presentamos en el cuadro 2.

Las tutorías son un medio eficaz para lograr que el proceso educativo sea relación humana, interacción de personalidades en un ambiente espontáneo y, a la vez, deliberadamente educativo.

Su actuación ha de posibilitar que, a partir de la ejecución de las actividades educativas, el alumno integre actitudes, valores y normas y vaya transformando y configurando su comportamiento habitual.

Para llevar a cabo esta labor «la tutoría y orientación de los alumnos formará parte de la función docente. Corresponde a los centros educativos la coordinación de estas actividades... Las Administraciones educativas garantiza-

Cuadro 2. Objetivos de la acción de tutoría

rán la orientación académica, psicopedagógica y profesional de los alumnos, especialmente en lo que se refiere a las distintas opciones educativas y a la transición del sistema educativo al mundo laboral, prestando singular atención a la superación de hábitos sociales discriminatorios que condicionan el acceso a los diferentes estudios y profesiones». (LOGSE, Art. 60.)

En este período de cambios físicos y psíquicos, la acción de tutoría debe propiciar:

- La consolidación de actitudes positivas hacia el estudio, los compañeros, sus ambientes habituales, la futura inserción al mundo laboral, etc.
- Unos hábitos de trabajo y unos comportamientos que lo ayuden a alcanzar su plena autonomía personal en:
 - La toma de decisiones fundamentada y responsable sobre los estudios posteriores.
 - Su inserción en el mundo laboral.

4. Elementos de la tutoría

Hemos centrado la acción de tutoría como una relación personal. Ahora nos preguntamos: ¿qué interlocutores abarca? Vamos a dar respuesta a esta pregunta al hablar de las relaciones que establece el tutor con los demás miembros de la comunidad educativa. Otros interrogantes son: ¿cuál es el contenido inherente a esta relación personal? ¿Qué clase de orientación, asesoramiento o soporte es la propia de la tutoría? Contestaremos a estas preguntas al hablar de ámbitos de actuación.

4.1. Relaciones del tutor con los demás miembros de la comunidad educativa

Las actuaciones que se deben llevar a cabo se pueden dar de forma individual o colectiva, es decir, en grupo.

El protagonista nato de la acción de tutoría es el alumno o el grupo de alumnos, puesto que el objetivo central de la tutoría es ayudar al alumno a crecer en el seno de la sociedad y facilitarle la adquisición de los medios para desenvolverse en ella de forma adecuada y autónoma. La elección entre la actuación sobre el individuo o el grupo dependerá de la definición del objetivo de actuación, del medio más idóneo de intervención y, en algunos casos, del tiempo disponible, sin dejar de considerar la confidencialidad que requieren algunas actuaciones. De hecho los dos ámbitos de actuación tienen ventajas e inconvenientes. El grupo proporciona, a menudo, un medio inapreciable para llevar a término, de forma privilegiada, vivencias y experiencias sociales. También es necesario destacar el papel que tiene el grupo para los adolescentes.

El centro y los profesores colaboran con los padres en la formación de los alumnos. Aunque en la sociedad actual, por motivos diversos, los padres no siempre pueden llevar a cabo su labor con todos los medios que desearían, no hay que olvidar que los principales responsables de la formación son ellos. No obstante, la colaboración del equipo de profesores es inestimable

por muchos motivos, entre los cuales cabe destacar su mayor capacitación por su formación y experiencia. También hay que recordar que ésta es una etapa evolutiva en la que suele ser complejo incidir, y que la autodeterminación, proceso normal en esta edad, determina relaciones familiares a menudo más tensas de lo que sería de desear. Por la coparticipación en el proceso de formación, la acción de tutoría lleva a actuaciones diversas con las familias que, según los objetivos, contenidos y circunstancias, pueden ser individuales o grupales.

Por otra parte, la actuación del profesor-tutor no se da de forma aislada, sino integrada en un equipo de profesores, los cuales, a partir de distintos marcos de desempeño (trabajo en ciclos, departamentos, comisiones, claustro, etc.) *comparten unos proyectos* (proyecto educativo, proyecto curricular, plan de acción de tutoría, plan de orientación profesional, etc.), unos objetivos, unas metodologías, una cultura de centro que hacen que su acción individual se vea integrada en un trabajo en equipo que aporta riqueza en matices, continuidad, coherencia, optimización de resultados y, en definitiva, la única posibilidad de llevar a cabo una acción educativa eficaz. Pues bien, este entramado de actuaciones, esta visión en equipo del trabajo docente —que, dicho sea de paso, no puede producirse de otra forma—, hace que algunas intervenciones del tutor tengan por interlocutores a otro u otros profesores del centro.

4.2. Ámbitos de la acción de tutoría

Los contenidos que nutren las actuaciones llevadas a cabo dentro del plan de acción de tutoría suelen contemplar alguno de los siguientes tipos de orientación: personal, académica y/o profesional. Abordaremos con más detalles cada uno de ellos.

A. Orientación personal. Su objetivo es guiar al alumno para que alcance el máximo desarrollo integral de sus capacidades humanas. Algunas de las actuaciones que se deben llevar a cabo son:

- Facilitar el autoconocimiento del alumno en aptitudes, actitudes, intereses...
- Fomentar una aceptación de sí mismo.
- Propiciar un crecimiento personal que le aporte autonomía e iniciativa, así como el desarrollo de criterios personales.

B. Orientación académica. Su intervención va destinada a optimizar el rendimiento escolar, guiando al alumno en el propio proceso educativo a par-

tir de la instrucción y del desarrollo de capacidades para favorecer la construcción de conocimientos significativos y funcionales. Las aportaciones de las investigaciones educativas en este campo destacan el papel de:

- Las capacidades generales, especialmente la «metacognición», conocimiento acerca del propio conocimiento, conciencia acerca del propio pensamiento.
- Las estrategias de control y manejo de procedimientos de aprendizaje.
- Entre ellas cabe destacar las técnicas de estudio y memorización clásicas y todas las técnicas que desarrollan las capacidades para aprender a aprender: técnicas de búsqueda y organización de la información deseada, de autocontrol, autocorrección, autoevaluación, y todas las técnicas facilitadoras del aprendizaje por uno mismo.

Además de contemplar las estrategias aportadas para actuar sobre los propios procesos de aprendizaje del alumno, hay otras actuaciones destinadas a incrementar o restablecer de forma más estructurada y significativa la información previa relevante que necesite el alumno para abordar el aprendizaje de nuevos conocimientos.

C. Orientación profesional. Pretende mediar para que el alumno alcance una madurez personal que lo capacite para la toma de decisiones fundamentada y responsable en torno a varias opciones personales, especialmente:

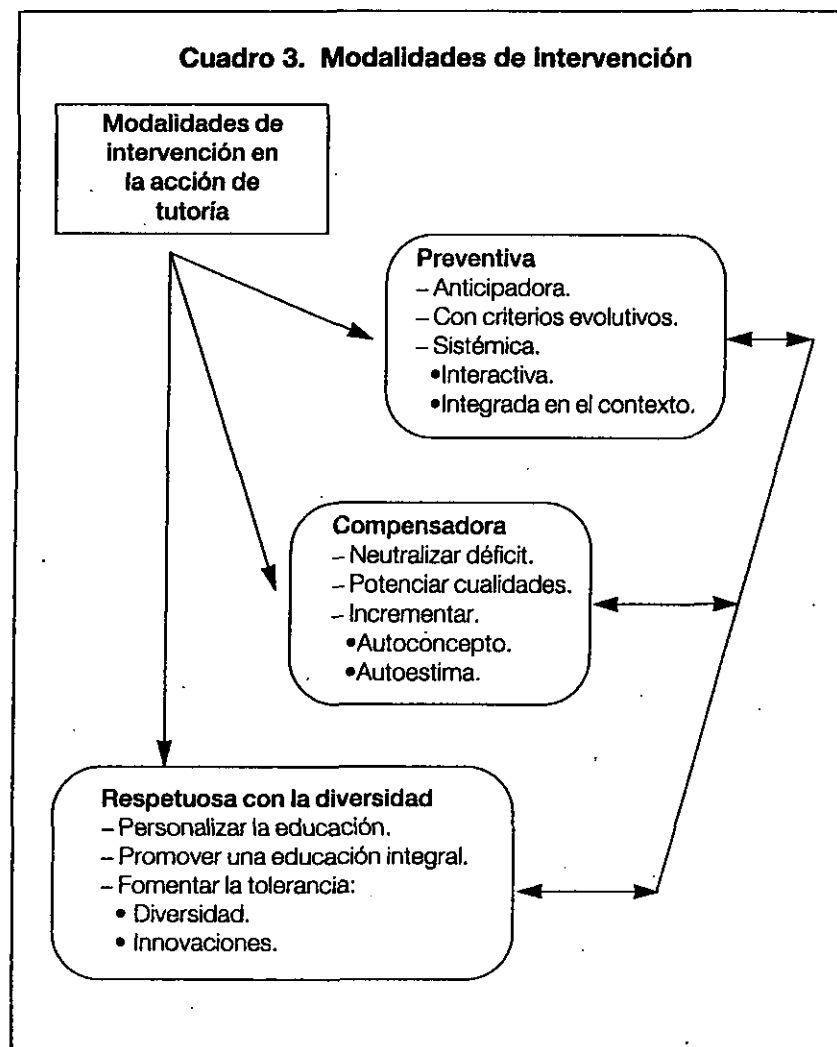
- El currículum más adecuado para estudios futuros.
- La elección profesional y la búsqueda y obtención de trabajo.
- La selección de actividades para el ocio y la formación permanente.

5. Modalidades de intervención de tutoría

En la acción de tutoría se pretende ofrecer una orientación educativa que ayude al alumno en el proceso dinámico de ir diseñando y aplicando, con progresiva autonomía, un proyecto de vida que lo conduzca a una autorrealización y lo integre en la sociedad de forma activa, creativa, crítica y responsable.

Uno de los posibles marcos de referencia teórica para guiar el trazado de líneas de actuación es el modelo «ecológico». Algunos de sus pilares básicos son: una integración del sujeto con su ambiente (visión sistémica), una perspectiva evolutiva (visión dinámica) y una concepción del hombre como ser biopsicosocial (visión integral).

Cuadro 3. Modalidades de intervención

Algunos de los principios fundamentales que se hallan en los cimientos de este modelo son: la *prevención*, la *compensación* y el *respeto a la diversidad* (véase cuadro 3). Sin olvidar su interrelación, para un análisis detallado los vamos a presentar por separado.

Nos pronunciamos claramente a favor de llevar a cabo la acción de tutoría desde una línea de *intervención preventiva* en un doble sentido: prevención de la aparición de problemas (carácter proactivo) e impulso al desarrollo óptimo de las potencialidades de cada alumno. Desde este enfoque, la

acción de tutoría se integra plenamente en el currículum, aportando aquellos elementos que redundan en una evolución óptima del alumno. Un posible ejemplo sería la utilización de todas las técnicas de enriquecimiento cognitivo (véase capítulo 9, apartado 1, «Estrategias de aprendizaje»). Valoramos positivamente su introducción de forma normalizada en las diferentes áreas del currículum (no necesariamente cuando han aparecido las dificultades o problemas), como medio para potenciar el trabajo intelectual del alumno.

La acción de tutoría debe contemplar en todo momento al individuo en constante crecimiento personal. En consecuencia, las intervenciones serán dinámicas en un doble sentido: por su atención constante a los propios cambios del sujeto (adecuación a los cambios percibidos) y por el diseño de actuaciones encaminadas a desarrollar capacidades, habilidades y potencialidades que fortalezcan su autonomía. Este modo de intervención acelera el propio proceso de cambio.

Al mismo tiempo, desde un enfoque sistémico, adquiere especial relevancia el contexto. Las actuaciones llevadas a cabo desde esta perspectiva determinarán dos posibles tipos de programas:

- Programas que, con la intervención directa sobre el propio alumno, buscan prevenir problemas específicos del desarrollo. Sirvan de ejemplo los dirigidos a alumnos de alto riesgo por su contexto sociofamiliar (marginación social, racial, minorías étnicas, etc.).
- Programas en los que se interviene en el contexto, modificando las condiciones ambientales que pueden condicionar el desarrollo normal del alumno. Entrarían en este apartado los programas destinados a otros miembros de la comunidad educativa con la intención de favorecer cambios que repercutan en los propios alumnos, como los programas dirigidos a los tutores o a padres (escuela de padres). Los temas más frecuentes atienden tanto a estrategias como a contenidos: actitudes, hábitos, intereses, motivaciones, etcétera.

En algunas ocasiones las dificultades (déficit, problemas, etc.) ya han aparecido y es necesaria una intervención que, sin abandonar los principios anteriores, lleve a la *compensación*. Algunas de las formas posibles de intervención persiguen la neutralización o minimización de dichas dificultades o la potenciación de las cualidades como medio para abordar las dificultades. Todas las formas de intervención fomentan una atención personal que invita al sujeto a afrontar sus dificultades de forma positiva. Se pueden brindar estrategias para incrementar el autoconcepto y la autoestima (véase capítulo 8, apartado 3). Es importante que el sujeto esté convencido de que puede superar los obstáculos encontrados.

Todo este tipo de intervenciones se realizan en un marco de actuación *respetuoso con la diversidad*, que prevé adaptaciones individualizadas (personalización) y potencia una visión integral a partir de la contemplación de una gran variedad de capacidades que pueden desarrollarse. Es necesario crear un ambiente propicio para valorar a las personas por ellas mismas, sin comparaciones con patrones prefijados, es decir, promoviendo tolerancia ante las diferencias, valorando la riqueza de matices que aportan, y facilitando la apertura hacia posibles innovaciones.

La forma de concretar una modalidad de intervención que contemple los aspectos mencionados, puede ser a partir de programas. De las intencionalidades del proyecto educativo y de las líneas de intervención que emanan del plan de acción de tutoría, se desprenden criterios para la selección de algunos de estos programas. En el momento de la concreción del plan de acción de tutoría en programaciones cortas (trimestrales, semestrales, etc.), es menester integrar los programas a las planificaciones que, sobre la acción de tutoría, llevan a cabo los tutores. En algunas ocasiones se deberá contar con el soporte del departamento de orientación.

El enfoque curricular actual facilita estos planteamientos al proponer un currículum abierto y flexible, con una visión amplia de los contenidos (declarativos, de procedimientos y de actitudes), a los que se añaden los ejes transversales integrados en las distintas áreas y que la sociedad demanda («educación para la paz»; «... para la salud»; «... para la igualdad entre los sexos»; «educación ambiental»; «educación afectiva-sexual»; «educación del consumidor» y «educación vial»).

6. Funciones de la tutoría

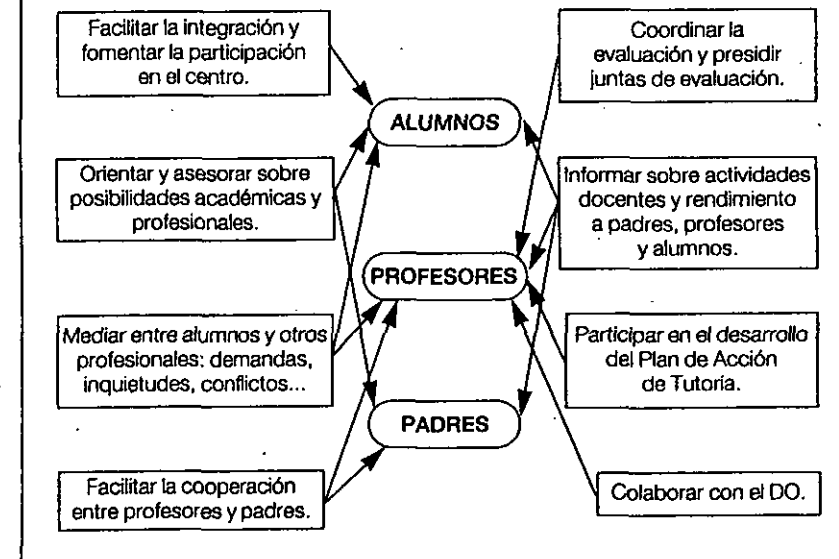
Varias son las funciones que para llevar a cabo los objetivos encomendados se atribuyen al tutor. Detallamos las que se presentan en el Real Decreto 929/1993 para ejercer la acción de tutoría en la etapa de la Educación Secundaria.

- «a. Participar en el desarrollo del plan de acción de tutoría y en las actividades de orientación, bajo la coordinación del Jefe de Estudios y en colaboración con el Departamento de orientación del instituto.
- b. Coordinar el proceso de evaluación de los alumnos de su grupo.
- c. Organizar y presidir las sesiones de evaluación de su grupo.
- d. Facilitar la integración de los alumnos en el grupo y fomentar su participación en las actividades del instituto.
- e. Orientar y asesorar a los alumnos sobre sus posibilidades académicas y profesionales.

- f. Colaborar con el Departamento de orientación del instituto, en los términos que establezca la Jefatura de Estudios.
- g. Encauzar las demandas e inquietudes de los alumnos y mediar, en colaboración con el delegado y subdelegado del grupo, ante el resto de los profesores y el equipo directivo en los problemas que se planteen.
- h. Informar a los padres, a los profesores y a los alumnos del grupo de todo aquello que les concierna, en relación con las actividades docentes y el rendimiento académico.
- i. Facilitar la cooperación educativa entre los profesores y los padres de los alumnos.»

En la aplicación de las funciones citadas anteriormente, el tutor establecerá relaciones con algunos de los sectores de la comunidad educativa. Las interacciones pueden llevarse a término de forma individual o colectiva. En algunos casos se verán implicados todos los sectores (padres, alumnos y profesores). A continuación ofrecemos en el cuadro 4 las conexiones interactivas más frecuentes que se presentan al aplicar las funciones inherentes al tutor.

Cuadro 4. Relaciones entre elementos funcionales y personales

7. Tareas de la acción de tutoría

La acción de tutoría debe vertebrarse desde el Proyecto Educativo con la determinación, acordada por los diferentes sectores de la comunidad escolar a partir de sus representantes en el Consejo Escolar, de algunos objetivos de este campo.

Posteriormente, la Comisión de Coordinación Pedagógica del centro, haciéndose eco del espíritu de estos objetivos y de las necesidades que en torno a ellos se detecten, elaborará las directrices para que el Departamento de Orientación diseñe el Plan de Acción de Tutoría.

Este plan, que más tarde será concretado y aplicado por el equipo docente, en el cual el tutor tendrá un papel relevante, irá detallando progresivamente los aspectos más concretos de su intervención.

A título de sugerencia ofrecemos a continuación una serie de *tareas clásicas*, que aparecen en la mayoría de las programaciones de la acción de tutoría, agrupándolas según vayan destinadas a alumnos, padres o profesionales del centro. En el apartado de los alumnos hemos introducido una subdivisión, que, según la naturaleza de la orientación educativa inherente a las actividades, las clasifica en: orientación personal, académica y profesional.

Tareas de la acción de tutoría

Destinadas a los alumnos

Orientación personal

- Organización de actividades para facilitar la integración al grupo y al centro.
- Seguimiento individualizado:
 - entrevistas personales.
 - fichas de registro.
 - cuestionarios...
- Aprovechamiento de las situaciones idóneas para incrementar la autoestima.
- Organización y funcionamiento de las asambleas de clase.
- Canalización de las situaciones conflictivas.
- Recepción de alumnos (entrevistas), por solicitud de ellos o convocados por el tutor.
- Tratamiento de cuestiones internas del grupo:
 - normas.
 - sugerencias y opiniones.
 - conflictos.
 - organización ante situaciones especiales.
 - distribución de responsabilidades...
- Promoción de actitudes participativas tanto en el centro como en su entorno cultural y social.
- Potenciación de actitudes para que se planteen sus necesidades, expectativas, problemas y dificultades y para que hallen la respuesta más idónea.
- Facilitación del autoconocimiento, la aceptación de sí mismo, y el incremento de la autoestima, especialmente cuando se den las circunstancias de fracaso escolar u otras dificultades que puedan afectarla.
- Coordinación de las actividades del grupo fuera del aula.
- Adopción de las medidas oportunas para el buen funcionamiento del grupo.
- Observación del control de asistencia del grupo, adoptando las medidas que se estimen necesarias.

Orientación académica

- Orientación en la planificación y realización de tareas escolares.
- Personalización de los procesos de enseñanza y aprendizaje (tratamiento a la diversidad):
 - Seguimiento global de los procesos de aprendizaje.

– Análisis y valoración de los datos aportados. (En caso de detectar dificultades o necesidades especiales —superdotados, *handicaps*—, diseñar las respuestas educativas oportunas y, si es preciso, solicitar asesoramiento.)

- Fomento de estrategias de aprendizaje:
 - Técnicas de trabajo intelectual.
 - Técnicas de almacenamiento de la información.
 - Metacognición.
 - Autocontrol.
 - Técnicas de enriquecimiento cognitivo.
 - Etcétera.
- Aportación de información nueva y colaboración en la toma de decisiones con respecto a la selección de créditos variables.

Orientación profesional

- Información y orientación en la elección de materias optativas, estudios y profesiones, de acuerdo con sus intereses y capacidades.
- Fomento de los procesos de maduración vocacional, orientación educativa y profesional.
- Facilitación del autoconocimiento (aptitudes, intereses y motivaciones) para la toma de decisiones sobre su futuro académico y profesional (aplicación de cuestionarios).
- Análisis de las ventajas e inconvenientes de las diferentes opciones de itinerarios académicos y profesionales, valorando:
 - las que mejor se ajustan a sus posibilidades y preferencias.
 - sus repercusiones con respecto a las salidas profesionales futuras.

Destinadas a los padres

- Información sobre el funcionamiento del centro.
- Comunicación de la evolución del alumno.
- Establecimiento de su colaboración en el proceso educativo de sus hijos.
- Recepción a propuesta del tutor o por demanda de ellos.
- Fomento de su colaboración para favorecer:
 - el trabajo personal de sus hijos.
 - organización del tiempo de estudio.
 - organización del tiempo de ocio.
- Implicación de los padres en actividades de apoyo al aprendizaje y orientación de sus hijos.

- Establecimiento de vías de comunicación que faciliten la conexión entre el centro y las familias.
- Mediación en situaciones de conflicto.

Destinadas a los profesores

- Desarrollo de líneas compartidas de acción con el equipo de tutores en el marco del proyecto educativo del centro.
- Programación de actuaciones de tutoría con todo el equipo docente.
- Coordinación de la información sobre los alumnos que poseen los distintos profesores.
- Análisis en equipo de dificultades escolares de los alumnos por:
 - deficiencias instrumentales.
 - problemas de integración.
 - circunstancias personales.
 - etcétera.
- Responder colectivamente a los resultados del análisis anterior.
- Coordinación de los ajustes de las programaciones al grupo de alumnos, particularmente ante la presencia de alumnos con necesidades educativas especiales.
- Presidencia de las sesiones de evaluación.
- Realización de las actas de la Junta de Evaluación, reflejando con precisión los acuerdos adoptados.
- Coordinación de las reuniones de profesores del grupo.
- Mediación en situaciones de conflicto.

Assemblea de classe.

Entre els recursos que potencien la participació dels alumnes en el centre, l'assemblea de classe és una de les pràctiques més conegudes i eficaces. En elles, alumnes i professors es reuneixen per resoldre conflictes de convivència, per organitzar activitats, per parlar de qüestions acadèmiques i per tractar altres temes que interessin al grup.

Què és una assemblea?

Les assemblees són el moment institucional de la paraula o el diàleg. En elles el col·lectiu es reuneix per parlar, per discutir, per compartir i contrastar maneres diferents d'interpretar la realitat. Però, sobre tot, alumnes i professors es reuneixen per reflexionar junts sobre allò que passa a la classe i canviar tot allò que imaginem i desitgem diferent. L'assemblea és per tant una oportunitat que el grup es concedeix per comprendre i construir junts la vida col·lectiva.

Que suposa una assemblea?

- destinar un temps setmanal de l'horari del grup a aquest tipus de reunió, com ara l'hora de tutoria.
- disposar l'espai de la classe de tal manera que s'afavoreixi el diàleg (per exemple, en rotllana).
- modificar, en certa manera, els rols d'alumnes i professors perquè la participació sigui més igualitària.
- dialogar amb voluntat d'entesa i de resoldre conflictes.
- estar disposat a canviar tot el que calgui per millorar la vida del grup.
- comprometre's amb els acords presos conjuntament.

La participació

L'assemblea d'aula té la clau del seu èxit en la participació dels alumnes. És obvi que en la mesura que l'alumne s'involucra en la presa de decisions que afecten la seva vida, és més probable que es comprometi amb allò que s'ha decidit. Aquest fet pren un relleu especial en l'assemblea de classe, i permet abordar aspectes de la realitat com ara la disciplina, l'elaboració de normes de convivència i plans de treball des d'una perspectiva més oberta, participativa i en definitiva democràtica. Quan els alumnes descobreixen que poden dir la seva, que tothom els escoltarà, que el seu punt de vista serà contrastat amb els de la resta de companys i educadors, i que després s'arribarà a un acord, es senten moralment més lligats a complir el que s'ha decidit en grup. Participar en un procés d'aquestes característiques amb llibertat i igualtat quant a l'ús de la paraula inevitablement compromet i vincula.

Moments d'una assemblea.

1. Abans de l'assemblea.

- Els alumnes encarregats d'assemblea, junt amb el professor, determinen i preparen els temes a tractar. Elaboren l'ordre del dia de l'assemblea.

2. Durant l'assemblea.

- Es presenta l'ordre del dia al grup.
- Es discuteix cadascun dels temes: s'exposa el fet o qüestió a tractar, es donen les diferents versions per part dels implicats i s'obra un torn de paraula en el que tothom pot opinar.
- S'elaboren conclusions o s'arriba a acords que hauran de ser respectats pels membres del grup.

3. Després de l'assemblea.

- Es busquen recursos que facilitin l'aplicació dels acords com ara l'ús de la cartellera o l'agenda individual. També es poden crear comissions específiques o fixar encarregats per tal de fer memòria al llarg de la setmana dels acords presos a l'hora d'assemblea.

De què es parla a les assemblees?

Tot i que els temes d'assemblea varien en funció de cada grup, podem considerar dos grans blocs temàtics. Un primer bloc fa referència als conflictes de convivència i agrupa temes i aspectes relatius a les dificultats que planteja la vida quotidiana a l'interior d'un grup. El segon bloc gira al voltant de propostes de treball escolar, on s'inclouen qüestions relacionades amb activitats acadèmiques i també la planificació de diferents tipus d'activitats d'animació de caire més lúdic. Malgrat el que acabem de dir, els temes concrets que es parlen a cada sessió depenen en bona part dels alumnes encarregats d'assemblea, els quals són els responsables d'elaborar l'ordre del dia i moderar l'assemblea.

La participació del professor, la seva actitud en aquest espai de diàleg democràtic serà també un element clau per tal que els educands reconguin com a valuosa i omplin de sentit aquesta pràctica col·lectiva.

**No és fàcil,
però...**

Però com tot,
mica en mica es
va aprenent a fer
millor.

Entrenar la intel·ligència moral.

La intel·ligència ens serveix per adaptar-nos al medi físic i cultural. En canvi, la intel·ligència moral ens permet adaptar-nos i optimitzar l'entorn social. Ens ajuda a relacionar-nos amb els altres, a respectar les normes socials, a enfrontar-nos a les experiències vitals i, sobre tot, a considerar els conflictes de valor.

Què és la intel·ligència moral?

En parlar de intel·ligència moral ens referim a un conjunt de capacitats psicomorals que fan possible la deliberació i direcció moral. Cada persona davant de situacions de conflicte moral, posa en marxa un seguit de capacitats que li permeten valorar, qüestionar, comprendre, contrastar, prendre decisions i dur-les a terme. La intel·ligència moral té doncs una naturalesa funcional i el seu ús correcte permet al subjecte afrontar adequadament les qüestions morals que se li plantegen a la seva vida quotidiana.

Capacitats que integren la intel·ligència moral.

Si bé el conjunt de la intel·ligència moral permet la deliberació moral en general, cadascuna de les capacitats que la configuren té unes funcions pròpies i prioritza procediments morals diferents. Donar resposta a cadascuna d'elles i afavorir al màxim el seu desenvolupament haurà de ser una finalitat prioritària de l'educació moral. I això per dos motius. Un per la importància que les diferents capacitats psicomorals tenen en la formació de la personalitat moral, i dos, pels valors que de forma implícita apareixen i s'enfatitzen en cadascuna d'elles.

Capacitats psicomorals i valors implícits.

Autoconeixement	Construir i valorar positivament el propi jo; conèixer-se a si mateix i integrar l'experiència biogràfica i projectar-la cap al futur.	Autenticitat
Empatia	Posar-se en el lloc de l'altre i reconèixer els seus sentiments, necessitats, opinions i arguments.	Reconeixement dels altres
Judici Moral	Sensibilitat moral i capacitat de raonar sobre problemes morals d'una manera justa i solidària.	Justícia
Habilitats dialògiques	Capacitats per intercanviar opinions i per raonar sobre els punts de vista dels altres interlocutors amb la intenció d'entendre's.	Voluntat d'entesa
Comprensió crítica	Adquirir informació i contrastar els diversos punts de vista sobre la realitat, a fi d'arribar a entendre-la millor i de comprometre's a millorar-la.	Press de Consciència
Autorregulació	Cercar la coherència entre el judici i l'acció moral, adquirir hàbits desitjats i construir voluntàriament el propi caràcter moral.	Coherència Responsabilitat

El desenvolupament de les capacitats psicomorals.

La intel·ligència moral malgrat està formada per capacitats innates de caràcter universal, no depèn exclusivament de factors biològics com tampoc madura únicament amb el pas del temps. El desenvolupament de les capacitats psicomorals per al qual totes les persones estan preparades depèn en bona mida d'elements socials i culturals que l'afavoreixen o l'inhibeixen. Aquest fet fa palesa la necessitat d'una intervenció educativa destinada a entrenar de forma sistemàtica les capacitats morals. Només el seu ús continuat farà possible que evolucionin de fases inferiors a fases més madures i avançades. Es per això que des de l'hora de tutoria s'haurien d'afavorir experiències en les quals els educands poguessin exercitar-se en l'ús de les seves competències morals.

Conèixer-se a un mateix: clarificació de valors.

La perspectiva metodològica de la clarificació de valors inclou múltiples exercicis que tenen com a finalitat afavorir el coneixement d'un mateix. Mitjançant diferents activitats s'intenta que l'individu elabori informació significativa de diversos aspectes de la seva vida que li permetin prendre consciència dels valors, les creences i les opcions que són vitals per ell..

Concixement d'un mateix.

L'objectiu de les activitats de clarificació de valors és ajudar a la persona a conèixer-se millor. S'intenta que cada individu faci un esforç per mirar-se a si mateix i per aconseguir transparència i autenticitat en la seva manera de ser. En la mesura que el subjecte tingui més informació rellevant de la seva persona, -conegui els seus neguits, els propis prejudicis, o la seva manera de reaccionar enfront les adversitats- li resultarà més fàcil ser coherent i autèntic en la relació amb els altres. De fet la coherència és un dels resultats que es vol aconseguir des de la perspectiva metodològica de la clarificació de valors.

Full de frases inacabades sobre "l'amistat".

- Penso que l'amistat és...
- El que no suportó dels amics és...
- Amb els meus companys de classe em sento...
- Amb els amics parlo de ...
- M'agrada estar amb els amics quan...
- El que mai perdonaria a un amic és...
- Per que hi hagi amistat es necessita...
- Tenir amics és important perquè...
- Em costa fer amics...
- No podria ser amic d'algú que...

Els exercicis de clarificació de valors.

Malgrat la finalitat global dels exercicis de clarificació de valors és afavorir processos d'autoconeixement, aquests presenten una àmplia varietat en quant a la seva estructura. Les dinàmiques i els materials varien molt entre unes activitats i altres. Habitualment cada exercici prioritza un aspecte personal i convida a l'alumne que indagui en ell a fi de conèixer quina importància té en la seva vida i com afecta a la seva manera de ser. Entre els aspectes que amb més freqüència es treballen des de la clarificació de valors trobem: fites i propòsits, aspiracions, actituds, interessos, sentiments, creences i conviccions, activitats, neguits i problemes. Sovint aquests aspectes es tracten a propòsit de temes significatius o àmbits de relació de l'alumne. Alguns exemples són: la família, perspectives de futur, l'àmbit laboral, relacions d'amistat, sexualitat, i d'altres.

Persones que admiro.

- Pensa en cinc persones que admires i escriu el seu nom.
- Al costat de cada nom anota tres qualitats que fan que aquella persona sigui admirable.
- De totes les qualitats que han sortit tria les cinc que més t'agradaria posseir. Pensa el per què.
- Comenta amb els teus companys l'exercici. En quines qualitats heu coincidit, quines ha valorat cadascu?

La meua presentació "power point"

- Pensa com ets i com et descriuries...
- Quines coses t'agrada fer...
- Agafa una fotografia teva
- També pots baixar d'Internet algun mapa, imatge, etc. que sigui significatiu per a tu.

I monta una presentació power point sobre tu mateix/a.

Càpsula del temps

El professor convida als alumnes a construir una "càpsula del grup", de manera que algú que la trobés vint anys després, en veura-la pogués deduir com era el grup. Per fer-ho entre tots hauran d'aplegar un seguit de material que mostri els trets més definitoris del grup. Es poden incloure fotografies, projectes, poemes, escrits, objectes representatius, i tot allò que els alumnes considerin oportú.

Els valors com a guies de conducta.

Des de la clarificació de valors es consideren els valors com a guies de conducta que permeten a l'individu orientar-se en situacions controvertides. La coexistència de valors diferents que caracteritza les societats plurals pot portar la persona- especialment en l'adolescència- a un estat de confusió a l'hora de construir la pròpia escala de valors. De fet l'adolescent es troba immers en una societat on conviuen valors diversos i sovint contradictoris sense que hi hagi criteris comuns que permetin prioritzar uns valors envers els altres. Segons la clarificació de valors aquesta situació de indecisió permanent és la que afavoreix conductes incoherents i una sensació de malestar individual. Per superar aquesta situació es fa necessari que cada persona iniciï un procés de descobriment i pressa de consciència sobre aquells aspectes que són importants en la seva vida.

Procés de valoració

Procés de valoració que ajudarà al subjecte a conèixer quin són els seus valors i li permetrà consolidar-los i mantenir conductes coherents amb ells.

Selecció dels valors

- realitzada lliurement.
- entre diverses alternatives.
- considerar les conseqüències de cada alternativa.

Estimació.

- apreciar la selecció del valor.
- afirmar la selecció realitzada. Estar disposat a afirmar públicament els propis valors

Acció.

- actuar coherentment amb els valors seleccionats i fer-ho en repetides ocasions.

Argumentar i dialogar: els dilemes morals.

Una de les metodologies més emblemàtiques de l'educació moral és la discussió de dilemes morals. La seva pràctica sistemàtica afavoreix el desenvolupament del judici moral i la capacitat d'argumentar sobre temes controvertits. La creació de conflicte junt amb la demanda explícita de prendre una postura individual són el nucli central a partir del qual s'estructura la discussió.

Què és un dilema moral?

El dilema moral, tal i com veiem en l'exemple, és una breu història en la que el protagonista ha de triar entre dues alternatives defensables des del punt de vista moral. La situació d'indecisió individual o la manca de unanimitat en el grup són el punt de partida de la discussió.

Si bé aquest dilema és hipotètic, també hi ha dilemes reals més propers a la vida quotidiana dels subjectes.

Exemple de dilema: Vaga de fam.

Els membres empresonats d'un grup terrorista s'han declarat en vaga de fam per protestar sobre les seves actuals condicions de vida. Alguns d'ells, després de diverses setmanes de vaga, es troben en un estat gravíssim, han perdut la consciència, i poden morir en qualsevol moment.

El director de l'hospital no sap si alimentar als empresonats contra la seva voluntat anteriorment expressada, o pel contrari no fer-ho. Per altre banda, reb fortes pressions exteriors tant en el sentit d'intervenir per salvar-los, com en el sentit de no fer-ho sota cap concepte.

¿Què hauria de fer el director de l'hospital? ¿Per què?

Fases en la discussió de dilemes morals.

1. Afrontar el dilema moral.

- El professor reparteix el text del dilema moral
- Es fa una primera lectura en veu alta.
- El professor fa preguntes al grup per tal de garantir la comprensió del dilema. (qui és el protagonista, què ha de decidir, perquè dubta, etc)

2. Prendre una actitud temptativa.

- Es demana als alumnes que expresin per escrit la seva posició individual i les raons que la justifiquen.
- Alguns alumnes expresen en públic la seva opinió.
- Es pot demanar quants alumnes, pels motius que sigui, estan a favor de cadascuna de les dues alternatives.

3. Discussió en grups reduïts.

- Es distribueix la classe en grups de sis persones aproximadament. Es recomenable que en cada grup hi hagi defensors de les dues alternatives per solucionar el dilema.
- Cada alumne argumenta la seva posició i escolta i discuteix les opinions dels seus companys.

4. Debat.

- Cada grup presenta a la resta de companys els arguments sorgits en la seva discussió.
- El professor intenta establir transferències amb la vida quotidiana dels alumnes així com relacionar el tema de la discussió amb altres problemàtiques similars.

El diàleg: element clau en la discussió de dilemes morals.

Els dilemes morals afavoreixen la creació d'un conflicte de valors que ha de ser reconegut pels subjectes que el discuteixen, exercici que fa imprescindible un cert grau de sensibilitat moral. La percepció conjunta del conflicte moral i la disjuntiva que permet diferents punts de vista fan necessari discutir el dilema amb la voluntat d'arribar a un acord. És un exercici de diàleg on cada participant ha d'aportar raons que justifiquin la seva opinió i que alhora puguin ser rebatudes i discutides per la resta del grup. No es tracta de mostrar preferències intuïtives sino de produir arguments que permetin el contrast amb altres aportacions. És per tot això que la discussió racional del dilema -més enllà de si s'arriba o no a un acord- fa possible apropar postures inicialment força allunyades.

L'entrenament del judici moral.

La discussió de dilemes morals, -ideada per Kohlberg- està pensada per tal d'ajudar les persones a desenvolupar la seva capacitat de judici moral. És a dir, per tal d'ajudar-les a elaborar arguments respecte a la correcció o incorrecció dels fets morals. Tenir un judici moral madur és especialment significatiu quan hom es troba davant situacions moralment controvertides en les que resulta difícil prendre una decisió. Aquesta capacitat, com d'altres capacitats de la personalitat moral, és millorable mitjançant l'entrenament. En la mesura que el subjecte exercita el seu judici moral, és més probable que avanci cap a nivells superiors de raonament moral. Els dilemes morals són, en aquest aspecte, un important ajut per tal d'entrenar de forma sistemàtica el judici moral.

Agrupacions flexibles

Què són?

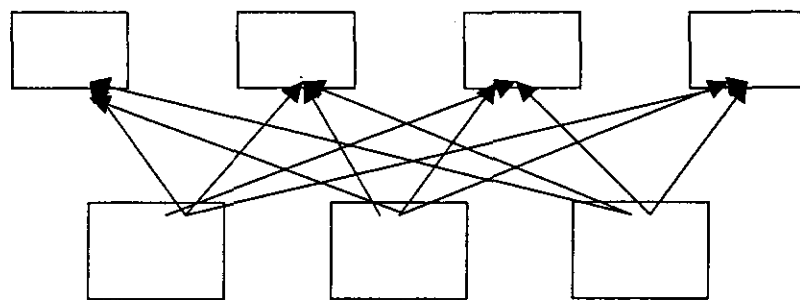
- Les agrupacions flexibles són un recurs organitzatiu,
- que ens permet respondre millor a les necessitats d'aprenentatge del nostre alumnat,
- quan les condicions del grup-classe són d'una heterogeneïtat tant gran (diversitat en les necessitats, nivells, ritmes, etc),
- que el professorat no pot donar cap mínimament i alhora a tots els requeriments d'aprenentatge dels nois i noies.

(A favor d'una escola no graduada, de l'ideal de comprensivitat i diversitat, i de la voluntat de potenciar l'aprenentatge de de tots els alumnes i les alumnes).

Quina forma organitzativa tenen?

- Les agrupacions flexibles són grups que es formen barrejant, per una assignatura en particular, els alumnes dels grups-tutoria (o grup-classe) d'acord a nivells o necessitats específiques d'aprenentatge.
- Aquests grups es reuneixen i fan classe a la mateixa hora en l'assignatura flexibilitzada, i retornen al grup-tutoria per a la resta de matèries.
- En el cas que es flexibilitzi més d'una assignatura, els grups flexibles no seràn iguals ja que els nivells i necessitats d'aprenentatge de cada noi o noia varien.

Grups flexibles

Grups tutoria

Què han de fer els Departaments?

- Els Departaments parteixen de la distribució de continguts ja establerta per cada cicle i nivell.

- Caldria, però, que els Departaments establissin la successió de continguts i dificultats de menor a major, de manera que després es pogués dir a quin lloc es troba cada alumne.
- També caldria, donades les peculiaritats del centre, fixar necessitats d'aprenentatge especials i potser diferents d'un any a l'altre.

Com agrupar els alumnes?

- Qui conegui els alumnes, professorat del nivell anterior o qui els faci l'acollida, han de col·locar-los en el lloc que els correspon en la successió de continguts i dificultats o han de determinar les necessitats d'aprenentatge especials que pugui manifestar en cada matèria flexibilitzada.
- No cal dir que es colocaran en aquesta successió tots els alumnes dels grups-tutoria que es flexibilitzin, normalment els d'un nivell.
- Una vegada col·locats, i segons el nombre de professors i d'aules amb què es compti (pensem que en el nostre cas entre tres o quatre per nivell), s'agruparan els alumnes segons la proximitat del seu nivell o naturalesa de les seves dificultats en tants grups flexibles com es puguin formar.
- Cada grup flexible tindrà un professor o professora, una aula, el mateix horari que els altres grups flexibles, i uns objectius d'aprenentatge més precisos i acotats.
- Els alumnes poden passar d'un grup flexible a un altre en la mesura que hagin assolit els objectius requerits.

Com fer classe en un grup flexible?

- Doncs com sempre o, millor dit, mirant de seguir amb la filosofia d'ajudar al progrés de cada un dels nostres alumnes.
- En primer lloc, informar-los amb deteniment dels motius de la nova forma de treballar. Han de captar el sentit del que fem.
- En segon lloc, els grups flexibles són únicament un recurs organitzatiu que exigeix encara una bona didàctica. Cal doncs flexibilitzar també la metodologia de donar les classes per tal que els alumnes que formen el grup flexible que ens ha tocat puguin avançar en el seu aprenentatge.
- Això pot significar, per tant, adoptar metodologies diversificades i individualitzades, quan fa falta, i sistemes d'aprenentatge cooperatiu i d'ajuda mútua, quan cal. Es a dir, individualització i cooperació són dos recursos complementaris que ajuden a millorar les classes.
- En tercer lloc, també calen guions per a conduir les classes i materials de treball el més adaptats possible a cada un dels grups flexibles i que procurin connectar amb els nois i noies.
- En quart lloc, cal establir en cada grup un pla precís de treball que inclogui els objectius i la feina a realitzar. Aquest pla hauria de poder concretar-se per parts i fer-se saber a cada alumne per aconseguir que tinguin clar què han d'assolir i què s'espera d'ells.

Projectes d'integració de matèries

De què estem parlant?

Tot i la gran diversitat de noms i definicions (projectes de treball, treball per projectes, centres d'interès, globalització, transversalitat i interdisciplinarietat, currículum integrat, etc.) hi ha en tot plegat algunes idees compartides i utilitzables en les propostes d'innovació del centre. Estem parlant de propostes que tenen a veure amb

- La comprensió de la realitat com a quelcom complex, global i interdependent.
- L'estructuració del currículum basada no tant en la divisió externalista i disciplinar dels continguts escolars sinó en la unitat i la integració dels coneixements.
- La valoració de l'experiència i els coneixements dels i les alumnes.
- La voluntat d'incrementar el sentit, la utilitat i el nivell d'aprenentatge dels alumnes.

No es tracta d'una recepta, sinó d'un plantejament educatiu que pot dur-se a la pràctica de diverses maneres. Hi ha qui proposa saltar-se literalment totes les assignatures, però també dins el currículum disciplinar es poden construir espais o projectes que globalitzin i integrin coneixements. Algunes propostes poden durar una setmana, altres un mes, o un trimestre; i pot ser una activitat diària o setmanal...

Per altra banda, tot i que s'ha relacionat molt amb l'educació infantil i primària, en general és un tipus de treball molt propi de l'educació superior i la investigació, i que facilita respondre millor a les necessitats i interessos de l'adolescència.

Què es pot ensenyar i aprendre?

Es pot ensenyar i aprendre de tot, perquè el procés d'ensenyament i aprenentatge gira entorn a un problema o tema clau que va més enllà de les disciplines. Aquest problema o tema clau hauria de ser rellevant i interessant, connectat amb l'experiència i els interessos dels alumnes. Moltes de les experiències dutes a terme han emfatitzat que el propi tema a tractar sorgeixi i es consensui amb el grup d'alumnes. Però el tema també pot estar prèviament plantejat, sempre que s'asseguri que sigui rellevant i significatiu (i els alumnes mantinguin un paper protagonista, com veurem).

Sembla que les qüestions que es presten més a ser globalitzades o a tractar-se interdisciplinàriament estan més aviat relacionades amb les àrees de ciències socials i experimentals. Però totes les àrees són susceptibles a ser treballades des de propostes més globalitzadores.

S'aprenen les relacions entre coneixements, i és una bona oportunitat per a treballar i incloure una dimensió o perspectiva comparativa i multicultural.

Per altra banda, les instrumentals tenen també un paper fonamental i reben un tractament realment instrumental, mantenint-se sovint com a activitats específiques amb un espai horari propi.

Hi ha un èmfasi molt especial en els procediments, el tractament de la informació, etc.

En definitiva no es tracta d'aprendre menys sinó al contrari, d'aprendre més i més significativament.

Com s'ensenya i s'aprèn?

S'aprèn fonamentalment en processos de recerca, exploració, interpretació i activitat, en dinàmiques de treball col·lectiu o en grup i també individual o autònom. El principi de l'activitat i el protagonisme de l'alumne és bàsic, sense excloure la possibilitat de moments de "rollo del profe".

Se segueixen de forma aproximada unes fases determinades:

- Elecció o presentació del tema. Encara que no sigui escollit pels nois i noies ha de ser ben presentat i negociat amb ells. Exploració i posta en comú del què es sap i es creu sobre el tema, vivències, interrogants, etc. per tal de tenir-ho en compte en el desenvolupament del treball.
- Presentació i negociació d'un índex o pla de treball i el procés a realitzar.
- Recerca de fonts d'informació, tractament de la informació i/o activitats relacionades amb el tema de treball. En tot cas, no es tracta d'"empassar" informació sino de processar-la, interpreta, elabora, etc. El treball amb les tecnologies de la informació, Internet, etc. és molt adequat.
- Realització d'un dossier, treball o producte que recull tot el què s'ha fet.
- Avaluació, no només dels resultats sino també del procés.

Quin és el paper de l'alumne i del professor?

L'alumnat

- Són els protagonistes del seu propi aprenentatge. Tenen més implicació i motivació.
- Participa en la definició de propostes i interrogants i les decisions sobre activitats a desenvolupar, recull material, organitza i analitza la informació. Ho relaciona amb els seus propis coneixements i experiències.

El professorat:

- No és l'expert que transmet coneixements. Facilita el procés de treball i aprenentatge dels alumnes. El/la profe no fa, sinó que "fa fer".
- Dissenya i/o desenvolupa activitats diverses, amb utilització de diversos recursos.
- Ofereix possibilitats per afrontar les particularitats individuals

Els i les alumnes han de passar-s'ho millor amb aquest tipus d'activitats... i els professors i les professores, també.

L'APRENTATGE COOPERATIU

¿En què consisteix?

L'aprenentatge cooperatiu consisteix a fer servir de forma didàctica els grups reduïts, els alumnes treballen junts per un objectiu comú i alhora maximitzen el seu aprenentatge i el dels companys.

- Tamany del grup: es recomana grups petits de 2/4 persones, encara que poden ser més grossos depenent de factors com l'edat, experiència prèvia, maduresa, et.
- Distribució dels alumnes: es recomana que sigui heterogènea, és bo que en tots els grups hagi alumnes amb capacitats i ritmes diferents.
- Durada del grup: depenent de la feina el grup pot durar una hora, un trimestre, una setmana, un any, et. És bo intentar que no es dissolgui el grup fins que no hagi aconseguit acabar la feina que tenia encomanada.

¿Com s'aconsegueix la cooperació?

Hi ha cinc elements necessaris per aconseguir que un grup esdevingui cooperatiu:

- Interdependència positiva: els alumnes han de tenir clar que per realitzar la feina es necessiten uns als altres, i que els beneficis de la feina son per tot el grup. Es tracta de crear compromís, per aconseguir-ho el docent ha de fer dues coses: marcar un objectiu comú i deixar la feina molt clara.
- Responsabilitat individual i grupal: el grup ha d'assumir la responsabilitat d'assolir l'objectiu comú, i cada membre alhora ha de complir amb la part de feina que li correspon.
- Interacció estimuladora: el grup cooperatiu no només serveix per treballar, han d'esdevenir un recolzament personal pels alumnes que el formen; el fet de ensenyar-se uns als altres reforça el compromís individual.
- Tècniques interpersonals i d'equip: l'aprenentatge cooperatiu requereix que l'alumne aprengui pràctiques interpersonals i de grup necessàries per funcionar; una de les més importants és la resolució de conflictes. El docent és l'encarregat d'ensenyar aquestes habilitats.
- Avaluació grupal: l'avaluació inclou dues coses, veure si s'aconsegueix l'objectiu i veure si realment s'ha treballat cooperativament, els alumnes, per tant, tenen un paper molt important i actiu en ella.

¿Com ho faig?

Per aconseguir que els alumnes treballin cooperativament hi ha diferents estratègies i tècniques que podem fer servir, quan els grups "s'estrenen" es convenient fer servir el major nombre possible d'elles.

- La explicació de la feina: el docent ha d'explicar la feina d'una manera clara i pautada, ha de deixar clar l'objectiu, els conceptes i les estratègies a utilitzar, també ha d'explicar el que significa treballar en grup i exemplificar, pas a pas, el que els alumnes han de fer.
- El material: l'aprenentatge cooperatiu requereix bàsicament els mateixos materials que l'aprenentatge individual, el que difereix és la manera de distribuir-los per aconseguir una interdependència entre els alumnes. Ex: Tècnica del mosaic.
- Distribució de les aules: ha de permetre que els alumnes puguin treballar en grup, també es poden crear espais (ex. Un prestatge, un calaix, un tros de suro) que pertanyi al grup i el permeti guardar, penjar, etc. El treball comú.
- Els objectius actitudinals: ningú neix sabent com interactuar amb els altres, la capacitat per establir bones relacions ha d'ensenyar-se, el docent ha de decidir quines pràctiques socials ha d'ensenyar i com ensenyar-les
- La responsabilitat individual: es pot "assegurar de diverses maneres, per exemple: fent que els alumnes es corregeixin els treballs, que facin servir el que han après per resoldre un problema, fer que els alumnes ensenyin el que han après a un altre persona.
- La assignació de rols: assignar rols a cada alumne del grup els ajuda a saber que han de fer cadascun d'ells i que poden esperar dels companys, els rols a més a més redueixen les probabilitats de que s'adoptin conductes passives i dominants.
- Per acabar: els estudiants han de poder reflexionar sobre el treball que han fet i les maneres de millorar-ho.

TÈCNICA DEL MOSAIC:

Els alumnes es reparteixen en grups de sis membres, aquests equips s'anomenaran **equips bàsics**, per treballar una material que ha estat dividit en sis trossos, cada membre del grup s'ocuparà de treballar un d'aquests trossos del material, després els membres dels diferents equips bàsics que han treballat el mateix tros de material es reuniran en **equips d'experts** per discutir la seva part, al final tots els estudiants tomen al seu equip bàsic i ensenyen el seu material als seus companys. Donat que la única manera que tenen els alumnes d'aprendre la matèria sencera és escoltant als companys, estaran motivats per mostrar interès en el treball dels altres, aquesta tècnica també incrementa la responsabilitat individual i afavoreix el desenvolupament d'habilitats socials dels alumnes.

ANNEX 7

RESUM DELS EQUIPS DOCENTS DEL DIA 30/01 (1er, 2on, 3er)

- Tothom està d'acord que la llengua, com a instrument d'aprenentatge i comunicació, és un tema clau i **una qüestió transversal del centre**.
- Hi ha una preocupació per part del professorat per la percepció que els alumnes tenen de la llengua catalana: poc ús social del català al barri, una part del alumnat no el troba una llengua important o la rebutja. Proposta: incrementar l'ús vehicular de la llengua catalana i prestigiar-la.
- **Mecanismes per l'aprenentatge de la llengua previs a la incorporació a l'aula:**
El TAE (recursos externs), la pregunta que queda per respondre és: Caldria destinar més recursos propis als aprenentatges previs? (Aula d'acollida, Pla d'acollida més complet, classes de català pels llatinoamericans, de castellà pels alumnes del TAE,...).
- **Valoració dels grups A com a mecanisme propi de l'institut per a l'atenció de dificultats lingüístiques:**
 1. En general, hi ha la sensació que no funcionen, com no hem tingut prou nombre d'alumnes per complir el criteri lingüístic, s'ha omplert amb alumnes de dificultats diverses i s'ha convertit en un "calaix de sastre". Als alumnes els suposa desprestigi, desmotivació i despenjar-se.
 2. Algunes persones pensen que si es complís el criteri lingüístic podrien funcionar.
 3. Altres pensen que el millor són els agrupaments sense cap altre criteri que l'atenció a promoure bones dinàmiques i relacions dins el grup.
 4. Hi ha una precaució general al parlar d'aquest tema, ja que fa temps que es un tema de debat entre el professorat i s'han fet canvis recurrents.
- **Sobre la proposta de fer grups flexibles per l'àrea de llengua:**
 1. Proposta de fer flexibles català i castellà, i la demanda per part dels professors de llengua anglesa perquè aquesta s'inclogui.
 2. Divergències entre gent que pensa que és millor flexibilitzar un cicle i gent que pensa que és millor provar primer amb un grau. I per quin comencem?
 3. Agradeix la idea de que aquest sistema redueixi el nombre d'alumnes per profe, tampoc s'observa oposició a la idea de que "tothom pot ser profe de llengua".
 4. El problema del grup-tutoria, com ho podríem fer per no perdre'l? . Proposta de fer els crèdits variables amb el grup-tutoria.

5. Problema de la promoció: Com gestionar els canvis dels alumnes que promocionin?, I si un grup s'omple massa?
 6. Va sortir també la proposta que un dels grups flexibilitzats podria dedicar-se als alumnes amb necessitats educatives especials.
 7. Els criteris d'agrupaments com es farien? Agafant com a referència el currículum? O Per necessitats del alumnat? Caldria veure quins són aquest perfils i per quins perfils é necessari un agrupament específic.
- ☐ **Valoració dels desdoblaments (o doblament):** Per una banda es valoren molt, i per l'altra banda hi ha la sensació que es desaprofiten. Una altra qüestió que és planteja és, si no és millor invertir en desdoblaments que en grups flexibles.
 - ☐ **Importància de la programació, didàctica i materials motivadors** sigui quina sigui l'opció organitzativa. Cal buscar eines, recursos i materials per a enganxar-los, posant-nos en la pell dels nois i noies.

Reunió de Nivell: 4rt ESO
30 - 1 - 2002

Primer tema a tractar:
LLENGÜES I AGRUPAMENTS

Es tractarà després també als diferents departaments i comissió específica.

Pluja d'idees dels punts a tractar i discutir després d'haver llegit els dos retorns:

- L'experiència del periòdic a l'institut
- Centre "babilònic" on estem tots treballant

Des de el nivell de 4rt han sortit els següents punt per pensar-hi :

- ✓ El problema de la dificultat lingüística que presenta la majoria dels nostres alumnes, és un problema que ens afecta a tots, a tot el professorat i en totes les matèries. Per tant, caldria treballar-ho des de totes les àrees, d'una manera transversal.

Tema clau: Com fer-ho? Camins per treballar aquest problema?

- ✓ Discutir el tema dels agrupaments: pot ser és insuficient un grup A?. No podem solucionar el problema lingüístic ja que moltes vegades ens trobem amb altres problemes com pot ser l'analfabetisme.
- ✓ Actitud per part del professorat: moltes vegades utilitzem a l'aula les dues llengües (català i castellà) d'una manera aleatòria. Fem la classe en general en català, però quan l'alumne/a no ens entén passem a parlar-li en castellà.
- ✓ No tenim experiència per treballar aquests problema, ni recursos (exemple, material d'auto-aprenentatge).
- ✓ Actitud per part de l'alumnat: algunes vegades mostren una actitud afectiva davant la llengua.
- ✓ El grup amb més problemes lingüístic és, evidentment, els nouvinguts (l'alumnat procedent de centres de primària no tindran, en principi, aquest problema). Per altra banda, hi ha els alumnes que provenen del TAE, amb problemes en castellà, i els sud-americans, que no passen pel TAE i cal fer la immersió al català.
- ✓ Pot ser caldria, amb els nou-vinguts de 4rt, fer només matèries que pugin ser-los útils per desenvolupar-se a l'exterior: les dues llengües (català i castellà), matemàtiques, o les que nosaltres fixéssim, però no cal totes les matèries. Es podrien fer més reforços i continguts més relacionats al seu nivell.

- ✓ Es podria buscar l'ajut d'especialistes en el tema de la "multilingüalitat".
- ✓ S'ha de parlar de la metodologia: n'hi ha?, caldria haver-ne?, s'ha de compartir?, ho fem?...
- ✓ S'han de compartir, també, materials i treballar objectius comuns d'aprenentatge de la llengua des de totes les matèries.
- ✓ Com jugar amb la riquesa de les diverses llengües dels alumnes del nostre centre?
- ✓ Cal matisar els termes: "processos d'immersió" i "llengua vehicular".
També els termes: "reforç", "recuperacions" i "necessitats educatives".
- ✓ Hi ha un moment en què cal optar entre "aprendre" o "aprendre un idioma"?
- ✓ Algunes "idees":
 - La lectura de llibres com a recurs important, però caldria buscar materials de lectura (o crear-los) amb un vocabulari adient.
 - Fer un vocabulari del centre, un argot del barri, un diari mural (fent servir dos o tres paraules d'argot, que ells busquin el significat)...
 - Deixar-los alterar el llenguatge.
 - Fer servir materials de comunicació (més que lingüístics).
 - ...

DEPARTAMENT LLENGÜES, TEMA 1 (13/02/02)

El Departament de llengües catalana, castellana i anglès, ha debatut sobre la qüestió de l'aprenentatge de les llengües al centre i les mesures per a millorar aquest aprenentatge. Principalment les idees han girat entorn a:

la proposta de flexibilitzar els agrupaments dels alumnes en les llengües en funció de la competència lingüística que tenen, i en canvi tenir grups heterogenis com a grup tutoria, que es mantindria en les variables.

- Per una banda, es valora positivament com a estratègia d'aprenentatge.
- S'ha observat que si es flexibilitzen o variabilitzen les llengües, cal fer un esforç important per a garantir una tutoria forta. Les idees de compactar l'equip docent i de fer més hores de tutoria serien propostes concretes a debatre's.
- S'ha observat la conveniència de fer un grup que atengués als nois i noies amb necessitats educatives especials. Cal evitar que el grup elemental torni a ser calaix de sastre.
- Per altra, s'ha posat èmfasi en l'anàlisi detingut de les possibilitats i recursos de què es disposa a nivell de professorat. Si aquesta organització implica que tots els alumnes d'un mateix nivell estiguin fent la mateixa llengua a la mateixa hora, calen per exemple tres professors a la vegada per un mateix nivell. Amb el nombre actual de profes de llengua, voldria dir que cada professor/a de llengua fes classe a tots els nivells de la ESO, cosa que no sembla el més apropiat (ni que sigui per a la salut mental o equilibri personal dels professors).
- Una altra possibilitat per evitar això seria que es fessin les classes de llengua seguides. Per exemple, a una hora es fa un grup de català, un de castellà i un d'anglès, i després es canvia. Potser així cada profe fa un nivell (4rt, o 3er...)?
- Alguns professors/es es poden mostrar disposats a fer classes de llengua. O tots els profes de llengua podrien fer diferents llengües... Caldria estudiar bé aquestes possibilitats tenint en compte, també, els canvis de plantilla que hi pugui haver.
- Es podrien "fer rebaixes" i començar a provar aquesta organització en algun nivell o cicle en concret, no a tot el centre, de manera que no sigui "tirar-se a la piscina sense aigua".

La necessitat de coordinació dels continguts, revisió i ampliació de material que pugui donar resposta a les diferents necessitats i nivells d'adquisició de cada llengua.

- S'ha insistit en aquest aspecte, que caldrà tenir en compte tant si es fes una proposta flexibilitzada (cal fer la programació i materials adequats) com si no es fa. Els materials per a diferents necessitats i nivells de competència lingüística permeten fer dins la mateixa aula atenció a diversitat de situacions.

RESUM COMISSIÓ TEMA 1: LES LLENGÜES

El dilluns 4 de febrer, en una segona volta sobre les llengües i els agrupaments, hem vist com s'anaven definint almenys aquestes grans idees....

Que cal donar prestigi i utilitat a les llengües i a la seva adquisició. Això passa per fer que siguin útils, és a dir, que permetin comunicar-se, anar a comprar i entendre's, llegir i comprendre el que es llegeix... els nois i noies han de viure i veure que la llengua els serveix per a quelcom més que per a funcionar dins de l'institut, que els serveix – i molt – a la seva vida quotidiana i per a millorar molts aspectes d'aquesta.

De manera específica, cal treballar especialment per augmentar el prestigi, l'ús i la utilitat del català.

I potser valdria la pena considerar també un tema important la valoració de les llengües pròpies dels alumnes. Això toca a qüestions de fons relacionades amb l'autoestima, la problemàtica de les segoens generacions, etc. Però també han sorgit propostes concretes i pràctiques de fer-ho a través de la visibilitat d'aquestes llengües en materials o informacions del centre, o organitzant espais de comunicació i aprenentatge en la seva llengua fora de l'horari escolar, de 5 a 7 de la tarda per exemple.

Que es podria replantejar i canviar el criteri d'agrupament per competència lingüística. La proposta seria fer grups de tutoria heterogenis, sense cap criteri d'agrupament, i mantenir-los en els crèdits variables i la major part de la jornada; i en les estones de matèries instrumentals, fer agrupacions flexibles en funció de les necessitats i "nivells" dels nois i noies. Això implica programar el curriculum d'una llengua de manera que pugui ser flexible, és a dir, que els nois i noies puguin anar a aquell grup on s'està treballant allò més adequat per la seva situació. Implica també que tots els grups afectats facin les instrumentals a la mateixa hora. Pot implicar saltar-se nivells i/o tenir un nombre més alt de grups funcionant a la vegada.

Pros (o punts forts i que ens agraden)	Contres (o punts febles o que cal vigilar)
- S'evita la segregació dels grups A o la percepció actual de "bons" i "dolents" o, almenys, de diferenciació. Els grups A estan desmotivats, millorariem la seva motivació i autoestima. - Els grups – classe serien més diversos i rics, i facilitadors de l'intercanvi. Els nois i noies poden ajudar a alumnes nouvinguts de la seva mateixa cultura dins el grup heterogeni. Les promocions on hi ha iguals que "tiren" van més endavant, funcionen millor. Per afavorir la cohesió del grup-classe caldria afavorir un pes important dels equips docents de cada nivell. Possibilita aprenentatges més "a la mida" enmig de la complexitat enorme, i que tothom aprengui més.	- Tenim prous recursos? Per exemple, prou profes per estar fent català a una mateixa hora a diferents grups d'un nivell o cicle? -Es perden possibilitats de desdoblaments de professorat. Caldria pensar com racionalitzar bé els recursos. -Dificultats per a seqüenciar la programació. - Vigilar -i evitar - la tendència a flexibilitzar fent "adaptacions a la baixa" . - Cert cansament de fer canvis organitzatius dels agrupaments.

--	--

Si es decidís de fer caldria concretar:

per on es comença? S'agafa un nivell o un cicle? Es fa un grup de necessitats educatives especials? En quina o quines matèries? (semblava que català i castellà sí, i en les mates la cosa estava més indefinida)

I caldria determinar quins són els perfils de necessitats i competència lingüístiques dels nostres alumnes amb més precisió. No n'hem parlat massa però caldria fer-ho.

Finalment, qualsevol proposta ha d'incloure com un element fonamental i imprescindible la qüestió dels materials i les activitats curriculars que permetin un ensenyament de la llengua significatiu, útil, comunicatiu...

Si no hem entrat més en aquest tema ha estat perquè forma part del "paquet" de l'equip docent del dia 13 de febrer i de la comissió del dimarts 19.

RESUM DE PROPOSTES ENTORN A L'APRENENTATGE DE LES LLENGÜES

Bàsicament hi ha dues idees d'actuació amb implicacions que caldria concretar sobre un pla de treball, i dues propostes més generals de valoració de les llengües.

1. Canviar l'actual criteri dels grups A i fer grups de tutoria heterogenis, organitzant per a l'ensenyament de llengua castellana i catalana una agrupació flexible per necessitats i/o nivells. Començar pels nivells en què es cregui més oportú. Té implicacions d'organització del professorat i també comporta concretar una seqüenciació de continguts, definir necessitats o nivells, preparar els materials adequats, etc.

2. Impulsar didàctiques per a un ensenyament de la llengua que aconseguixin atendre millor a les diferents necessitats dels nois i noies i incrementar les seves competències lingüístiques. Emfatitzar els aspectes actius, comunicatius o d'ús pràctic de la llengua. Implica desenvolupar recerca i/o elaboració i experimentació de materials, activitats i metodologies. Caldria coordinació entre els Departaments i valorar i potenciar el paper de les llengües en totes les àrees.

3. Potenciar l'ús i la valoració del català. Ja que de moment no s'han fet més propostes, implica estudiar com es pot dur a terme aquest objectiu.

4. Valorar les llengües pròpies dels alumnes. Han sortit algunes idees com activitats extra-escolars. Caldria reflexionar o debatre més la proposta.

RESUM DE L'EQUIP DOCENT DE 1r. TEMA 2

Vam centrar-nos en dos punts de tots els proposats: les estratègies d'aula, més concretament es va parlar del treball cooperatiu, i la producció escolar.

El treball cooperatiu, s'han fet diverses proves i no han sortit bé, en general creuen que el motiu és que no dominen prou la tècnica de fer treball en grup. És difícil fer treball cooperatiu amb aquest nens que sovint demanen molta atenció individual i que tenen pocs hàbits, també creuen que hi ha matèries que es presten més que altres per utilitzar aquesta manera d'ensenyar-aprendre. Potser és millor començar a provar per parelles i en determinades matèries.

La producció escolar, el primer problema és que la majoria dels nens tenen una manca gran d'hàbits, alguns venen sense material, després no guarden les fitxes, no porten els deures, etc. Buscar una altre manera d'establir uns hàbits de treball i cura de les produccions fetes passaria per tenir un aula equipada amb prestatges, calaixos, diccionaris, mapes, etc.. Un tema que consideren clau per aconseguir-ho és l'assentament dels equips docents, així cada equip es podria responsabilitzar del seu pis, material, decoració, etc. Un altre tema clau són els recursos, no s'entén com els diners arriben per unes coses i per altres no, es pensa que amb una mica de planificació els recursos s'aprofitarien millor.

Resum equip docent 2on

La reunió no es centra en un tema en exclusiva, sinó que es fa un repàs de diferents qüestions. Algunes de les que destacaria són:

- La dificultat que es troba per treballar en grup o de manera cooperativa. Caldria seguir-hi insistint donat el valor d'aquesta forma de treball. Fent-ho, però, amb la màxima preparació i de manera rotativa entre tots els professors: no sempre els mateixos.
- La conveniència de fer també treball individualitzat. Els nois i noies semblen més disposats i, per altra banda, també cal adequar la feina als requeriments de cada un d'ells.
- La importància que donen els nois i noies a tenir un llibre, encara que resulta difícil trobar llibres adients.
- La necessitat d'elaborar materials adequats als alumnes del centre.

Reunio seminari Socials i Experimentals.

La reunió es centre en el treball per projectes. Es comença parlant d'alguns temes que ja s'estan fent i de com caldria orientar-los de cara al futur (hàbits saludables, vulcanologia, etc)

Despres ens centrem en la manera d'organitzar el treball per projectes. Es parla de qüestions com:

- El treball per projectes s'ha de complementar amb treball individualitzat.
- Cal assegurar aquells continguts que són imprescindibles de saber i que no volem arriscar-nos a oblidar.
- Es parla de com establir els temes dels projectes: deixar-los oberts a l'elecció dels alumnes, donar-los nosaltres o buscar formules intermitjes.
- També es comenta la necessitat de treballar per projectes amb equips docents més compactes i amb horaris de classe més llargs.
- Parlem de la necessitat d'aprofundir en les dinàmiques de treball durant el projecte. Cal visualitzar el que hem de fer a classe cada dia.
- També es parla de la necessitat de comptar amb abundant material de consulta i de com les tecnologies poden ajudar a solventar aquest inconvenient.

RESUM DE LA REUNIÓ D'EQUIP DOCENT DE 2n (dimecres 13-2-02)

Ens vàrem centrar en dos punts:

1.- Agrupació de l'alumnat:

Tema difícil. Es parlava de fer coincidir el grup classe amb "variables" o matemàtiques o competència social perquè d'aquesta manera es poguessin fer agrupaments de llengua fins a quatre nivells diferents.

Dins de l'aula es deia també de potenciar el treball cooperatiu. Depen de les matèries, a ciències experimentals de segons, el dia de laboratori, s'agrupen en parelles. També s'ha comentat que és bo fer sempre el mateix per dies, per exemple:

- . dijous es baixa al laboratori.
- . el dilluns es fa lectura en castellà.
- . el dimecres es fa lectura en català....

Ens sembla que amb aquest tipus de rutina s'organitzen millor.

2.- Material d'aula.

Hem comentat que treballar només amb un llibre no és del tot encertat perquè no trobem un llibre idoni pel nostre alumnat. Si que va bé fer un dossier i acompanyar-se d'un llibre de text socialitzat que serveixi d'ajut, és a dir, a més a més.

Reunió de Cicle: 3r-4t ESO

13 - 2 - 2002

Segon tema a tractar:

DIDÀCTIQUES I INNOVACIÓ CURRICULAR

- ☐ Com a introducció al tema, des de la coordinació pedagògica es proposa:

"Arribar a un acord, per part de l'equip docent, per establir uns criteris d'estratègies, de treball a l'aula, de metodologia a utilitzar..."
- ☐ Hi ha una proposta directa de treball per al curs vinent:
 - S'experimentaria amb 1r i 3r d'ESO. La raó és que uns arriben a l'institut i els altres comencen cicle, no tenim la pressió de final de cicle.
 - Es treballaria per projectes, amb una estructura de tres unitats, englobant matèries, relacionant-ho amb la producció i utilitzant com a eines les noves tecnologies.
 - El professorat hauria de ser voluntari i tenir la confiança del equip directiu.
 - Tenir clar que seria un equip de professors treballant en aquest projecte, "no amb la seva matèria únicament".
 - Els objectius han de ser clars per tothom, tot el professorat ha de saber que s'està fent en cada moment i s'ha de fer una avaluació a final del curs.
- ☐ Discussió sobre aquesta proposta, punts que han anat sortint:
 - Una innovació pedagògica passaria per compactar equips docents.
 - Caldria un assessorament exterior per al professorat, molt ben portada ja que és una feina molt difícil i que suposa una gran treball (moltes hores de dedicació).
 - Hauríem de tenir el reconeixement per part de l'administració.
 - La línia ha seguir s'hauria de decidir des del claustre de professors.
 - Pot suposar la ruptura del claustre.
 - Avaluar l'experiència de 1r d'ESO d'aquest curs i plantejar el treball per projectes d'una manera escaionada: continuar l'equip de professors de 1r a 2n i començar-ho amb els de 1r que arribin.
 - Un dels grans buits són els materials i continguts a treballar conjuntament. S'han de començar a preparar amb molta antelació.
 - Pot ser cal donar més importància a les capacitats que als continguts (amb el nostre alumnat): capacitat de lectura, capacitat d'expressió, capacitat de recerca d'informació.
 - En aquest mateix sentit, és important el treball per projectes però perquè no començar assentant transversalitat, equips equilibrats, treball cooperatiu...
 - Caldrà unificar criteris per part del centre i fixar uns objectius per nivell que se'ls haurà de donar forma. Caldrà fixar també unes eines i materials, des de diferents nivells d'aprenentatge, per arribar a aquests objectius. Serem capaços d'englobar-ho en un projecte?
 - Hem d'estar oberts, confeccionar material a mesura que treballem, canviar el material necessari i fins i tot els agrupaments.

- Fem el que fem s'ha de discutir bé, tenir clars els objectius i la metodologia i ha d'estar aprovat per tot l'equip de professor.

RESUM DE LA REUNIÓ CONJUNTA DELS DEPARTAMENTS DE CIÈNCIES SOCIALS I CIÈNCIES NATURALS. Tema 2

Temes tractats:

Ø Revisió de continguts:

No hem tingut mai cap problema per posar-nos d'acord i en l'actualitat els Sistema Solar es tracta des de les Ciències Socials i es proposa un crèdit per fomentar els "hàbits saludables" que seria interdisciplinar i tractaria continguts de ciències experimentals, socials i fins i tot hàbits d'higiene d'educació física. Seria un crèdit relacionat amb el Projecte titolat "el body" que es fa dins de ciències experimentals.

Ø Projectes.

. Degut a les dificultats d'aquest any, pel proper curs, els projectes haurien d'estar més lligats amb els equips docents i no tant relacionats a persones, per tant els equips més tancats. Si fem equips més tancat cal tenir present que això implica renúncia per part del professorat a impartir alguns nivells o matèries.

. Els projectes haurien d'aconseguir que l'alumne construeixi el seu propi currículum i dins de cada nivell i projecte canviar d'estratègia (treball individual, treball cooperatiu...).

. Implica l'existència de més material, fungible i no fungible.

Ø Organització:

. Una problemàtica del centre és el tema "llengües".

. Un objectiu comú és assegurar uns mínims.

. Procediments i normes poden ser comuns als dos departaments.

. Disruptivitat i disciplina són temes de Centre.

. Horari de tarda continuat sense canvi de classe.

. Actualment hi ha alguns desdoblaments que no funcionen.

Caldria rentabilitzar més les hores de desdoblament, guàrdies i aula flexible.

. Equip de 4 persones, tres a classe i un al passadís. (no sabem si hi ha prou professorat per fer això).

Ø Altres:

. La necessitat d'una segona aula d'informàtica i tenir ordinadors a l'aula.

. Acabament de les obres.

ACTA DE LA REUNIÓ DE COORDINACIÓ

DEPARTAMENT DE TECNOLOGIA - FÍSICA I QUÍMICA - MATEMÀTIQUES

Data: 13 de febrer del 2002

Assistents: Diego, Mª Auxiliadora, Carme, Rosa, José Félix, Oscar, Pepe Checa, Maite, Carlos, Anna (Fundació Bofill).

Temes tractats:

1. Revisió dels continguts.
2. Explicitar didàctiques que fem servir.
3. Presentar els fets que dificulten el seguiment dels continguts i les mateixes didàctiques (agrupacions, absentisme, hàbits...)
4. Avaluació dels projectes encetats aquest curs.
5. Propostes per al curs vinent.
6. Altres.

Comentaris i acords presos:

- Punts 1, 2:

- Des del departament de tecnologia es segueix llibre (socialitzat), completat amb fitxes de reforç i treballs més elaborats. Cada alumne va al seu ritme.

Les classes es parteixen en teoria i pràctica. A les pràctiques baixen al laboratori i són classes desdoblades amb un altre professor.

Fan pràctiques molt senzilles, amb material molt barat (del tot a 100).

Els alumnes assoleixen els continguts més elementals, els objectius mínims.

- Des del departament de física i química segueixen dossier, no es poden fer classes pràctiques per les dificultats que s'enumeraran al punt 3.

- Des del departament de matemàtiques s'elabora un dossier i es complementa amb activitats de reforç, pot ser hi ha una manca de material diversificat sobre tot d'ampliació (aquells alumnes que destaquen moltes vegades no els tenim tant en compte com els que tenen més dificultats en l'aprenentatge).

S'intenta escollir en la mesura que es pugui activitats lligades amb el món real i fer ús d'eines com ara calculadores, figures geomètriques, jocs d'àlgebra...

- Punt 3:

- Agrupacions qüestionables: moltes vegades les agrupacions dels alumnes determinen el seguiment de la classe.
- Falta de material al laboratori i lloc per fer l'assignatura des d'una vessant pràctica. El material del laboratori és molt car i no hi ha prou dotació econòmica per comprar el necessari.
Els grups d'alumnes són nombrosos i al laboratori no hi caben.
- Insuficiència de recursos informàtics. Des de l'àrea de matemàtiques creem necessari tractar alguns objectius amb recursos informàtics i hi ha poques hores que l'aula estigui lliure, a part que coincideixi en què el professor de matemàtiques tingui llavors classe.
- Els alumnes no duent el material necessari: fulls i bolis com a exemples més simples.
- Falta d'hàbits, no hi ha dinàmica de grup.

Possibles solucions:

- ✓ Cal tenir imaginació per buscar pràctiques que es puguin fer amb el material disponible o amb material barat (per exemple, com a tecnologia, d'un tot a 100).
- ✓ Preparar material diversificat abans d'acabar el curs, si és per al curs vinent. Això significa treballar hores de més.
- ✓ Comprar material comunitari per l'aula que estirà tancat a l'armari i es recollirà pel propi alumne cinc minuts abans d'acabar la classe.

▪ Punts 4 i 5:

- Els projectes de 1r cicle i 3r d'ESO funcionen, els de tecnologia, perquè són per àrea. El de 4t no funciona.
- Perquè un projecte funcioni cada professor ha de fer el que ell sap, per això seria millor projectes petits per àrees.
- Cal abans aconseguir uns hàbits de treball.

DEPARTAMENTS DE MATEMÀTIQUES, TECNOLOGIA I FÍSICA. TEMA 2.

Van sortir diversos temes molt lligats a l'experiència de cada departament:

Tecnologia, des d'aquest departament s'ha fet una valoració positiva de l'assignatura des de els seus inicis fins ara, es treballen diferents nivells amb fitxes preparades, el treball esta tot molt pautat i ben organitzat, el material és comunitari i no desapareix (és un aula especial on entren menys professors i és més fàcil de controlar), es treballen també hàbits de recollir i endreçar la classe. El material es compra a preus molt econòmics i amb una mica d'imaginació s'organitzen projectes assequibles, tot tenint en compte que amb un trimestre no dona temps per fer molt més.

Física i química, la valoració de l'assignatura és força negativa, és una assignatura que es troba amb multitud de problemes, sobre tot a l'hora de fer treball pràctic, no tenen un espai adequat per fer pràctiques i tampoc material adient per realitzar-les.

Matemàtiques, en aquest departament volen fer un treball més pràctic i significatiu pels alumnes, treballant les matemàtiques amb l'ordinador, però es troben problemes seriosos per poder accedir a les aules d'informàtica que estan "over booking". Demanen un altre aula d'ordinadors per treballar-hi.

En general:

Materials, altres problemes amb els materials són: que no tracten la diversitat, que s'ha de fer o buscar material més diversificat i també material de suport, reforç, ampliació, etc. (en general es creu que pels alumnes amb més dificultat si que es fa, el problema és el material per aquells alumnes que poden tirar més), es troba a faltar també una manca de coordinació pel que fa al material.

Dinàmiques de classe, hi ha opinions molt diverses, alguns professors creuen que els alumnes no són capaços d'aguantar una classe conjunta, que no se'ls pot deixar sols i molt menys fer-los treballar per parelles que, en definitiva, el que conte és la seva disposició per aprendre i que no la tenen. Altres professors, en canvi, han provat de fer treball per grups i amb segons quins grups funciona, pensen que, amb temps, tant professors com alumnes podrien aprendre a treballar per projectes i en grup. El treball per projectes s'ha de parlar, consensuar i planificar molt bé, no pot venir imposat.

En general, hi ha un acord en que existeix una manca d'hàbits que s'haurien de treballar.

Els desdoblaments són un recurs molt apreciat i es creu que s'haurien de potenciar.

Els departaments, la vida dels departaments no funciona, si es vol treballar per projectes o es vol globalitzar continguts, s'haurien d'organitzar els departaments d'un altra forma per poder fer reunions conjuntes.

RESUM DE LA COMISSIÓ DE DIDÀCTIQUES (20/02/02)

Es va començar per fer un resum del que s'havia parlat als equips docents sobre el tema, en aquesta comissió s'ha parlat de coses diverses, potser degut a que aquest és un "paquet" gros que toca molts punts alhora.

Les didàctiques: en general hi ha una acceptació a fer canvis i a utilitzar metodologies innovadores sempre que es faci bé, amb assessorament i tenint en compte els recursos de que disposem; potser caldria també fer un repàs de les que estem fent servir actualment.

El treball per projectes i el treball cooperatiu, aquest temes s'han debatut molt, hi ha una ambigüitat molt gran per diverses raons: es veuen com una possibilitat de donar als alumnes una experiència d'aprenentatge més rica i significativa, hi ha experiències passades que no es valoren com a positives, comporten riscos que s'han d'assumir, canvis i preparació, hi ha una sensació general de que als professors els manca una formació més adient per realitzar aquest tipus de treball.

Malgrat tot, els professors estan interessats en formar-se, preparar i portar a la pràctica experiències de treball per projectes i de treball cooperatiu, sempre que es pensi bé abans de fer res i que els canvis no vinguin imposats.

Hi ha un grup de professors a tercer que vol engegar una experiència de treball per projectes a través de les noves tecnologies, estan disposats a fer una proposta concreta, creuen que si es concreta una proposta això ajudaria a avaluar millor els pros i els contra.

S'han de resoldre qüestions prèvies si no les didàctiques no funcionaran, i s'ha d'analitzar les dificultats i veure quins problemes es poden resoldre veritablement.

Per començar a aclarir conceptes la Fundació s'ha compromès a fer un seguit de retorns que tractin sobre aquests temes.

Els equips docents, ha sortit la proposta de tancar equips docents, sobretot des de l'equip de primer ja que l'experiència d'aquest any ha estat bona, en general es creu que tancar els equips ajudaria a: coordinar i donar coherència a les accions educatives, marcar objectius ben definits per nivell, calmar el clima de centre i establir hàbits i rutines.

La idea de tenir tant un equip com un claustre unit és molt valorada per la seguretat que dona a l'hora de treballar i d'enfrontar-se amb els conflictes.

El material, no s'ha parlat pràcticament res sobre materials, encara que va ser un tema força debatut en alguns equips docents i departaments. (si esteu interessats en aquest punt, si us plau, mireu els resums que ja estan penjats a la web).

El clima de centre, hi ha un acord en que s'ha de calmar el clima del centre, tant pel bé dels alumnes com dels professors. Aquest és un tema transversal que passa per: establir rutines i hàbits, fer canvis tranquils i consensuats que pugin ser assumits a nivell professional, assegurar el respecte per les persones i el material, incentivar la participació de l'alumnat i dels professors, adaptar els horaris a les necessitats dels alumnes.

Atenció a la diversitat:

- els doblaments son un eina molt apreciada pels professors i alguns pensen que s'haurien de potenciar.
- Fer itineraris més oberts, els alumnes haurien de poder escollir algunes assignatures (sembla que el centre va començar amb un currículum obert i que no va resultar).
- Les didàctiques malgrat la ambigüitat i la por al canvi són vistes com un recurs divers que s'ha d'aprofitar.

EQUIP DOCENT 1r. TEMA 3

Hem parlat durant uns 15 minuts bàsicament de dos temes: l'hora de tutoria i la participació dels alumnes en la vida del centre.

- **L'hora de tutoria:** L'equip docent de 1r està d'acord que seria bo augmentar l'hora de tutoria, en concret han pensat que el millor seria una hora els dilluns i un altre els divendres (per començar i acabar la setmana). Si l'hora de tutoria s'amplia llavors veuen molt necessari la programació i la creació de materials adients per organitzar i realitzar aquestes classes. També pensen que la tutoria hauria d'esdevenir un espai que els alumnes consideressin important, això es podria aconseguir si els alumnes saben per endavant què faran en aquest hora durant el trimestre i què s'avalua.

Una manera de començar a treballar en aquest sentit (fer una programació, organitzar material, et.) seria que els professors fessin propostes de temes i objectius per cada nivell.

- **La participació:** estan d'acord en dir que els ^{alumnes} nens no tenen prou participació a l'escola, la pregunta és com fer-ho? Es veuen dos nivells, la participació dins l'aula que es pot treballar mitjançant els càrrecs i les hores de tutoria, i la participació en el centre que es fa a través dels delegats. Per incrementar la participació al centre ha sortit l'idea de fer comissions que tinguessin feines concretes, relacionades amb el centre en general, per exemple: comissió de festes, de manteniment de l'edifici, d'avaluació, d'economia, de disciplina, et.

En general hi ha la idea que si fem participar de debò als alumnes també els podríem exigir més responsabilitats.

BREU RESUM. REUNIÓ COORDINADORS (25/02)

Tal com havíem quedat aquesta reunió de coordinadors es va dedicar a parlar sobre el PAT. És clara la necessitat d'establir i consensuar un Pla d'acció Tutorial, avui s'ha posat en comú un recull del que ha fet cada nivell durant aquest curs:

- **Primer:** s'han treballat bàsicament tres eixos (acollida, sociabilitat i hàbits), aquest any ha estat especialment difícil la cohesió dels grups perquè han coincidit alumnes de tres escoles primàries diferents, els temes han estat: els conflictes que han anat sortint i els hàbits i conducta que hem de tenir a l'escola, l'elecció de delegats i càrrecs, la preparació de les sortides i la pre-avaluació. S'han fet servir tutories compartides per garantir aquesta cohesió que es buscava. S'ha fet molta feina d'entrevistes amb pares i notes a les agendes.
- **Segon:** al primer trimestre s'ha treballat l'acollida, l'elecció de delegats i la preparació de les colònies i la plaça de les cultures, al segon trimestre la sortida a Collserola, i s'ha treballat molt les normes, els hàbits i la convivència de diverses formes (amb una pel·lícula, amb les normes de l'institut i arrel de la destrossa del decorat del passadís), pel tercer trimestre està previst treballar l'autoconeixement, l'alimentació, la prevenció sexual, el medi ambient i el crèdit de síntesis.
- **Tercer:** S'han combinat informacions d'ordre més general (fitxes, horaris,...), altres que són comunes al centre (elecció de delegats i mediadors, plaça de les cultures, pre-avaluació,...) amb temes com: l'autoconeixement, la planificació del temps lliure, l'organització de l'aula, i s'ha donat énfasi a les tècniques d'estudi.
- **Quart:** El quart A ha tingut tutories diferents pels problemes amb la llengua, el B i C han treballat combinant les informacions generals i els temes comuns que són, menys o menys, com els dels altres nivells (han donat força importància a la cohesió del grup), amb temes específics del seu nivell: el viatge de fi de curs, la prevenció de les drogues i l'orientació professional.

Al final de la reunió, es van acordar uns punts per debatre als pròxims equips que tractaran el tema, són:

- L'hora de tutoria és suficient?. Ampliació de l'horari i coordinació amb CPS.
- L'elaboració del PAT, recollida del material que fem servir i idees o propostes d'altres possibles materials.
- La participació dels nens en la vida del centre. Com fer-ho?
- Pluja d'idees (necessitats, propostes) sobre el tema de la tutoria i l'acció tutorial.

Resum de la reunió sobre tutoria 25/06/2002

Tutoria de Tercer

- La tutoria hauria de ser un espai relaxat on els alumnes poguessin expressar les preguntes que habitualment no poden fer a casa.
- La tutoria és qüestió de tots els professors/es. La reunió d'equip docent hauria de ser el lloc on es posen en comú els temes de la tutoria i el seguiment del treball del projecte per a què tothom pugui tractar qualsevol tema dins l'aula.
- Hem d'estar molt atents als possibles conflictes que poden aparèixer durant els primers dies de classe deguts a la nova disposició dels grups. Les primeres sessions de tutoria haurien de permetre l'observació per tal d'evitar-los.
- S'han de treballar els aspectes relacionats amb el projecte de tercer. En lloc de fer tècniques d'estudi a la manera clàssica, hauríem d'explicar els processos de treball específic del projecte.
- S'hauria d'insistir molt en la necessitat del treball en grup des del començament.
- La tutoria ha d'ensenyar a utilitzar els recursos dels quals disposem: biblioteca, associacions... per tal que els alumnes compensin les mancances materials que puguin tenir.
- S'ha de potenciar la relació amb el centre i els espais: el treball dels altres companys, la utilització del passadís i de les aules.
- Podríem pensar un altre nom per a l'hora de tutoria, per tal que els alumnes la relacionin amb el projecte.
- Es pot utilitzar la revista com a motivadora de temes de tutoria, així com per treballar l'anàlisi d'imatges. Aquestes poden permetre treballar l'expressió de sentiments, un tema complicat a l'adolescència.
- Com a línia general, la tutoria hauria de treballar la participació dels alumnes en el centre i com poden incidir en el seu currículum i en la seva vivència del centre.

Tutoria de Segon

- participació i responsabilitat.
- Promoure l'autoconeixement i l'autoestima.
- Hàbits generals i hàbits de treball.
- Cohesió i convivència del grup.
- Salut i hàbits alimentaris, higiènics, et.

Tutoria de Primer

Objectius generals:

- La tutoria la donem sempre, a qualsevol classe, i no només a l'hora de tutoria.
- Aconseguir la cohesió de grup i la convivència positiva al centre, tenint en compte les normes de convivència.
- Estimular les conductes positives i reconduir els alumnes que creen malestar entre els iguals.
- Garantir els drets de tothom, en especial el dret a ser respectat.
- Valorar positivament i respectar el treball dels docents.
- Promoure i potenciar l'autoestima i l'esforç.
- Tractar i aprofundir en la comprensió de qüestions problemàtiques o rellevants de caire social, cívic o polític de la societat actual.

Objectius per 1r:

- Acollir
- Integrar (controlar els maltractaments, equilibrar conductes, líders, etc)
- Normes de convivència.
- Hàbits de treball.

Coses generals:

- Avaluat la tutoria a final de curs.
- Posar a l'ordre del dia dels Equips docents un punt de tutoria.
- Recollir idees a la web (Enric).
- Demanar materials (Isabel).
- Integrar el diari per treballar a tutoria (1r).

ANNEX 8

Educar millor és possible!!

<u>Llengües i agrupaments</u>	<u>Didàctiques i innovació curricular</u>	<u>Acció tutorial</u>
• Organitzar agrupacions flexibles per català i castellà en els nivells o cicles que sembli més oportú. És a dir, canviar l'actual criteri de grups A i fer grups-tutoria heterogenis que es convertiren en flexibles per les llengües. • Impulsar una didàctica de la llengua que atengui millor les diferents necessitats dels nostres alumnes i incrementi les seves competències lingüístiques (comprendre, parlar, llegir i escriure). Emfatitzar els aspectes actius, comunicatius i d'ús pràctic de la llengua. • Dissenyar material apropiat per als grups flexibilitzats. • Pensar com potenciar l'ús quotidià del català i com valorar les llengües pròpies dels alumnes.	• Buscar una millora de l'aprenentatge introduint metodologies que globalitzin les matèries, diversifiquin l'aprenentatge i impulsin el treball en grup i cooperatiu, de manera que s'assoleixin les competències bàsiques i el màxim nivell per part de tothom. • Formar per cada nivell equips docents tant compactes com sigui possible. • Dissenyar materials apropiats que permetin guiar les fórmules de treball proposades. • Instaurar franges temporals més àmplies (no timbre a la tarda o a la segona part del matí).	• Buscar una estructura organitzativa del centre que ens permeti dedicar més hores a l'acció tutorial, bé perquè en algun nivell s'incrementa l'estona de classe, bé perquè s'impliquen més professors en ajudes concretes. • Continuar el disseny del Pla d'Acció Tutorial i establir amb precisió els objectius que volem treballar a cada nivell. • Elaborar materials que ens permetin treballar d'acord als objectius fixats. • Prestigiar i reforçar la figura del tutor en la mesura que és un dels eixos bàsics del centre.

ANNEX 9

Educar millor és possible

IES Miquel Tarradell
Fundació Jaume Bofill
GREM de la UB

Segons el darrer Claustre va aprovar, una de les actuacions a realitzar el proper curs 2002 – 2003 a l'IES Miquel Tarradell serà la flexibilització de les llengües catalana i castellana, de 1er a 3er d'ESO.

Aquesta decisió implica una programació acurada dels continguts a treballar en cada un dels grups de cada curs, així com la preparació dels materials adequats per als mateixos.

Encara que ara per ara no sabem exactament quants nivells sortiran a l'hora de fer els agrupaments flexibles, en base a les converses que hem tingut amb els professors i professores de llengua, ens sembla que es podrien establir uns quatre grups per començar a orientar-nos:

1. Un **primer grup** seria el dels alumnes que han de treballar molt la comprensió i l'habilitat de comunicar-se amb la llengua.
2. Un **segon grup** on els alumnes que comprenen i parlen bé o suficientment bé la llengua però que tenen molts problemes amb la lecto-escriptura, la puguin millorar el més ràpid possible.
3. Un **tercer grup** on es treballaria allò que correspondria als actuals grups B o C.
4. Un **quart grup** on es treballarien amb tots els nois i noies que es pugui, graus més alts de dificultat i d'aprofundiment.

Conjuntament amb els professors i les professores de llengües, hem fet una revisió de quin seria l'estat de la qüestió de cara a l'any vinent. Els quadres que trobareu a continuació exposen aquest primer esbós que permet veure què s'ha de revisar, ampliar, modificar, buscar o fer de nou en cada cas.

Després hi ha algunes consideracions sobre logística i aspectes molt lligats al material, així com algun altre breu comentari per a no centrar-nos únicament en el material.

CATALÀ -materials disponibles per al proper curs (per curs i grup) - borrador

	1er ESO	2on ESO	3er ESO	4rt ESO
1er grup				Revisar dossier? Buscar Lectures adequades ...
2on grup	Revisar molt i millorar el Dossier Revisar utilitat: Contes d'arreu del món Buscar: ortografia graduada, pensament lògic i altres materials			Revisar: Dossier amb 2 versions
3er grup	Revisar molt i millorar el Dossier Revisar utilitat: Contes d'arreu del món + altres lectures Buscar i graduar: ortografia graduada, pensament lògic i altres materials	El llibre de text (no es fa servir massa		
4rt grup	Revisar molt i millorar el Dossier Revisar utilitat: Contes d'arreu del món + altres lectures			

Nota: S'indica el què està disponible i el seu estat; es pot prescindir d'utilitzar aquests recursos i buscar / crear-ne de nous on es cregui convenient.
Es poden afegir suggerències per a tots els nivells

CASTELLÀ -materials disponibles per al proper curs (per curs i grup) - borrador

	1er ESO	2on ESO	3er ESO	4rt ESO
1er grup	Cal revisar/buscar per a utilitzar: Material español para extranjeros: Espasa; Español 2000 ed. SGEL. Imatges, activitats diverses, jocs (Pablo Moro) Fotocòpies curs 2001-2002 (Àngela) Poesies (dossier Pepe Mora)	Cal revisar/buscar per a utilitzar: Material español para extranjeros: Espasa; Español 2000 ed. SGEL. Imatges, activitats diverses, jocs (Pablo Moro) Fotocòpies curs 2001-2002 (Àngela) Poesies (dossier Pepe Mora)	Per revisar i sistematitzar: Lecures llibre 1er ESO Fitxes didàctiques para extranjeros - Espasa Activitats "Intercambio" Textos tallats, imatges, activitats diverses Buscar més activitats	Buscar/fer Lectures adequades Activitats o dossier
2on grup	Cal revisar/buscar per a utilitzar: Mètode d'alfabetització La Palabra Altres materials nivells inicials de lecto-escriptura	Cal revisar/buscar per a utilitzar: Mètode d'alfabetització La Palabra Fotocòpies curs 2001 - 2002 (Àngela) Altres materials nivells inicials de lecto-escriptura		Possible per revisar Unidades didácticas curso 2000 - 2001 (Revisar/actualizar al llarg del curs) Activitats amb ordinador
3er grup	Revisar: Dossier de lectura i gramàtica (Pepe Mora) Dossier de poesia	Revisar: Fotocòpies Àngela 2001-2002	A punt: Llibre de text Ed. Mac Graw Hill Per revisar: Unitats didàctiques curs 2001 - 2002?	A punt Llibre de text Ed. Mac Graw Libros de lecturas socializados (Casariego, Becquer)
4rt grup	Buscar: Llibre o material estàndard	A punt: Llibre de text "En portada" Ed. Mac Graw Hill		

Nota: S'indica el què està disponible i el seu estat; es pot prescindir d'utilitzar aquests recursos i buscar / crear-ne de nous on es cregui convenient.
Es poden afegir suggerències per a tots els nivells

QÜESTIONS DE LOGÍSTICA

En íntima relació amb la tria i/o elaboració dels materials per a cada un dels grups flexibilitzats de cada nivell de les matèries de català i castellà, s'ha de pensar una manera possible i eficaç de fer arribar els materials a l'alumnat i de que el professorat disposi dels recursos necessaris per a la docència en cada moment del curs.

Fem un repàs dels recursos amb que comptem:

Dossiers

Els dossiers són el material que ha confegit el professorat del centre seleccionant recursos existents i/o elaborant-ne de nous.

Solen tancar-se a finals de curs, entregar-se en començar el nou curs, i cobrar-se. Normalment es fa una sola entrega, només en algun cas les unitats s'entreguen per parts, de manera que resulta possible adaptar-les i millorar-les durant tot l'any.

Inconvenients dels dossiers:

- No serà fàcil tenir a punt a final de curs dossiers per a cada nivell i per a cada grup flexibilitzat.
- No permeten fàcilment afegir nous materials, ni econòmica ni físicament.
- Els dossiers tancats desencoratgen als professors a fer petits canvis i aportacions dia- a-dia i durant tot l'any. A final de curs, sempre falta temps per revisar-los.

Ventatges dels dossiers:

- L'aportació econòmica dels pares és més fàcil de justificar.
- El material acabat sempre dona una tranquil·litat al professorat que s'agraeix, encara que no sempre siguin materials prou adients.
- Els alumnes tenen un material més difícil de perdre, sobretot quan el sistema de guardar i arxivar el fulls de treball no sempre el segueix prou bé ni es prou uniforme.

Com aconseguir la màxima flexibilitat del material (i poder acabar-lo a temps) sense perdre les ventatges dels dossiers tancats? Algunes possibilitats comentades:

- Dossiers més reduïts, entrega de fotocòpies i sistema acordat d'arxiu dels treballs dels alumnes.
- Dossiers més reduïts, més fitxes de treball d'aula (tipus racons)
- Dossiers per unitats
- ...

Fotocòpies

Tot i que és possible fer fotocòpies, l'actual sistema no és massa àgil ni afavoreix la flexibilitat en la producció de noves propostes de material temporalment adaptades.

No poder fer fotocòpies, o que no sigui fàcil fer-ne, tendeix a inhibir la creativitat i les ganes del professorat en el disseny de materials.

És evident que les fotocòpies acaban seguint una despesa important, però un centre que li costa trobar llibres adients, no pot prescindir d'altres mitjants de reproduir materials.

Llibres de lectura

Aquí el principal problema és de recursos econòmics per a poder fer les comandes de llibres adequats per a les biblioteques d'aula, per a fer lectura en les classes de llengua i per a la biblioteca general del centre.

No sempre resulta fàcil trobar llibres amb un nivell de llenguatge apropiat al nostre alumnat i alhora amb unes temàtiques que no siguin infantils i molt impregnades per la cultura autòctona.

Llibres de llengua socialitzats

Els llibres convencionals de llengua que algunes classes tenen per a fer-ne un us col·lectiu, en general no resulten massa apropiats. Malgrat tot, en alguns cursos o en moments puntuals poden ser un recurs útil.

Video i ordinadors

En relació a aquests dos recursos didàctics, la posició és unànim: caldria comptar amb més aparells de video, amb una altra aula d'ordinadors (la utilitat i conveniència de treballar la llengua a través de l'ús informàtic es destaca especialment) amb un sistema de distribució de l'ús d'aquests recursos igualitari i flexible.

Material del centre.

Sembla oportú intensificar una política que permeti establir un estoc de material del centre, de manera que es pugui dir a cada nivell i a cada grup quin material li correspon, sigui qui sigui el professor/a que arribi o li toqui donar aquella classe. Aquest material serà revisable, però hauria de formar part de la cultura del centre.

Els professors/es particulars, no han de perdre ni drets ni diners, però el centre hauria de poder fer seus per a us docent tot el que produeix o selecciona el seu professorat.

El material dels nois i noies

Seria bo recordar i/o acordar un sistema d'arxiu del material per part de l'alumnat i aconseguir que es complís en totes les classes.

I COM FER LES CLASSES DE LLENGUA?

És probable que, el curs vinent, alguns professors i professores que no són de llengua, facin classes de llengua en els grups flexibilitzats.

Els materials preparats han de ser una ajuda, però, com tots sabem molt bé, el secret de les classes no és un material o un altre, si no l'ús que se'n fa, l'estil que donem a la classe, les estratègies que fem servir. Per altra banda, els grups flexibles ens han d'ajudar a fer que tots els alumnes avancin el més possible, i això també depèn no només dels materials sinó de la nostra manera d'entendre i potenciar l'aprenentatge de cada alumne.

Algunes de les primeres consideracions generals (n'hi hauria moltes més) són:

- Prioritzar els aprenentatges necessaris segons el moment o necessitats dels alumnes. Potenciar l'autoestima i la confiança dels nois i noies per a comunicar-se, tant a nivell oral com escrit.
- Per tant, valorar i donar més importància als èxits i els avenços de tots els nois i noies. Corregir allò que estan en situació d'aprendre, allò important, i no absolutament tots els errors. Donar consells pràctics i no ambigus.
- Posar èmfasi en els aspectes d'utilitat de la llengua i en la seva vessant comunicativa. Escollir recursos que connectin amb les necessitats i interessos dels nois i noies.
- Evitar fer el mateix tipus d'activitat tota l'hora o durant massa estona. Resulta millor establir més activitats, canvis de ritmes, etc.

PERÒ TOTHOM ENSENYA LLENGUA

Tot professor i professora ensenya llengua, perquè l'aprenentatge de la llengua es dona en tota interrelació: a la classe de llengua però també al passadís, a classe de matemàtiques, socials o naturals.

L'agrupament flexible en aquest sentit s'hauria d'entendre com una mesura de reforç d'un objectiu de centre i de tots i totes (no és l'únic objectiu comú però és un objectiu important i que requereix la col·laboració de tothom).

Així doncs, podem contribuir als avenços comunicatius dels alumnes des de les nostres àrees. Per exemple, si a l'aula tenim alumnes amb problemes en el domini de la llengua és important que ens esforcem en parlar clar i a poc a poc, acompanyar gestualment el què diem, assegurar que s'entenen les paraules claus, utilitzar anuncis breus i estructures senzilles, entendre o interpretar el què ens diuen, confirmar o reforçar amb la repetició l'encert en les seves expressions, fer correccions implícites, no explícites. També es pot introduir la valoració de la diversitat lingüística com a riquesa, per exemple demanant una paraula clau del tema que s'està treballant en les diferents llengües que hi ha a l'aula...

Per altra banda, cal intentar que les llengües no siguin un impediment per a aprendre i cursar les altres àrees. Una manera d'anar cap a aquesta direcció és promoure la l'ajuda mútua en grups equilibrats entre els nois i noies de diferents competències lingüístiques.

Annexe:

- Resums dels materials utilitzats en llengua catalana i castellana durant el curs 2001-2002.

BUIDAT DEL MATERIAL DE LLENGUA

1. Tipus de material. Descripció. Freqüència d'utilització.

Llibres de lectura, hi ha un caixa amb llibres del vaixell de vapor, es llegeix un cop a la setmana, però són poc motivadors i no connecten amb la seva realitat, com la lectura obligatòria "la noia del temps" no serveix.

Dossier és el mateix per A, B i C, al grup A seguim un ritme més lent. Pels nivells alts B i C falten lectures més llargues, en general falta més ortografia i vocabulari, i que tot plegat fos més lúdic. Tinc apuntat els exercicis que han anat bé i els que no.

2. Aspectes que treballa:

- ✓ Comprensió oral
- ✓ Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora.
- ✓ Expressió escrita.
- ✓ Ortografia.
- ? Morfosintaxis.
- ✓ Lèxic.
- ? Pautes de presentació.
- ? Literatura.

3. Nivells. Què serveix/que no.

Aquest dossier podria servir pels nivells més baixos, molt retocat amb exercicis més lúdics.

CONEIXES O SAPS D'ALTRES MATERIALS QUE ENS PUGUIN SERVIR?

"Contes d'arreu del món" Ed. Columna, ara mateix estem fent un "refrito" perquè aquestes lectures les interessin més i connecten millor, el pròxim any podria ser un dossier de lectures.

També hi ha quaderns graduats per treballar aspectes ortogràfics, o altres.

Pels nivells més baixos fixes amb dibuixos per treballar el vocabulari, el mercat, els oficis, etc.

BUIDAT DEL MATERIAL DE LLENGUA**1. Tipus de material.** Descripció.

Utilitzem dos dossiers, un pel grup A i un pel grup B, són fotocòpies d'un llibre, aquest material estava pensat per 4t A. També tenim un llibre socialitzat (Mc Hill), però no el faig servir gaire.

2. Freqüència d'utilització.

Tres hores de llengua: 1 de lectura obligatòria, 2 de gramàtica i altres coses més sistemàtiques, i d'expressió escrita.

3. Aspectes que treballa:

- ✓ Comprensió oral
- ✓ Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora.
- ✓ Expressió escrita.
- ✓ Ortografia.
- ? Morfosintaxis.
- ✓ Lèxic.
- ? Pautes de presentació.
- ? Literatura.
- ? Altres.

4. Nivells.

Aquest material és per un nivell estàndar.

5. Què serveix/que no.**FAS SERVIR ALTRES MATERIALS O ACTIVITATS? QUINS? SERVEIXEN?**

Durant el curs vaig portant a la classe material divers que em serveix per treballar coses que m'interessen, són poesies, retalls del diari i coses així.

CONEIXES O SAPS D'ALTRES MATERIALS QUE ENS PUGUIN SERVIR?

La Lluïsa Ramsé té material.

TENS ALTRES PROPOSTES O SUGGERIMENTS?

Fa anys gravava als nens en vídeo recitant poesia, és una cosa que els agrada molt i va molt bé per corregir pronunciació.

CATALÀ : 3er ESO: MATERIALS UTILITZATS

3er A:

1. Tipus de material. Descripció

Dossier. Té lectures de 5è, 6è i 7è de primària. És el mateix que s'ha fet servir a 1er, 2on i 4rt A.

Es fan servir altres materials o altres activitats?

2. Freqüència d'utilització

?

3. Aspectes que treballa:

- ✓ Comprensió oral
- ✓ Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora
- ✓ Expressió escrita
- ✓ Ortografia
- ✓ Morfosintaxis
- ✓ Lèxic
- ? Pautes de presentació
- X Literatura
- ? Altres

4. Nivells

És adequat per al nivell de 3er A?

!! Hi ha nois o noies que tinguin més competència lingüística, que podrien estar en un altre grup per a català?

5. Què serveix i què no

Les lectures no serveixen, són infantils i poc adequades.

ALTRES MATERIALS, PROPOSTES, ETC. PER A 3er

CATALA : 3er ESO: MATERIALS UTILITZATS

3er B i C:

1. Tipus de material. Descripció

Dossier amb lectures, exercicis, etc.

2. Freqüència d'utilització

És el material que es fa servir cada dia.

3. Aspectes que treballa:

- ? Comprensió oral
- ? Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora
- ✓ Expressió escrita
- ✓ Ortografia
- ✓ Morfosintaxis
- ? Lèxic
- ? Pautes de presentació
- ✓ Literatura
- ? Altres

4. Nivells

Ho segueixen tots els nois i noies?

Problemes amb els nois i noies llatinoamericans?

5. Què serveix i què no

ALTRES MATERIALS, PROPOSTES, ETC. PER A 3er

S'hauria de fer d'acord amb el projecte global de 3er.

CATALÀ : 4rt ESO: MATERIALS UTILITZATS

4rt A:

1. Tipus de material. Descripció

Dossier. Té lectures de 5è, 6è i 7è de primària. És el mateix que s'ha fet servir a 2er i 3º d'ESO, i a 3er.

Es fan servir altres materials o altres activitats?

2. Freqüència d'utilització

Cada dia es fa servir el dossier.

Un cop a la setmana es fan els exercicis d'expressió oral?

3. Aspectes que treballa:

- ✓ Comprensió oral
- ✓ Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora
- ✓ Expressió escrita
- ✓ Ortografia
- ✓ Morfosintaxis
- ✓ Lèxic
- ? Pautes de presentació
- X Literatura
- ? Altres

4. Nivells

És adequat per al nivell de 4rt A?

!! Hi ha nois o noies que tinguin més competència lingüística, que podrien estar en un altre grup per a català?

5. Què serveix i què no

Les lectures no serveixen, són infantils i poc adequades.

ALTRES MATERIALS, PROPOSTES, ETC. PER A 4rt

CATALÀ : 4rt ESO: MATERIALS UTILITZATS

4rt B i C:

1. Tipus de material. Descripció

Dossier amb lectures, exercicis, etc. Hi ha dues versions del dossier, amb nivells diferents, per utilitzar-se segons el grup o promoció.

S'han introduït exercicis i lectures a part del dossier per ampliar o aprofundir en alguns dels aspectes, i el dossier s'ha anat fent servir menys.

2. Freqüència d'utilització

És el material que es fa servir cada dia.

3. Aspectes que treballa:

- ? Comprensió oral
- X Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora
- ✓ Expressió escrita – *s'ha treballat més per Sant Jordi, ha funcionat molt bé*
- ✓ Ortografia
- ✓ Morfosintaxis
- ✓ Lèxic
- ✓ Pautes de presentació
- ✓ Literatura
- ? Altres

4. Nivells

5. Què serveix i què no

El material, en general, no ha servit per a aquests alumnes. Les parts de gramàtica i ortografia estan plantejades de manera molt tradicional.

El lèxic, semàntica i registres és el que millor ha funcionat i per aquest motiu s'ha ampliat amb materials i activitats complementàries.

Sobre els textos: alguns han funcionat molt bé (ex: *Rebelió a la granja*). S'han fet servir també altres textos, a part del dossier, més connectats amb els interessos/realitats dels nois i noies. Caldria ampliar la tipologia textual.

ALTRES MATERIALS, PROPOSTES, ETC. PER A 4rt

L'ideal seria fer sistemàticament els exercicis d'ortografia, gramàtica, etc. a informàtica, amb exercicis autocorrectius, i fer a les classes activitats o exercicis més creatius.

Activitats orals com: deixar un missatge al contestador automàtic.

Textos amb clara utilitat, tipus: carta de queixa o de sol·licitud, Curriculum Vitae, ...

BUIDAT DEL MATERIAL DE LLENGUA**1. Tipus de material.** Descripció.

Utilitza dos dossiers elaborats per ell, un primer de lectures i exercicis de comprensió, gramàtica, etc. I un altre específic de poesia. Eventualment fa servir el llibre socialitzat, però no el considera vàlid. A l'assignatura hi ha dos llibres obligatoris: Conrad i Manolito gafotas.

2. Freqüència d'utilització.

El dossier de poesia el fa servir de Nadal fins a Sant Jordi, l'altre el combina amb les lectures obligatòries i el llibre la resta del curs.

3. Aspectes que treballa:

- ✓ Comprensió oral
- ✓ Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora.
- ✓ Expressió escrita.
- ✓ Ortografia.
- X Morfosintaxis.
- ✓ Lèxic.
- ? Pautes de presentació.
- ✓ Literatura.
- X Altres.

4. Nivells.

fa servir el mateix dossier per tots els grups A, B i C. Creu que és un nivell estàndar.

5. Què serveix/que no.

Serveix tot, però sempre canvio coses d'un any per l'altre, depenent dels alumnes que tingui.

FAS SERVIR ALTRES MATERIALS O ACTIVITATS? QUINS? SERVEIXEN?

Una activitat molt positiva que s'ha fet aquest any és portar els nens a la biblioteca, els ensenjem com fer-la servir i anem uns quants dies a llegir.

BUIDAT DEL MATERIAL DE LLENGUA

1. Tipus de material. Descripció. Freqüència d'utilització.

Grup B/C: en teoria tenim un llibre socialitzat, són dos volums, "En portada" Mac Graw Hill, que era el nivell més baix per la ESO i encara i així no m'ha servit, perquè el llibre donava per suposat moltes coses que els nens no sabien, així que durant els dos primers trimestres he treballat amb fotocòpies que he tret de diversos llocs, ara sí que l'estem fent servir, però aquest llibre no té lectures, necessitem una antologia de lectures amb preguntes de comprensió. (fa una per l'any que be d'autors indis, pakistanesos, marroquins, etc.)

Grup A: He funcionat amb fotocòpies perquè tinc diversos problemes, un són els nens que no saben llegir/escriure, però si saben parlar, per aquests he anat buscant material d'educació d'adults ("la palabra"), per nens que tenen l'espanyol com a segona llengua i encara no el saben parlar bé, busco material d'espanyol per estrangers, i llibres de lectura també adaptats (Espanyol 2000, nivel elemental, ed. SGEL educación/ las mil y una noches, adaptación al español).

2. Aspectes que treballa:

- ✓ Comprensió oral
- ✓ Expressió oral, és el que menys es treballa.
- ✓ Comprensió lectora.
- ✓ Expressió escrita.
- ? Ortografia.
- ✓ Morfosintaxis. Nivell molt elemental.
- ✓ Lèxic.
- ? Pautas de presentació.
- ? Literatura.
- ✓ Gramàtica.

3. Nivells.

El llibre serveix pels nivells més bons i encara i així.

4. Què serveix/que no.

El llibre socialitzat no serveix, les fotocòpies les tornaria a fer servir totes.

FAS SERVIR ALTRES MATERIALS O ACTIVITATS? QUINS? SERVEIXEN?

Sobretot amb el grup A el que m'ha funcionat és anar reproduint verbalment situacions de la vida real a la classe.

CONEIXES O SAPS D'ALTRES MATERIALS QUE ENS PUGUIN SERVIR?

Llibre d'espanyol per estrangers de l'editorial Espasa que he trobat i és el més digne. Encara que en general costa trobar llibres o coses amb un nivell adequat per aquests alumnes i que connecti amb els seus interessos, o són molt infantils o per gent gran o representen coses que no tenen res a veure amb la seva vida.

Proyecto educación intercultural (entre amigos) Ed. Santillana, amb traducció a l'àrab.

CASTELLÀ : 3er ESO: MATERIALS UTILITZATS

3er A:

1. Tipus de material. Descripció

Es fa servir material divers, específic per al nivell de dificultats lingüístiques del grup.

- Lectures del llibre de 1er d'ESO
- Algunes fitxes didàctiques de "*Español para extranjeros*" - Espasa
- Text del Pinotxo i altres activitats semblants (?)
- ...

Cada trimestre s'ha centrat el treball en un aspecte:

1er trimestre: Mitjans de Comunicació. A partir del treball de la notícia, treball del Quien, cuando, cómo, qué ... i a partir de l'article, opinions.

2on trimestre: èmfasi amb l'expressió oral. Com a producció s'ha fet una exposició oral sobre el propi país.

3er trimestre: el conte. Estructura, i treball dels passats.

Els alumnes fan dossier?

2. Freqüència d'utilització

Cada dia, es va variant. No hi ha una programació o seqüenciació detallada, s'adapta segons el grup (interessos que mostra, necessitats...)

3. Aspectes que treballa:

- ✓ Comprensió oral
- ✓ Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora
- ✓ ? Expressió escrita
- ? Ortografia
- X Morfosintaxis
- ✓ Lèxic
- ? Pautas de presentació
- X Literatura
- ? Altres

4. Nivells

Es correspon al nivell de grup A, és el mateix que a 4rt A.

!! Hi ha nois o noies que tinguin més competència lingüística, que podrien estar en un altre grup per a castellà?

5. Què serveix i què no

El què s'ha fet serveix però caldria que se sistematitzés.

ALTRES MATERIALS, PROPOSTES, ETC. PER A 3er

Treball amb imatges (Matilda...), activitats del llibre "*Intercambio*" (s'havien fet l'any anterior)

Més jocs d'expressió oral ...

CASTELLÀ : 3er ESO: MATERIALS UTILITZATS

3er B i C:

1. Tipus de material. Descripció

Bàsicament, el material consisteix en Unitats didàctiques elaborades pel professor. Cada unitat consta d'unes deu pàgines, gira entorn a un tema i tracta els diferents aspectes lingüístics així com literaris.

Es tracta d'unitats molt fetes a la mida per al grup i les necessitats de cada moment. Per exemple, hi ha una part (Anexo) en la que es posen aspectes que es considiera que el grup porta fluixos.

Els alumnes confeccionen un dossier amb la unitat i els exercicis que han fet.

També guarden relació amb el llibre de text de manera que aquest es pot fer servir complementàriament.

Hi ha alguna fitxa o guia complementària (ex: com utilitzar la biblioteca, preparar un exàmen, etc.)

Alguna vegada, vídeos. No es fa més per problemes en la gestió.

Alguna vegada, utilització d'ordinadors.

Llibre de lectura? Quin?

2. Freqüència d'utilització

Les unitats serveixen com a material base, d'utilització diària. Duren unes tres setmanes.

El llibre de text s'utilitza de amb menys freqüència, i altres activitats o materials són utilitzats esporàdicament.

En un dels grups, una hora setmanal a Informàtica.

3. Aspectes que treballa:

- ✓ Comprensió oral
- ✓ Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora (*lectura al principi de la unitat*)
- ✓ Expressió escrita
- ✓ Ortografia (*dictado preparado, amb cançons de moda, textos amb ganxo...*)
- ✓ Morfosintaxis
- ✓ Lèxic
- ✓ Pautes de presentació
- ✓ Literatura (*fins ara elements literaris i ara història*)
- ? Altres

4. Nivells

Ho segueixen tots els nois i noies

5. Què serveix i què no

L'expressió oral es podria millorar. De cada unitat es podria revisar i canviar coses, però en general serveix per a tothom. Els ordinadors agraden molt.

No està funcionant bé el tema dels llibres de lectura.

ALTRES MATERIALS, PROPOSTES, ETC. PER A 3er

Activitats relacionades amb la informàtica i la utilització dels ordinadors.

CASTELLÀ : 4rt ESO: MATERIALS UTILITZATS

4rt A:

1. Tipus de material. Descripció

Es fa servir material divers, específic per al nivell de dificultats lingüístiques del grup.

- Lectures del llibre de 1er d'ESO
- Algunes fitxes didàctiques de "*Español para extranjeros*" - Espasa
- Text del Pinotxo i altres activitats semblants (?)
- ...

Cada trimestre s'ha centrat el treball en un aspecte:

1er trimestre: *Mitjans de Comunicació*. A partir del treball de la notícia, treball del Quien, cuando, cómo, qué ... i a partir de l'article, opinions.

2on trimestre: èmfasi amb l'expressió oral. Com a producció s'ha fet una exposició oral sobre el propi país.

3er trimestre: el conte. Estructura, i treball dels passats.

2. Freqüència d'utilització

Cada dia, es va variant. No hi ha una programació o seqüenciació detallada, s'adapta segons el grup (interessos que mostra, necessitats...)

3. Aspectes que treballa:

- ✓ Comprensió oral
- ✓ Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora
- ✓ ? Expressió escrita
- ? Ortografia
- X Morfonsintaxis
- ✓ Lèxic
- ? Pautes de presentació
- X Literatura
- ? Altres

4. Nivells

Es correspon al nivell de grup A, és el mateix que a 3er A.

!! Hi ha nois o noies que tinguin més competència lingüística, que podrien estar en un altre grup per a castellà?

5. Què serveix i què no

El què s'ha fet serveix però caldria que se sistematitzés.

Les lectures que per a 3er encara serveixen, per a 4rt no.

ALTRES MATERIALS, PROPOSTES, ETC. PER A 3er

Treball amb imatges (Matilda...), activitats del llibre "Intercambio" (s'havien fet l'any anterior)

Més jocs d'expressió oral ...

CASTELLÀ : 4rt ESO: MATERIALS UTILITZATS

4rt B i C:

1. Tipus de material. Descripció

Es fa servir bàsicament el llibre de text socialitzat, que segueix el programa oficial de 4rt. El fil conductor és la sintaxis.

També es fan servir llibres de lectures socialitzats. En aquests moments, estan llegint un llibre de Martín Casariego, "Y decirte alguna estupidez, por ejemplo te quiero", que els està agradant molt i els manté intrigats. El tema (relacions, adolescència...) els interessa i permet treballar aspectes de tutoria aa l'hora de llengua. Després es farà el de Bécquer, "Rimas y leyendas".

2. Freqüència d'utilització

Cada classe uns 20 minuts de lectura i després a partir del llibre.

3. Aspectes que treballa:

- ✓ Comprensió oral
- ? Expressió oral
- ✓ Comprensió lectora
- ? Expressió escrita
- ✓ Ortografia
- ✓ Morfosintaxis (*és el que es treballa més?*)
- ✓ Lèxic
- ? Pautes de presentació
- ? Literatura
- ? Altres

4. Nivells

Ho segueixen tots els nois i noies.

Es podrien establir "nivells"?

5. Què serveix i què no

En principi, serveix.

Els llibres de text serveixen.

ALTRES MATERIALS, PROPOSTES, ETC. PER A 4rt

ANNEX 10

Educar millor és possible

IES Miquel Tarradell

Fundació Jaume Bofill

GREM de la UB

PROJECTE DE TREBALL INTEGRAT, BASAT EN L'ÚS DE LES TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ I LA COMUNICACIÓ, PER A TERCER CURS D'ESO

juliol / 02

I.- CONTEXTUALITZACIÓ DEL PROJECTE

A principi del curs 2001-2002, l'equip directiu va plantejar les línies bàsiques de la col·laboració amb la Fundació Bofill i les va sotmetre a votació per part del Claustre. Els tres eixos sobre els quals es proposava d'estructurar aquesta col·laboració eren:

1. L'anàlisi del material curricular elaborat al centre i la metodologia emprada a l'aula, el suport a la redacció de projectes de treball de curs per als alumnes, la incorporació de material d'altres cultures que tot difonent la importància de les mateixes evités també el procés d'aculturació dels nouvinguts o de la mal anomenada segona generació.
2. La disposició d'eines que permetessin intervenir sobre actituds, comportaments, hàbits... que no afavorissin el desenvolupament harmoniós d'un bon clima de centre. Per això es considerava important la incorporació de tècniques per a la resolució de conflictes (mediació), donar suport a la tasca tutorial, fer l'anàlisi de l'evolució del treball curricular de competència social i especialment sobre la formació de la personalitat moral de l'alumnat.
3. L'estudi de les relacions amb l'entorn: el desenvolupament de les xarxes de treball amb l'entorn, oficials i no oficials i el treball amb les famílies.

Davant la unanimitat aconseguida a la votació es va iniciar un procés que va consistir en:

- L'observació per part dels membres de la Fundació de tots els àmbits del centre, especialment les classes, les reunions del professorat i les tutories
- El lliurament de retorns sobre aspectes puntuals i d'altres de globals i la reflexió conjunta sobre el que s'havia observat
- La reflexió sobre tres eixos prioritaris:
 - L'aprenentatge de la llengua
 - L'acció tutorial
 - Innovació i didàctica

A partir d'aquí es van crear **grups de treball** sobre aquests tres aspectes en què es participava voluntàriament i d'on van sorgir diverses propostes

1. Treballar les llengües a través de grups flexibles i revisar el material utilitzat tot creant diversos grups que respectessin el ritme d'aprenentatge de l'alumnat i que, alhora, l'optimitzessin.
2. Elaborar un programa per a les sessions de tutoria, graduat de 1r a 4t, i que fomentés la participació de l'alumnat i que millorés les pautes d'observació
3. **Aplicar una sèrie de propostes metodològiques que es podrien resumir en:**
 - Necessitat de reduir i compactar equips docents
 - Necessitat d'anar introduint canvis metodològics
 - Necessitat de fer un ensenyament significatiu
 - Necessitat d'introduir les noves tecnologies de la informació i la comunicació com a eix vertebrador de l'ensenyament
 - Necessitat de treballar de manera real la diversitat a l'aula
 - Necessitat d'introduir el treball en grup pel que fa a l'alumnat i al professorat

II.- PRINCIPALS ASPECTES DEL PROJECTE PER A TERCER

Després de discutir sobre la conveniència d'introduir molts canvis alhora o bé d'assegurar-ne alguns de concrets, **el grup de treball sobre didàctiques i innovació va proposar de centrar tota l'atenció sobre el nivell de tercer d'ESO i va iniciar un procés de treball consistent en:**

1. Definició dels objectius generals que ha d'assolir l'alumnat en acabar quart:
 - Assolir progressivament les competències bàsiques de totes les àrees amb una especial atenció a la lecto-escriptura i a la capacitat d'expressió.
 - Introduir les eines de competència laboral.
 - Motivar-se vers els estudis.
 - Desenvolupar la capacitat d'autoestima i ser conscients de les capacitats pròpies (tant per millorar-les com desenvolupar la capacitat d'autocrítica)
 - Dominar el tractament de la informació.
 - Conèixer l'entorn immediat (tant en el temps com en l'espai).
 - Potenciar la participació (valor de la democràcia)
 - Interioritzar els valors de centre: ordre, treball cooperatiu, competències socials, relacions afectives amb el centre...
 - Adquirir autonomia en l'aprenentatge
2. Estudi i anàlisi de les **competències bàsiques previstes per al curs, i del nou currículum** proposat per tercer.

3. Anàlisi de l'alumnat que formarà part de tercer el curs vinent a través de trobades amb el professorat de segon i de la fitxa elaborada amb l'equip de la Fundació.

4. Definició de les idees bàsiques de treball entre el professorat i amb l'alumnat:

- Caràcter fonamentalment **compartit de la tutoria**. Les qüestions que preocupen els adolescents s'aborden en diferents moments del projecte. L'hora de tutoria es dedicarà fonamentalment a la gestió de la vida del grup i a la discussió amb l'alumnat de la marxa del projecte, ajudant-los a ser conscients del seu procés d'aprenentatge, per la qual cosa s'introdueixen **sistemes d'autoavaluació i d'avaluació sistemàtica freqüent**.
- Elecció d'un **tema central motivador**: mitjans de comunicació (publicitat, premsa, ràdio i televisió) que permeti abordar les competències bàsiques des de totes les àrees de coneixement.
- Treball a partir de la **integració de matèries**, a partir d'aquest eix temàtic compartit i d'activitats comunes, la qual cosa exigeix un procés d'elaboració conjunta del material per part del professorat.
- Formació d'un **equip docent reduït** i ruptura de la concepció professor-matèria. La flexibilització dels grups de llengua, a més, hagués comportat l'entrada de massa professors per grup.
- Aplicació al projecte de l'experiència acumulada sobre metodologies i motivació per a l'atenció a la diversitat d'alumnes que hi al centre.
- Utilització de mecanismes **d'aprenentatge cooperatiu**: bona part de l'activitat escolar es fa en grup.
- Esforç per potenciar l'aprenentatge individual amb **ritmes, seqüències i metodologies diferenciades**
- Enfocament de la feina de l'alumnat envers la producció (a curt i mig termini) que s'emmagatzemarà a través de sistemes informàtics de cara, entre altres coses, a una producció a llarg termini.
- Utilització sistemàtica de les tecnologies de la comunicació i la informació, no només com a suports didàctics sinó com una forma bàsica d'aprendre i de desenvolupar capacitats. Es tracta de produir eines i, especialment, formes d'ensenyar i aprendre demostrant la seva validesa. L'experiència prèvia a l'institut demostra que **adolescents de contextos amb precarietat social aprenen igual que els altres i utilitzen activament aquestes tecnologies** (enguany s'ha atorgat el primer premi de Revista Digital d'Institut de la Província de Barcelona a alumnes del centre)

- Dedicació de **més temps al treball d'equip docent**, per a la producció, discussió de la realitat pràctica i seguiment del procés educatiu del grup

5. Pel que fa a l'avaluació i extensió de l'experiència es proposa:

- Analitzar i **registrar el procés d'aplicació de l'experiència** per a que pugui aplicar-se amb més rigor l'any vinent independentment de l'equip docent que dugui a terme el projecte
- Per **evitar l'aïllament del conjunt de la dinàmica del centre** s'incrementarà la participació, els productes (revista, programes de radio, publicitat, etc.) tindran projecció dintre i fora del centre com a activitats de l'institut
- Destinar, si la dinàmica ho permet, algunes de les **sessions de formació a compartir amb la resta del claustre** els aspectes més exitosos i generalitzables que van apareixent.

III.- METODOLOGIES I DIDÀCTIQUES BASADES EN LA TECNOLOGIA DE LA INFORMACIÓ I LA COMUNICACIÓ

La presència en el món actual de les noves tecnologies i de les comunicacions fa del tot imprescindible un sistema educatiu que reculli les necessitats a les quals s'enfrontaran els alumnes en la seva incorporació a la realitat social i laboral. Els centres escolars son institucions que segueixen orientades cap el treball fonamentat en el llibre de text i en el material imprès. No és el mateix que està passant a nivell general, amb un clar predomini dels mitjans electrònics (ja ha començaments dels 90 es parlava de la televisió com el *primer currículum*, passant l'escola a ser el segon!). **La no utilització generalitzada de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació dins del marc educatiu, contribueix a fer més gran la separació entre els continguts i la metodologia de l'aprenentatge escolar i aquell que s'ofereix des dels mitjans electrònics** (molt més dinàmic i persuasiu, oferint coneixements sobre persones, llocs, successos, esports, història, formes de viure i relacionar-se, modes, actituds, valors, sexualitat, violència, solidaritat,...)

Més enllà de les avantatges que la utilització de les TIC representen per a l'ensenyament secundari, cal també remarcar tres grans reptes que plantegen al sistema educatiu reglat:

- a) El coneixement de la informació ha deixat de ser un recurs escàs. Al contrari, cada vegada més estem detectant com a problema l'excés d'informació: quina és la que realment necessitem? quins criteris podem utilitzar per validar els canals d'informació?... A partir d'ara cal oblidar-se

de la quantitat i centrar-se en la qualitat. Hem de començar a prendre a valorar i seleccionar la informació abans de processar-la.

- b) Paral·lelament a l'increment de la quantitat d'informació que està al nostre abast, també s'ha incrementat la velocitat de circulació d'aquesta informació. Amb aquesta acceleració s'escurça el que podem anomenar cicle vital dels coneixements, actualment molt més curt que la vida de les persones. No té sentit un aprenentatge fonamentat en la transmissió de paquets de coneixements immutables i per sempre més vertaders. Cal preparar els alumnes per tal que vagin aprenent tota la vida. Cal transmetre menys coneixements i més eines per accedir-hi, actituds, possibilitats... Alhora que cal respectar els diferents ritmes d'aprenentatge, personalitzant els processos. Aquest fet, però, no ha d'impedir que els aprenentatges siguin comunitaris, col·lectius.
- c) Cada vegada més el nivell de benestar no estarà lligat amb la disponibilitat d'uns béns materials, sinó amb l'accés a la informació o a coneixements d'aquest accés. Els centres d'ensenyament tenen un paper fonamental en la transmissió de valors socials lligats a la ciutadania i a la participació.

La intenció d'aquest projecte educatiu consisteix, entre d'altres coses, en acostar els alumnes a aquests reptes, per la qual cosa, creiem del tot imprescindible una formació que carregui els seus continguts en el desenvolupament de l'esperit crític i l'anàlisi de la societat actual, per una part. D'aquesta manera, se'ns fa del tot necessària una formació en els mitjans de comunicació i en la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació. D'altra banda, l'ús d'aquestes tecnologies permeten una millor sintonia amb **sistemes d'aprenentatge permanent** i una millor **eficàcia educativa**, que es concreta en diferents aspectes, com poden ser:

- Els avantatges de treballar diferents nivell educatius a la vegada, amb una més gran atenció a la diversitat del grups d'aprenentatge.
- La possibilitat d'emmagatzemar molta més informació en espais virtuals/reals que fan més ràpid i senzill l'accés dels alumnes als diferents nivells d'informació (al temps que s'estalvia en despeses de recursos escassos, com és el cas del paper, i d'espai.)
- L'acostament dels estudiants als diferents programes informàtics que faran més eficaç la seva incorporació al món del treball, com són els tractaments de textos, les bases de dades, els programes d'imatge, etc.
- Un treball més motivador en totes les àrees i, especialment, en les àrees lingüístiques, ja que un projecte com aquest potencia l'estudi i la realització de produccions orals i escrites, juntament amb un més gran poder de motivació en la mesura que fa més fàcil la distribució, via web, de les produccions dels alumnes.
- La diversitat cultural que compona el nostre centre dificulta, en molts aspectes, les situacions d'ensenyament-aprenentatge. Les noves

tecnologies tenen la qualitat de permetre una unificació en la motivació, ja que resulten enormement atractives per un gran nombre d'alumnes.

- L'acostament dels alumnes a una nova situació d'ensenyament-aprenentatge, amb la mediació de l'ordinador, que permet innovar en les relacions entre alumnes i professors.
- La possibilitat de fomentar l'autoaprenentatge dels alumnes mitjançant l'elaboració de programes d'ampliació o de reforç i que estimulen l'autonomia de l'estudiant en vers al seu currículum.
- La presència de noves tecnologies en l'ensenyament aporta una imatge d'innovació educativa que revaloritza la visió que els alumnes i els pares tenen del centre educatiu i, a la vegada, permet la compensació d'aquells aspectes en els quals els estudiants poden sentir-se en desavantatge respecte d'altres centre, potenciant l'autoestima i la millora de la pròpia imatge com a comunitat educativa.

Així mateix, aquest projecte educatiu s'emmarca dins les línies d'actuació següents:

- a) Minimitzar la relació existent entre Aula d'Informàtica i aprenentatge del funcionament de l'ordinador. L'assignatura d'informàtica ha de tenir un caràcter merament instrumental. **El valor de les TIC en l'aprenentatge és el seu caràcter quotidià i transversal.**
- b) Promoure la cooperació i el **treball en equip en la utilització de les TIC**. No només en el currículum propi del centre sinó en la participació en projectes telemàtics de caràcter cooperatiu, tant de l'entorn més proper com del llunyà.
- c) Motivar i **fomentar la recerca**, tractament i producció de la informació més enllà del marc purament escolar, **treballant des de casa o des dels espais d'ús comunitari existents en el barri.**

IV. PROGRAMACIÓ

El curs s'ha dividit en **quatre grans unitats temàtico-temporals** que correspondrien als apartats de l'eix temàtic. Dues d'aquestes unitats tindrien una durada més gran (publicitat i premsa) que les altres dues (ràdio i televisió). L'ordre establert quedaria:

- a) Publicitat.
- b) Ràdio.
- c) Premsa.
- d) Televisió.

S'ha valorat començar pel tema de la **publicitat** per:

- Aquest tema pot **servir d'introducció** per mostrar quina **serà la dinàmica i metodologia de treball** que es durà al llarg del curs.
- Permet integrar fàcilment les àrees, elaborar **un dossier únic** des d'on treballar totes les matèries i que serveixi de model per la resta d'apartats de l'eix temàtic.
- Anar introduint el tema de **la feina a casa o en centres d'accés a les TIC** amb exercicis força agradables i que per tant que no despengin a ningú.
- Els **resultats d'aprenentatge són fàcilment recordables** i, per tant, referenciables al llarg de la resta del curs. Inclou la TV, la ràdio i la premsa.
- El seu estudi requereix la **utilització de la lògica i la racionalitat**, l'esperit crític i el diàleg constant entre els aprenentatges i les postures personals de les i dels alumnes.

Com a mostra de la metodologia i dinàmica de treball emprats, adjuntem la graella de la distribució de continguts i fases d'adquisició de competències bàsiques per àrees del bloc de publicitat.

Però, resultarà molt més representatiu consultar la pàgina web en fase de disseny, y així com una unitat, per exemple, de matemàtiques (cliqueu a la unitat 21 i després a la paraula activitat que apareix al mig i després a les activitats geomètriques que proposa, p. e. a la mirada tramposa)

Una altre exemple de com es treballarà per trobar-se a la revista digital "Contrastos"

ANNEXOS:

- Graella
- Pressupost

ALGUNES NOTES CARACTERÍSTIQUES DEL PROJECTE

03/07/2002

Aplicant les tècniques de publicitat que esteu treballant necessitem tenir un document de partida que permeti explicar les principals característiques del que intentem fer. (Per a la resta de l'Institut i per a la Fundació)

El treball s'emmarca en una de les tres línies d'actuació per a l'any vinent acordades pel claustre, dintre del Projecte "Educar millor és possible"

1. **TÍTOL** (cal inventar, de moment per debatre suggereixo un que no se si lliga):

A TERCER, TOT POT SER MÉS FÀCIL

2. ASPECTES MÉS RELLEVANTS:

- Es treballar a partir de la integració de matèries, a partir d'uns eixos temàtics compartits i d'activitats comunes
- S'ha reduït el nombre de professors que intervenen, trencant la divisió professor-matèria
- Bona part de la innovació està destinada a la utilització sistemàtica de les tecnologies de la comunicació i la informàtica. Entenen que no es tracta de suports didàctics sinó d'altres formes d'aprendre i de desenvolupar capacitats. Es tracta de produir eines i, especialment, formes d'ensenyar i aprendre demostrant la seva validesa
- Es tracta de fer possible que adolescents de contextos de precarietat social aprenguin igual que els altres i utilitzin activament aquestes tecnologies
- S'aplica al projecte l'experiència acumulada sobre metodologies i motivació per a l'atenció a la diversitat d'alumnes que hi al centre
- S'introdueixen sistemes d'autoavaluació i d'avaluació sistemàtica freqüent, destinats a que l'alumnat comprovi que fa coses be i aprèn
- S'utilitzen sistemes informàtics per emmagatzemar sistemàticament les seves produccions
- Bona part de l'activitat escolar es fa en grup, utilitzant mecanismes d'aprenentatge cooperatiu
- Però també es facilita l'aprenentatge individual amb ritmes, seqüències i metodologies diferenciades

- La tutoria es fonamentalment compartida. Les qüestions que preocupen els adolescents s'aborden en diferents moments del projecte
- L'hora de tutoria es dedicarà fonamentalment a la gestió de la vida del grup i a la discussió amb l'alumnat de la marxa del projecte
- S'ha estudiat que totes les competències bàsiques previstes per al curs, a totes les àrees de coneixement seran abordades
- S'analitzarà es registrarà el procés de aplicació de la experiència per a que pugui aplicar-se amb més rigor l'any vinent
- Es dedicarà més temps al treball d'equip docent, per a la producció, discussió de la realitat pràctica i seguiment del procés educatiu del grup
- Per evitar l'aïllament del conjunt de la dinàmica del centre s'incrementarà la participació, els productes (revista, programes de radio, publicitat, etc.) tindran projecció dintre i fora del centre com a activitats de l'institut
- Si la dinàmica ho permet, es destinarà algunes de les sessions de formació a compartir amb la resta del claustre els aspectes més exitosos i generalitzables que van apareixent.
-

NOTES PER A INTEGRAR EN EL PROJECTE L'ÀREA TECNICO-CIENTIFICA

j.f. 03/07/2002

Sembla força coherent el repartiment que s'ha fet (veure fitxer "tecno") d'allò que està previst en la programació oficial. Si col·loquem a la PUBLICITAT la part de "MECANISMES I MOTORS", hauríem de tenir present el següent (només es un exemple):¹

SEQÜÈNCIES I ASPECTES A TREBALLAR

- Treballar entre el anuncis inicials alguns referits a cotxes i motos
- A partir de catàlegs sistematitzar les principals característiques tècniques (construcció, per exemple d'una taula comparativa per a decidir quin vehicle comprariem)
- Els diferents motors (seleccionar quin es pot treballar; deixant potser els elèctrics per a quan treballem la radio e introduirem els electrodomèstics)

Veure com es un motor elèctric

Desmuntar un motor de ciclomotor

- El funcionament dels motors d'explosió
- De la potència a la velocitat. La transmissió del moviment

IMPLICACIONS EN ALTRES ÀREES (a treballar per qui es decideixi)

- Mesures de longitud i superfície
- Anàlisi de com la publicitat n està centrada en els aspectes mes essencials del producte
- La roda i la longitud de la circumferència
- Mesures de volum: els cm³
- Màquines simples
- Combustió
- Els combustibles i la contaminació
- Relacions entre engranatges (treballar-ho a partir de la bicicleta)
- Càlcul de la velocitat
- Normes socials. La regulació del trànsit

Probablement es impossible treballar tot això
Existeixen materials útils per fer-ho a partir de l'ordinador
S'ha de combinar el suport informàtic amb el manipulatiu
Suposa bona integració amb mates i experimentals

¹ Haurem de fer el mateix amb els altres temes

**FITXA PER A RECOLLIR LES DADES BÀSIQUES DE L'ALUMNAT DE 2on.
PENSANT EN FER UN DISSENY MÉS ACURAT DEL PROJECTE
EDUCATIU PER A 3r.**

(versió 1, 01/04/2002)

Advertiments:

- ❑ Es tracta de disposar d'informació més sistematitzada i completa de tots els nois i noies que previsiblement estaran el curs vinent fent 3r d'ESO. Cal preveure que bona part d'ella envellirà, donat que queden mesos de curs i... l'estiu (sense oblidar les seves primaveres).
- ❑ La fitxa té dues parts: una genèrica a omplir pel tutor o tutora; una específica-genèrica a omplir per cada professor o professora que dóna classe en el curs.
- ❑ És important que de cada noi i noia disposem de visions diferents segons l'adult i l'activitat escolar. Cada alumne té perfils diferents i les visions no són exactament coincidents.
- ❑ Al final, una persona farà el retrat síntesi i la foto del grup.

PROPOSTA DE CONTINGUTS PER A LA FITXA
--

Nom

Grup

I. Dades generals (a omplir només una vegada pel tutor)

1. Data de naixement
2. Sexe
3. País d'origen (amb les matisacions pertinents)
4. Altres familiars a l'escola
5. Curs en el que ha començat a l'IES (aclarir si ho va fer una vegada començat el curs)
6. Prové o no d'una escola de primària
7. Si ha emigrat en mig de l'escolarització, què sabem d'allò que va estudiar en el seu lloc d'origen
8. Existeix informació significativa sobre la família que calgui tenir en compte?

II. Dades de la seva situació educativa (a omplir per cada professor per separat) (és una reflexió del tipus: "*a la meva classe... fa, actua, ...*")

(MATÈRIES O ACTIVITATS EN LES QUE EL PROFESSOR O PROFESSORA
INFORMANTS ES RELACIONEN AMB L'ALUMNE

.....)

1. Actitud global amb el fet de venir a l'escola (força interessat, indiferent, resignat, amb força tensió, etc...)
2. Activitat a la classe (és dels que la majoria de dies treballa, depèn molt del dia, algunes vegades treballa, poques vegades treballa, es nega per sistema a treballar, etc...)
3. Tipus d'activitat o aprenentatge en la que s'aconsegueix implicar-lo amb més facilitat
4. Quina és la seva situació en les competències bàsiques de la matèria
5. Principals dificultats d'aprenentatge
6. Habilitats o capacitats en las que destaca positivament
7. Evolució des de començament de curs (igual, francament millor, relativament millor, pitjor, etc...)
8. Té bones relacions dintre del grup classe? Amb qui? O és més aviat un subjecte aïllat?
9. Té confrontacions permanents dintre del grup classe? Amb qui?
10. Relacions positives o de confrontació amb d'altres alumnes de 2on.
11. En la relació de classe, quin és el seu nivell d'expressió oral en català? (bona, acceptable, amb dificultats, inexistent, etc...)
12. En la relació de classe, quin és el seu nivell d'expressió oral en castellà? (bona, acceptable, amb dificultats, inexistent, etc...)
13. Habilitats i actituds amb la informàtica
14. Domini escrit d'altres idiomes
15. Com és majoritàriament la relació amb el professor (acceptació, confrontació moderada, ignorància, conflicte per sistema, etc...)
16. Aproximadament, quantes vegades ha tingut que sortir al passadís en l'últim trimestre? (en el segon)
17. Accepta alguna vegada parlar de qüestions més personals? (en grup o individualment)
18. Com és la relació amb el professorat quan es fan activitats menys acadèmiques (sortides, activitat més lúdiques, etc.)
19. Presència/absentisme a classe
20. Dades especialment significatives no comentades
21. Com intuïm que acabarà la seva escolarització obligatòria

**NOTES PER A PENSAR EN UN SISTEMA D'AVALUACIÓ QUE ESTIMULI
L'APRENTATGE, PERMETI COMPROVAR QUE ES MILLORA, FACILITI
LES EVOLUCIONS PERSONALITZADES**

(versió 04/06/2002)

- La programació ha de tenir força definides el conjunt d'activitats que l'alumnat haurà de fer. A cada activitat haurà de assenyalar-se allò que al final hauran de saber i dominar. Igualment, totes les actuacions (exercicis, pràctiques, experimentacions, lectures, etc.) que, en diferent ordre, tothom haurà de haver fet.
- De qualsevol feina feta ha de quedar (ha de guardar-se) un producte, amb diversos graus de sofisticació (segons cada alumne). Millor petits productes a sumar i avaluar, que finalment poden fer, o no, un producte global
- L'acumulació de productes ha de combinar dos magatzems: un digital (principal) i un material. Quan els productes siguin col·lectius hauran de tenir els seus "links" o referències amb els arxius comuns.
- La "carpeta" de cada alumne hauria de tenir un ordre seqüencial (d'acord amb allò previst) i temporal (d'acord amb l'ordre que l'alumne ho ha treballat).
- No hauria d'existir una subdivisió per matèries o assignatures sinó que cada activitat tindria etiquetes de les matèries (profes) que avalua.
- Cada activitat es revisa i corregeix mentre s'està fent
- Setmanalment (quinzenalment) un o mes profes controlen la "producció" de l'alumne i li fan un "retorn" escrit (i oral si el cas) sobre el que ha fet i el que hauria de fer.
- Cada "dilluns" està previst un temps per revisar les "carpetes" i els suggeriments de treball.
- Periòdicament, l'alumnat ha de poder ensenyar a d'altres (pares, mares, profes, etc.) els seus èxits acumulats.

FITXA 1

Cognoms..... NomGrup

1. Data de naixement : 2. Sexe 3. País (i regió si és el cas) d'origen

4. Altres familiars a l'escola :

Nom	Curs	Parentiu

5. Ha començat a estudiar l'IES en:

Curs	A l'inici del curs	Una vegada començat el curs

6. Prové d'una escola de primària de Catalunya : Sí : ☐
No: ☐

7. Si ha emigrat en mig de l'escolarització, què sabem d'allò que va estudiar en el seu lloc d'origen:

Anys d'escolarització :

Idioma d'escolarització:

8. Existeix informació significativa sobre la família a l'expedient de l'alumne que calgui tenir en compte?:

Sí : ☐
No: ☐

FITXA 2

Cognoms..... NomGrup

(MATÈRIES O ACTIVITATS EN LES QUE EL PROFESSOR O PROFESSORA
INFORMANTS ES RELACIONEN AMB L'ALUMNE
.....)

1. Actitud global davant el fet de venir a l'escola:

força interessat

☐

indiferent

☐

resignat

☐

amb força tensió

☐

altres

☐

2. Activitat a la classe:

la majoria de dies treballa

☐

depèn molt del dia

☐

algunes vegades treballa

☐

poques vegades treballa

☐

es nega per sistema a treballar

☐

altres

☐

3. A quina activitat o aprenentatge s'aconsegueix implicar-lo o implicar-la
amb més facilitat

4. Al meu criteri les habilitats o capacitats en las que destaca positivament
són:

5. Quina és la seva situació en les competències bàsiques de les matèries
(que imparteix qui omple la fitxa):

domina la majoria

☐

domina bastants

☐

té moltes llacunes

☐

no domina gairebé ninguna

☐

13. Domini escrit d'altres idiomes (comentar si saben alguna cosa) :

.....

14. Com és majoritàriament la relació amb el professor

bon rotllo

☐

acceptació

☐

confrontació moderada

☐

ignorància

☐

conflicte per sistema

☐

altres

15. Aproximadament, quantes vegades ha tingut que sortir al passadís en l'últim mes (maig)

16. Accepta alguna vegada parlar de qüestions més personals?

en grup

☐

individualment

☐

17. Com és la relació amb el professorat quan es fan activitats menys acadèmiques (sortides, activitat més lúdiques, etc.)

.....

18. A les meves classes assisteix:

quasi sempre

☐

falta alguna vegada

☐

cada setmana falta alguna vegada

☐

tendeix amb facilitat a faltar

☐

19. Dades especialment significatives que calgui comentar:

.....

20. Com intuïm que acabarà la seva escolarització obligatòria

.....

6. Al meu criteri les principals dificultats d'aprenentatge són:

.....

7. Evolució des de començament de curs:

està pràcticament igual

☐

està francament millor

☐

està relativament millor

☐

està pitjor

☐

té moments de tot

☐

8. Es tracta d'un alumne que es caracteritza per:

tenir bones relacions amb la majoria del grup classe

☐

tenir confrontacions amb bona part de la classe

☐

tenir bones relacions amb alguns i confrontacions amb d'altres

☐

ser un personatge més aviat aïllat

☐

ser un personatge més aviat rebutjat

☐

Observacions

9. Amb la resta d'alumnes de 2on.

té especial relació amb d'altres alumnes del curs

☐

(explicar quines)

té especial confrontació amb d'altres alumnes del curs

☐

(explicar quines)

10. En la relació de classe, quin és el seu nivell d'expressió oral en català?

bona

☐

acceptable

☐

amb dificultats

☐

inexistent

☐

altres

☐

11. En la relació de classe, quin és el seu nivell d'expressió oral en castellà?

bona

☐

acceptable

☐

amb dificultats

☐

inexistent

☐

altres

☐

12. Habilitats i actituds amb la informàtica (comentar si saben alguna cosa) :

.....

ANNEX 11

Us presentem un primer esborrany de programació de la tutoria a classe per tal de debatre'l. La programació definitiva haurà d'anar acompanyada de consideracions més globals sobre la tutoria (ja hi ha un esborrany fet). De totes maneres, ens sembla imprescindible considerar la programació sense tenir en compte o acordar els objectius que pretenem aconseguir amb la tutoria. Per això us en fem també una proposta. Més endavant hem fet també unes anotacions sobre els tipus o models de classe de tutoria.

OBJECTIUS DE LA TUTORIA

- Promoure l'autoconeixement i l'autoestima
- Desenvolupar les capacitats psicomorals bàsiques de l'empatia, judici moral i les habilitats dialògiques.
- Tractar qüestions problemàtiques o rellevants i properes a la realitat quotidiana dels i les alumnes (família, amistat i afectivitat, salut...)
- Tractar i aprofundir en la comprensió de qüestions problemàtiques o rellevants de caire social, cívic o polític de la societat actual.
- Millorar els hàbits de treball i tècniques d'estudi i orientar en les vessants acadèmica i professional.
- Promoure la cohesió de grup i la convivència positiva al centre, tenint en compte les normes de convivència.
- Impulsar la participació activa dels alumnes respecte tant de la classe com del centre.

A banda d'aquests objectius que poden considerar generals de l'acció tutorial, en cada nivell es poden emfatitzar o prioritzar de manera especial algun dels aspectes citats.

Per exemple,

1er d'ESO

- hàbits de treball
- normes de convivència
- ..
- ..

2on d'ESO

- participació
- salut i hàbits alimentaris
- ...
- ...

3er d'ESO

- salut i drogues
- tècniques d'estudi
- ...
- ...

4rt d'ESO

- orientació acadèmica i professional
- desenvolupament de projectes personals de futur
- ...
- ...

L'HORA DEL CRÈDIT DE TUTORIA

Hem considerat que almenys hi ha dos tipus de classes de tutoria: per una banda, aquelles dedicades plenament a potenciar el bon funcionament de grup a través d'una assemblea de curs on es tracten qüestions d'organització, de participació, demandes o problemes dels alumnes, decisions a prendre en relació a activitats acadèmiques o lúdiques, conflictes entre ells i elles, etc. (assemblees) i per una altra banda aquelles on a més d'una dedicació limitada a les qüestions de revisió de la setmana i del grup, es treballa sobre un tema concret (tutoria – tema).

A continuació mostrem un breu guió de com poden entendre's aquests dos tipus de classes:

Tutoria – Assemblees

L'assemblea suposa destinar un temps a trobar-se alumnes i professors per a debatre qüestions que afecten al grup; afavorir el diàleg (si cal disposant l'espai de la classe de manera diferent); modificar, en certa manera, els rols d'alumnes i professors perquè la participació sigui més igualitària; dialogar amb voluntat d'entesa i de resoldre conflictes; voler millorar la vida del grup, i comprometre's amb els acords presos conjuntament. Per als alumnes, participar, ser escoltats i arribar a un acord implica un compromís inevitablement més fort amb allò que s'hagi decidit.

En general a l'assemblea es parla de dos blocs de temes. Un primer bloc fa referència als conflictes de convivència i agrupa temes i aspectes relatius a les dificultats que planteja la vida quotidiana a l'interior d'un grup. El segon bloc gira al voltant de propostes de treball escolar, on s'inclouen qüestions relacionades amb activitats acadèmiques i també la planificació de diferents tipus d'activitats d'animació de caire més lúdic. De totes maneres, els temes concrets que es parlen a cada sessió depenen en bona part de l'ordre del dia preparat en funció de les demandes dels alumnes i/o dels encarregats de preparar-la.

Els passos per a realitzar l'assemblea són:

Abans de l'assemblea: Es prepara un ordre del dia de l'assemblea, en general el tutor/a amb els delegats o encarregats que poden ser rotatius. Els alumnes poden haver demanat de parlar temes concrets o bé en altres tutories o bé en algun paper o cartell destinat a això.

Durant l'assemblea: Es presenta l'ordre del dia al grup. Es discuteix cadascun dels temes: s'exposa el fet o qüestió a tractar, es donen les diferents versions per part dels implicats i s'obra un torn de paraula en el que tothom pot opinar. I finalment, s'elaboren conclusions o s'arriba a acords que hauran de ser respectats pels membres del grup.

Després de l'assemblea: Es busquen recursos que facilitin l'aplicació dels acords com ara l'ús de la cartellera o l'agenda individual. També es poden crear comissions específiques o fixar encarregats per tal de fer memòria al llarg de la setmana dels acords presos a l'hora d'assemblea.

Tutoria – tema

L'esquema d'una classe de tutoria – tema, podria ser:

- 10 min. Revisió de l'assistència, qüestions informatives o de papers, etc.
- 10 min. Revisió de la setmana: alguna cosa positiva que hagi passat, i si cal alguna altra informació rellevant.
- 5 min. Informacions per part dels delegats o delegades, si s'escau.
- 35 min. Treball sobre el tema corresponent (preparació d'exàmens; les relacions d'amistat; el Medi ambient; preparació d'una festa; etc.) Les dinàmiques de treball adient varien segons cada cas (pot ser treball en grups, o debat en gran grup, o alguna activitat de role-playing, o fer un resum o una explicació ...)

Molts temes es poden fer en només una sessió. Quan es fan utilitzant-ne més d'una, és convenient de fer en la segona alguna activitat pràctica o "resultat" (per exemple primer parlar i després fer un mural, etc.)

PROPOSTES PER A LA TUTORIA

☐ Quins objectius creus que s'haurien d'assolir a la tutoria del teu curs?

☐ Quins temes/continguts creus que s'haurien de tractar?

☐ Tens alguna proposta més...? Si us plau no deixis d'apuntar-la.

Programació de l'acció tutorial - 1er ESO

1er TRIMESTRE	2on TRIMESTRE	3er TRIMESTRE
Acollida: presentació del centre, del grup, intercanvi de presentacions	Assemblea. Benvinguda, què hem fet a les vacances? Què fem en el temps lliure?	Assemblea. Benvinguda, ambient de grup, organització, càrrecs, decoració...
Activitats per afavorir el coneixement mutu i la cohesió de grup	Hàbits de treball i tècniques d'estudi: com fem deures, planificació, ...	Tema. El món dels esports
Organització del grup. Fitxes personals, material... Normes de convivència del centre	Tema: l'amistat. (<i>video? Matilda?</i>)	Tema. Consum
Què vol dir ser delegat? Elecció de càrrecs i delegats	Tema: l'amistat	Activitat de participació: com explicar als de 6è com és l'Institut?
Assemblea. Ambient de classe, condicionament, biblioteca, ...	Assemblea. Ambient de classe, suro, càrrecs, conflictes, etc.	Assemblea.
Dinàmica de participació del centre (continuïtat curs 2001-2002). Idees o propostes per a la festa de Nadal	Tema: taller de cultures (<i>compartir festes, tradicions, receptes etc. de les diferents cultures</i>)	Tema: viure en família (<i>Unitat A Mida</i>)
Tema: Com sóc jo? (<i>Autoconeixement, Activitats de Pepe M o Unitat Maneres de ser de A Mida</i>)	Tema: taller de cultures (<i>petita festa de classe</i>)	Tema: viure en família (<i>Unitat A Mida</i>)
Tema: Com sóc jo?	Assemblea. Ambient de classe, organització grup. Seguiment de les tècniques d'estudi com un dels punts.	Activitat de tutoria amb pares o mares
Assemblea: convivència, conflictes, delegats	Tema: normes pel grup (<i>Unitat a Mida. Combinació amb català?</i>)	Assemblea. Ambient de classe, organització, convivència...
Hàbits de treball i tècniques d'estudi (com guardem els materials. Estructura dels dossiers ...) Preparació festes Nadal i comiat.	Tema: Elogiar els altres... (<i>Unitat a Mida</i>)	Preparació del crèdit de síntesi
Tema: escoltar els altres. (<i>Unitat de A Mida</i>)	Preparació de Sant Jordi	Preparació de la festa de final de curs
Acomiadament: comentari de les notes. Festa de curs de final de trimestre	Acomiadament. Comentari de les notes. Festa de curs de final de trimestre.	Acomiadament. Comentari de les notes. Festa de final de curs.

Programació de l'acció tutorial - 2on ESO

1er TRIMESTRE	2on TRIMESTRE	3er TRIMESTRE
Acollida: presentació del grup, intercanvi de presentacions	Assemblea. Benvinguda, què hem fet a les vacances?	Assemblea. Benvinguda, ambient de grup, organització, càrrecs, decoració...
Assemblea. Organització del grup. Fitxes personals, material... Recordar Normes de convivència del centre	Tema d'autoestima Canvis personals (<i>Materials ausonia</i>)	Tema. El meu temps lliure
Preparació de l'elecció de delegats i elecció.	Tema: el nostre cos (<i>materials Ausonia</i>)	Tema. Medi Ambient
Preparació de colònies. Propostes d'activitats.	Tema: sexualitat (<i>materials Ausonia</i>)	Activitat de Medi Ambient. Reciclatge.
Colònies	Assemblea. Ambient de classe, suro, càrrecs, conflictes, etc.	Assemblea.
Dinàmica de participació del centre (continuïtat curs 2001-2002). Idees o propostes per a la festa de Nadal	Video-fòrum: El senyor de les mosques	Tema: la pau
Hàbits de treball i tècniques d'estudi. Decoració de l'aula	Video-fòrum: El senyor de les mosques	Tema: Drets Humans
Tema. El millor de nosaltres (<i>Autoconeixement, Unitat de A Mida</i>)	Assemblea. Ambient de classe, organització grup. Seguiment de les tècniques d'estudi com un dels punts.	Activitat de tutoria amb pares o mares
Assemblea: convivència, conflictes, delegats	Activitat de relació amb l'entorn: casals, entitats i activitats per a participar (buscar informació per part dels nens/es o de les entitats...).	Assemblea. Ambient de classe, organització, convivència...
Hàbits de treball i tècniques d'estudi: ... i preparació festes Nadal i comiat.	Activitat de relació amb l'entorn: casals, entitats i activitats per a participar (elaborar algun resultat informatiu)	Preparació del crèdit de síntesi
Tema: Demanar ajuda (<i>Unitat de A Mida</i>)	Preparació de Sant Jordi	Preparació de la festa de final de curs
Acomiadament: comentari de les notes. Festa de curs de final de trimestre	Acomiadament. Comentari de les notes. Festa de curs de final de trimestre.	Acomiadament. Comentari de les notes. Festa de final de curs.

Programació de l'acció tutorial - 3er ESO **

1er TRIMESTRE	2on TRIMESTRE	3er TRIMESTRE
Acollida: presentació del grup, intercanvi de presentacions	Assemblea. Benvinguda, què hem fet a les vacances?	Assemblea. Benvinguda, ambient de grup, organització, càrrecs, decoració...
Assemblea. Organització del grup. Fitxes personals, material...	Planificació del temps lliure	Tema. Sentiments i relacions (<i>Unitat A Mida</i>)
Normes de convivència del centre		
Preparació de l'elecció de delegats i elecció.	Tema: drogues /problemes de drogodependència	Tema. Sentiments i relacions (<i>Unitat A Mida</i>)
Hàbits de treball i tècniques d'estudi, Primer repàs..	Tema: drogues	Tècniques d'estudi 15 min. revisió del projecte
Assemblea. Ambient de classe, condicionament, decoració segons el projecte ...	Assemblea. Ambient de classe, suro, càrrecs, conflictes, etc. Propostes de temes per a debat	Assemblea.
Dinàmica de participació del centre (continuitat curs 2001-2002). Idees o propostes per a la festa de Nadal	Tècniques d'estudi 15 min. Revisió del projecte	Debat preparat pels alumnes
Tema: Saber dir NO.	Debat preparat pels alumnes	Tècniques d'estudi 15 min, i revisió del projecte
Tema: Relacions Nord - Sud	Assemblea. Ambient de classe, organització grup.	Debat sobre el tema: la influència dels Mitjans de comunicació.
Assemblea: convivència, conflictes, delegats	Tècniques d'estudi 15 min. I Revisió del projecte	Assemblea. Ambient de classe, organització, convivència...
Hàbits de treball i tècniques d'estudi. Preparació festes Nadal i comiat.	Activitat relacionada amb l'entorn. Coneixement d'una associació.	Preparació del crèdit de síntesi
Pre-avaluació. Avaluació del projecte	Preparació de Sant Jordi	Preparació de la festa de final de curs
Acomiadament: comentari de les notes. Festa de curs de final de trimestre	Acomiadament. Comentari de les notes. Festa de curs de final de trimestre.	Acomiadament. Comentari de les notes. Festa de final de curs.

** Revisar en funció del projecte globalitzat

Programació de l'acció tutorial - 4rt ESO **

1er TRIMESTRE	2on TRIMESTRE	3er TRIMESTRE
Acollida: presentació del grup, intercanvi de presentacions	Assemblea. Benvinguda, què hem fet a les vacances? Què fem en el temps lliure?	Assemblea. Benvinguda, ambient de grup, organització, càrrecs, decoració...
Assemblea. Organització del grup. Fitxes personals, material...	Tema. Preparació del meu CV	Tema. Relacions, parella (Unitat de A Mida)
Normes de convivència del centre		
Preparació de l'elecció de delegats i elecció.	Xerrada sobre Batxillerat, si és possible amb alumnes de Batxillerat	Tema. Situacions d'exclusió social
Tema. La meua biografia.	Xerrada sobre Programes de Garantia Social	Assemblea.
Tema. El meu futur	Assemblea. Ambient de classe, suro, càrrecs, conflictes, etc.	Video fòrum
Dinàmica de participació del centre (continuitat curs 2001-2002). Idees o propostes per a la festa de Nadal	Xerrada sobre Cicles Formatius	Video fòrum
Tècniques d'estudi,	Tema: prendre decisions (A Mida)	Tema. Ciència i Vida humana
Sessió d'orientació, sobre les sortides acadèmiques de cara al proper curs.	Assemblea. Ambient de classe, organització grup. Seguiment de les tècniques d'estudi com un dels punts.	Tema. Declaració Universal dels Drets Humans.
Assemblea: convivència, conflictes, delegats	Tema: prendre decisions (A mida)	Assemblea. Ambient de classe, organització, convivència...
Preparació festes Nadal i comiat.	Xerrada sobre Educació de persones adultes	Preparació del crèdit de síntesi
Pre-avaluació	Preparació de Sant Jordi	Preparació de la festa de final de curs
Acomiadament: comentari de les notes. Festa de curs de final de trimestre	Acomiadament. Comentari de les notes. Festa de curs de final de trimestre.	Acomiadament. Comentari de les notes. Festa de final de curs.

** Revisar en funció de si la orientació es fa a part o no

ANNEX 12

EL QUE PENSEM DEL NOSTRE INSTITUT

☐ Digues tres coses que t'agraden de l'Institut.

☐ Digues tres coses que no t'agraden de l'Institut.

- ☐ Què més penses del centre?....Posa, si us plau, qualsevol opinió o suggerència que tinguis.

EL QUE PENSEM DEL NOSTRE INSTITUT

Com probablement ja sabeu, a tots els cursos s'ha fet una activitat de tutoria en què es demanava als i les alumnes que responguessin a les següents tres preguntes: Digues tres coses que t'agraden de l'Institut, tres coses que no t'agraden, i propostes.

Amb el conjunt de les respostes han sortit moltes idees, i molt bones. Això que us presentem és un resum de totes les respostes. Ens hem estalviat un excés de repeticions però hem procurat no deixar de reflectir ni valoracions positives, ni negatives, ni propostes diverses. Com podeu veure, ha valgut la pena, i val la pena aprofundir més en les propostes que els nostres alumnes tenen per a millorar l'educació i l'institut, a través de les tutories i xerrades amb ells i elles.

☺ LES COSES QUE ENS AGRADEN:

- Tots els cursos han coincidit en destacar els professors i les professores, tant pel tracte com per com s'expliquen, i els companys o amics: *"els professors perquè expliquen molt bé", "algunos profes son buenísimos y simpáticos", "se preocupan por mi algunos profes", "que los compañeros son geniales", , "algunos compañeros porque son buenos y ayudan cuando le necesitan"...*
- Hi ha força valoracions positives del fet de fer sortides, excursions i festes: *"quan fem sortides divertides perquè coneixem altres llocs que no coneixem mai", "les sortides que fem a l'institut perquè així no fem classe, però la fem igualment fora de l'institut".*
- Pel què fa a altres maneres de treballar: els agrada treballar a l'ordinador, en grup, fer activitats de caire lúdic, fer projectes... *"las fiestas que hacen como la Mediterránea, que algunos institutos no las tienen", "cuando hacemos trabajos en grupo y salimos fuera del instituto".*
- Molts nois i noies han explicitat quines assignatures els agrada més fer, i hi ha força variació. Uns quants han manifestat també el seu acord en general pel funcionament del centre i el seu interès per estudiar i aprendre: *"quiero estudiar y aprender mucho"*. I hi ha hagut algunes valoracions positives puntuals com poder tenir classes de català de reforç, o com es rep als alumnes immigrants.
- Si, l'hora del pati també agrada i ho destaquen: el segon cicle valora poder sortir al carrer durant l'estona de pati, i a primer cicle es valoren les activitats diferents com poder escoltar música.
- Finalment, pel què fa als espais: al primer cicle els agrada molt que els passadissos estiguin decorats. I en general, a tots els alumnes del centre els agrada que s'estigui fent un polisportiu al costat. Hi ha espais que agraden en especial, com la sala de tecnologia, la d'informàtica i el laboratori.

☹ LES COSES QUE NO ENS AGRADEN:

- Sobre l'ensenyament han sortit valoracions negatives a dos nivells: un més general, i un altre d'aspectes més concrets. En el nivell general, hi ha en diverses ocasions una sensació de baix nivell i exigència: *"los profesores deberían exigir más", "que lo que enseñan aquí ya lo he hecho, me estoy quedando atrasado y cuando vuelva a mi país ya no sabré nada", "el nivel es muy bajo"...*
- Pel què fa a aspectes concrets de l'ensenyament, han valorat negativament que es facin poc lés activitats que menys els motiva. Per exemple, un ús massa esporàdic de l'ordinador, o que els ordinadors siguin lents, fer poques sortides, que es baixa poc al laboratori o que es fan poques hores d'anglès.... D'algunes classes en particular no els agrada com es fan. I també s'han queixat de poca tutoria i de no tenir castellà al TAE.
- Alguns comportaments dels alumnes molesten molt: hi ha moltes queixes cap als nois i noies que fumen als lavabos, i també moltes sobre les faltes de respecte entre alumnes, molèsties, insults o baralles, *"que los chicos pegan a las chicas", "la gente de mi clase que no para de insultar", "los racistas que no respetan las religiones", "que me chillen los compañeros", "que me molesten"*. Es concreta en algunes situacions com les estones de pati de 1er cicle. Igualment, es repeteixen les valoracions negatives de certs comportaments generals o cap als professors/es per part de l'alumnat.
- Dels professors els molesta molt: que no s'imposin més, que cridin, que no els escoltin o que no els ajudin. *"que me chillen los profesores", "algunos profesores son cascarabias", "los profesores no se hacen respetar"*.
- Hi ha un bon repertori de defectes d'infraestructura... no els agrada gens que les parets, el terra, les taules, les cadires, etc. estiguin en mal estat o bruts: *"las clases sucias que huelen mal", "las ventanas que no cierran",* Alguns alumnes diuen que no els agrada el so del timbre, i que caldria més espai.
- Sobre els lavabos hi ha moltes observacions: Molesta molt que els lavabos estiguin bruts, especialment a primer.. *"en los lavabos no hay papel", "tiren agua en los lavabos"*. Però també molesta molt que es converteixin en el lloc d'anar a fumar, per una banda, i que no s'hi pugui anar lliurement.
- No els agrada entrar a les 8 del matí: i a força gent tampoc li agrada el sistema de canvi de classes perquè es perd estona i perquè es creen "follons": *"perdemos mucha clase"*.
- Alguns alumnes han apuntat que no els agrada el menjar del menjador.

♥ PROPOSTES

- Fer més sortides i més variades: *"Hay que hacer más salidas porque estar todos los días en clase estudiando, pues aprendes, pero que deberíamos salir para aprender cosas de las calles, de los museos..."*
- A part de tenir com a fita un nivell més alt d'exigència, els alumnes han proposat: més hores de classes derivades (castellà, anglès, català ...); més activitats extraescolars i més projectes.
- Hi ha força propostes de "posar maco" l'institut: *"hay que pintar las paredes y cambiar las mesas y las puertas", "adornar los pasillos"*.

- Hi ha també, evidentment, la proposta de canviar l'hora d'entrada a l'institut: "*Poder entrar cada día a las 9h*". I a primer cicle demanen "*que dejen salir a la hora del patio*".
- Un altre tema obvi és el de fumar, hi ha força propostes de controlar amb més rigor que no es fumi als lavabos, així com una proposta d'espai per a fumadors.
- També hi ha propostes de respectar als professors/es i tenir millors comportaments, per part dels alumnes: "*Que hi hagués més tranquilidad, que quan entrés el profe la gent callés*".

Propostes puntuals han estat:

- fer tallers o formació de cara al treball
- fer més tutoria
- "*hacer más variables*"
- fer algunes classes més amenes: "*leer, hacer actividades, juegos, salir a la pizarra. Creo que así se aprendería mucho más y sería más amena la clase*".
- "*Que nos dejaran diccionarios o enciclopedias, y poder utilizar la biblioteca*"

Un últim suggeriment.. "*menjars deliciosos i bons al menjador*".

ANNEX 13

I. Si tens un negoci o un servei...

Si, per exemple, tens una escola, pots pensar una d'aquestes dues coses:

- 1) Que ja dones un bon servei i que no cal modificar res,
- 2) que valdria la pena intentar millorar el servei perquè hi ha aspectes que no van prou bé.

Si estàs d'acord amb la segona opció -vols millorar/innovar-, tens dues possibilitats:

- 1) Tancar l'escola i no tornar-la a obrir fins haver introduït les innovacions,
- 2) o mantenir el servei i simultàniament fer les innovacions.

II. Si vols fer dos coses alhora...

Si vols seguir amb l'escola oberta cada dia i alhora introduir innovacions que la millorin, tindràs algunes dificultats típiques de tot procés d'innovació.

- 1) En quin moment fer les dues feines: temps.
- 2) Qui farà les feines: equip.
- 3) Què significa innovar i com innovar: idees i/o pràctiques

III. Si s'han de fer dos feines... et faltarà temps

Si alhora s'ha d'innovar i funcionar:

- 1) Tindràs dos coses al cap,
- 2) i tindràs més feina.

I això significa inevitablement més pressió i, sobretot, més necessitat de temps.

O es controla o acaben apareixent opinions com ara: "Obrir cada dia ja és prou mèrit, no ens embarquem...", "Esteu segurs que val la pena continuar per aquest camí?", "Aquest canvi no el podem fer", "Anem amb compte a no perdre el que tenim..."

Però, si venç la por al canvi, l'envelliment creixerà de manera exponencial.

(Què s'ha fet?: destinar estones de reunions a les propostes per l'any vinent, alguna reunió voluntària, el temps que cada persona individualment hi hagi destinat, el temps aportat per la Maria i l'Anna)

IV. Si s'han de fer dos feines... necessites la col.laboració de tothom

Si s'han de fer dues feines i una implica innovacions (fer coses noves que no es feien):

- 1) S'ha de buscar l'acord d'una àmplia majoria,
- 2) i s'ha de buscar la col.laboració de tothom per tirar endavant la feina.

Això significa mirar les persones i l'equip que ha de fer el canvi.

I més que mirar com es troben, el que cal és millorar:

- 1) El treball en equip (per evitar l'individualisme),
- 2) el clima (per evitar el sentiment de no tenir res per aportar, de no participar i, també, per evitar el malestar)
- 3) la cohesió (per evitar el treball fraccional), i
- 4) la motivació (per evitar l'avorriment, la desimplicació, la rutina i la pèrdua d'empenta).

Si no treballem junts, treballarem més i rendirem menys.

V. Si vols innovar... has d'equilibrar idees i pràctiques

Si s'ha d'innovar i alhora fer la feina habitual, cal tenir idees clares sobre les finalitats i cal introduir canvis parcials que ens hi vagin apropant.

Els canvis seràn de detall, però hauríem de saber perquè els fem i a on ens porten. És insuficient:

- 1) Debatre idees, si no sabem com traduir-les en pràctiques.
- 2) Aplicar pràctiques, si no tenim clar el sentit que els hi volem donar.

Si no s'equilibren idees i pràctiques, es cau en el teoricisme estèril o en el practicisme buit (és a dir, en el fracàs de la innovació).

(Què s'ha fet?: les tres línies conegudes: Llengües i agrupaments, Didàctiques i innovació curricular, Acció tutorial)

VI. Com innovar?

Què hem volgut fer per impulsar el projecte d'innovació que vàrem iniciar ara fa un any?

Establir un procés de col·laboració entre els professors i professores del centre i un grup de persones externes per tal de:

- 1) Facilitar la presa de consciència sobre diferents aspectes del centre i en especial sobre els que haurien de millorar amb més urgència.
- 2) Contribuir a la definició de camps d'intervenció prioritaris i d'accions concretes a posar en marxa.
- 3) Ajudar en el procés d'aplicació de les accions previstes.

Com no podia ser d'una altra manera, la feina dels externs és "facilitar/contribuir/ajudar" i la del professorat és "prendre consciència/definir/aplicar".

Es per això que hem volgut un procés diferent als cursos i altres fórmules semblants.

VII. Per quines etapes hem pasat?

Crec que es poden distingir les següents.

- 1) Negociació i definició del projecte.
- 2) Immersió per conèixer de prop el centre, primers retorns i alguns debats.
- 3) Diagnòstic, debats, definició de camps prioritaris i accions a realitzar.
(Aprovació per claustre i concrecions en equips i departaments)
- 4) Preparar l'aplicació de les accions decidides.

VIII. Alguns plans per al curs vinent

A més d'obrir cada dia:

- 1) Aplicar i millorar les accions decidides (agrupacions flexibles, PAT, projectes globalitzats, equips més tancats, etc).
- 2) Considerar alguns dels elements del treball en xarxa, el seu funcionament i el que podem fer de nou.
- 3) Seminari inclòs en el pla de formació.

.....

Avaluació després del primer any del projecte “Educar millor és possible”

Sense fer-ne un tractament quantitatiu minuciós, podem dir que els següents punts són tendències clarament detectables en l'opinió del professorat. Però com tot lector, fins i tot ben intencionat, distorsiona sense voler la lectura, és recomanable que llegiu totes les respostes.

Les valoracions positives es refereixen a:

Proximitat

Es valora la proximitat dels membres del projecte, la capacitat d'escoltar, el voler ajudar, l'acompanyament.

Reflexió/debat

Es valora la creació d'un espai d'observació, anàlisi, reflexió i debat sobre la tasca que es realitza en el centre. (Es demana incrementar els moments de debat)

Retorns

Es valoren els escrits anomenats “retorns” i la seva discussió. (Es demana que puguin discutir-se una mica més)

Participació a l'aula

Es valora la presència com observadors i la participació més activa dins les aules de les persones externes. (Es demana que continuï i augmenti)

Les coses a millorar es refereixen a:

Propostes concretes i debat

Hi ha dues línies de reivindicació clares: molta teoria que no acaba de concretar-se (menys debat) i falta debat sobre el que volem.

Obertura a totes les opinions

Hi ha persones que no han estat escoltades de manera suficient i temes que no han estat recollits.

Més implicació

Es demana més implicació per part de tothom en el projecte. En algun cas sembla que es dubti de la voluntat real de tirar-lo endavant.

Més temps i més efectivitat

Hi ha una reivindicació de temps per considerar i debatre qüestions educatives i també que les reunions siguin més efectives.

Coses a fer:

Innovació didàctica i tutoria

Es detecta clarament la voluntat de dedicar més esforç a la qüestió de les innovacions curriculars (metodologies, materials, ...) i a la tutoria.

Avaluació

Hi ha diversos temes que apareixen en algun cas (disciplina, ambient del centre, racisme, etc), però un es destaca per sobre dels altres: l'avaluació.

“Quien mucho abarca poco aprieta”

Hi ha la opinió força extesa que, abans d'obrir noves línies de treball, cal realitzar les moltes coses que queden per fer.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

- Anàlisi i reflexió sobre la pràctica educativa.
- Proposta de noves formes de plantejar la classe.
- Possibilitat de portar a terme aquestes propostes.
- Reforçar la consciència que cal millorar.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

- Implicació de l'equip directiu en el projecte que col·labora a generalitzar la consciència que cal actuar.
- Dedicació de més temps per parts de treball per tal que les propostes puguin ser efectives.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

Treball sobre projectes concrets i reals. Els debats poden durar eternament, però si no s'apliquen són estèrils. Preparar un projecte amb tots els dubtes que hi haurien i el necessari reajustament quan s'aplica implica la reflexió i el debat. ⁸

Els retorns que semblen vàlids, la participació a l'aula i la formació també, però sense que siguin els únics mecanismes de participació.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

"Quien mucho abarca, poco aprieta".

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

Els fulls n° ... n han estat un resum d'idees i propostes molt útils per poder reflexionar entorn la millora de l'acció educativa. La proximitat dels "bofillistes" per parlar-ne és, si més no, una eina / recurs personal perquè algú escolti i prengui nota de les pròpies idees / conviccions / angories / il·lusions...

L'acompanyament a l'aula, sempre voluntari, ha permès conèixer més a fons part de la realitat del treball diari, encara que potser de manera sesgada si no s'ha estat present a un nombre

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar? *significativa d'aules
i diferents.*

Les propostes o inquietuds que feien arribar a "Bofill" perquè les estudiés, i en el seu cas vehiculés per treballar-hi, no sempre han estat recollides per encaixar un procés de debat i decisió de noves experiències / formes d'actuació. De fet, aspectes prioritaris com la convivència / disciplina, l'ús d'espais i acompanyament horari als interessos dels alumnes, o un enfocament valent i progressista (no folclòric) del que suposa treballar la diversitat, no han estat presents de la manera necessària en el treball d'ensenyament.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

La creació d'espais de debat i decisió, sense filtres*, sobre qualsevol proposta adreçada a la millora del respecte personal, les didàctiques de treball i l'ús / de materials fungibles i durables. ^{disponibilitat}

* Amb ordenació a l'espai-temps, però amb cabuda per a tots els temes.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

La clarificació i situació d'uns objectius de centre per concretar el projecte educatiu. Què volem per als alumnes?. Com fer-ho?: "logística" prèvia: RESPECTE, MATERIALS ... Tornem-hi!!!

Cal crear els espais de relació i treball necessaris per que tots els alumnes tinguin l'oportunitat de formar-se de la manera més perfecta / perfectible possible. No als "embrotats" amb "competències socials" i altres "diversions" * que no porten endavant. Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

* Que l'acció educativa sigui divertida és bo, que "adormim" els alumnes, no.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

- L'estada i la participació a les classes (com a "espectadors" o activament) de persones externes al centre, perquè d'alguna manera podem tenir una visió més objectiva de la realitat a l'aula i al centre.
- Les propostes entorn a la participació més activa dels alumnes i dels mestres, demanant opinions i obrint debats.
- La receptivitat davant els problemes i preocupacions dels mestres.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

El primer aspecte, quasi previ a qualsevol aspecte, seria que ens ho creïssim més. És a dir, com a projecte està força bé, però es pot quedar en aïró, i no materialitzar-se en transformacions concretes, en canvis de mementos de fei o de donàmuques del professorat i del centre, que penso no són positives. Penso en que no ens podem quedar en "fases bé" que queda tenir un acompanyament del Ja Bofill, quan al centre hi ha problemes greus, prevís als tractats en aquest projecte, que si no es tracten impedeixen poder parlar i discutir amb qualitat i algun aspecte més concret com AF, etc...

- L'edició programada crea un espai més específic per al projecte. Ho sempre en els equips docents hi ha el temps ni el clima per tractar els temes.
- Res novíssim no podem quedar-nos en un bloc on diu el que pensis o fa "teràpia", però quedar-te amb la sensació que no servirà per res o que no canviarem les coses.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- Més propostes conjuntes Bafell - professorat d'actuacions a l'aula.
- Debats profunds i seriosos sobre la forma d'escola que volem aquí, amb el tractament rigorós i efectiu de qüestions com: la convivència entre alumnes i alumnes, professors, la integració real dels alumnes, no folklòrica, l'absentisme, el desprestigiament del centre, la falta de respecte envers els altres...
- La participació no només s'hauria de restringir als debats o propostes, també en l'àmbit de les decisions, tant a l'aula, com en la dinàmica del centre, (decidim nosaltres o ja està decidit?)

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Com he dit en la 2ª, em sembla que hi ha qüestions previes que sense resoldre o discutir la seva possible resolució impediran el tractament de les altres. Amb això no vull dir fer un debat teòric tant, sino "ideològic", perquè si no la pràctica m'as, tampoc té un sentit, perquè sempre va impregnada d'una ideologia, seguirem o no, pel que cal que la tinguem clara.

- Quin centre volem? No ens estem convertint amb un ghetto, i ja ens està bé, perquè una mica vivim d'això?
- Com podem innovar si molts cops és materialment impossible fer classes?
- No estem reproduint models socials, de classe, donant poca qualitat educativa i no portant ^{atenció} atenció necessària educativa real als alumnes, perdent- nos en "com són així" (els alumnes), doncs poc més podem fer?

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

L'avaluació de la tasca del professorat per
persones externes i l'autoreflexió que ha provocat.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

Una de les maneres de fer una millor feina
a l'institut és dedicar-hi més hores: més atenció
per a l'alumne i la família, preparació de dossiers, etc.
Això implicaria dues opcions: o treballar individualment
més hores a la setmana o tenir personal adicional
per a aquestes tasques. Penso que aquestes dues
opcions són complicades de portar a terme, per diverses
raons.

En la meua opinió, més que suggerir ~~de~~ $\frac{1}{2}$ més
feina al professorat faria que ~~de~~ aquesta fos
més efectiva aprofitant els recursos existents.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

Servir de suport logístic en la recerca de material:
llibres, vídeos i inclús activitats complementàries, tant
dins com fora de l'aula.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries
-llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines
iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Elaboració de material didàctic (dossiers, apunts, ...)
adient a cada grup i matèria
obtenint d'un fons documental important, tant
per la formació del professorat com per a l'aplicació
a l'aula.

Reursos per portar a terme les classes de ciències
i tecnologia i plàstica.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

Els diferents punts d'intervenció que s'han fet en resposta a diferents problemes sorgits a l'aula i forma d'intervenció del professorat. Crec que hem donat alguns punts i uns punts per qualsevol de nosaltres pot tenir en compte i adaptar-ho al dia a dia i a la realitat que es viu en aquest centre.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

Tenir i com ens movem en aquest centre crec que el més important seria fer debats i formació. Per que és molt important que tot hom tingui en compte uns mateixos problemes ja que tot aquest projecte sigui ~~fert~~ doni el seu fruit.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

De ben començant ja organitzaria aquests punts propo-
xet, ja que tal i com tenim la realitat del dia a dia,
és molt important que tot hom treballi bé i amb les
diferents mesures els punts esmentats. El que si tendria
en compte ~~el~~ és el tema de la disciplina com un punt
prioritari a tractar des de les diferents vessants.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educator millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educator millor és possible" valoren positivament?

- Que ha permès que parlem d'aspectes de com ho feia cadascun que d'altre manera no se sabia, ho hem après el que fa la gent amb la que més et relaciones.
- El poder per escrit acords o línies de treball.

2. Quins aspectes del projecte "Educator millor és possible" es podrien millorar?

- Aprofundir o concretar més els aspectes sobre didàctica.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

treballar més la participació a l'aula.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

les llengües, els agrupaments i l'acció tutorial són les iniciatives més parlades i treballades fins ara. Cal que tocadura parlar del tema de la innovació curricular.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

Ha suposat un espai per a la reflexió en general i en particular un redreçament a les tasques del professorat, és a dir amb un o en el professor i no pot.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

Incrementar en ambdues més a la concert, en el dia a dia dels docents de la tutoria i la docència. Gestions amb dedicació no s'ha oblidat com sempre la innovació curricular encara que a mitjàs per lat.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

S'hauria d'aprofundir en la didàctica des del punt de la diversitat i per combatre els desmotivacions. Recollir, fer propostes i experimentar en aquest sentit, per després analitzar.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Que pugem continuar amb els aspectes de didàctica i innovació curricular. Analitzar el currículum de les diferents àrees i entrar en temes com en el camp de les ciències seria la ciència antepasta, els enfocaments CTS ... O en la utilització de eines pedagògiques com els esquemes conceptuais... També trobo a faltar un anàlisi de la població de l'alumnat.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

amb que tractem, a partir d'un "examen initial" per conèixer el seu nivell pre-evident, les seves destreses, el camp emocional, tenim un coneixement del perfil i personalitat global de l'alumne.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valors positivament?

Es pot dir que valoro positivament el fet que existeixi el projecte en si, i la possibilitat de seguir de tant en tant al llarg del curs per anar examinant mica en mica la nostra feina i trobar possible vies de millora. Ja sé que això que dic és molt general... m'ha agradat molt el contacte proper amb les persones que han col·laborat amb el nostre equip docent (en tutorier, reunions, sortides...), tipus "observador de la ONU". Valoro molt el recull d'activitats de tutoria fetes durant aquest curs que s'ha fet amb ajuda del "observador".

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

Potser aniria bé augmentar la participació de les persones de la Fundació a l'aula, per tal de recollir els problemes concrets i reals i mirar entre tots de trobar-hi solució.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

Potser m'he avançat en una pregunta ... A banda d'això de la participació a l'aula, crec que ~~és~~^{fa} molt positiu fer una bona oferta de formació dins de l'IES en relació als aspectes que més ens preocupen: acció tutorial, tractament de la diversitat, resolució de conflictes dins l'aula...

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

El fet de que un equip, en aquest cas el de la F.B., faci observacions, reflexions i retorni opinions, alternatives etc. és important i d'ajuda al conjunt de professors d'un centre perquè supleix el temps que necessitariem els docents per anar reflexionant d'una manera sistemàtica i continuada sobre la tasca docent, per anar millorant.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

Aquest curs ha sigut un inici. Tot és molt lent. En un centre com aquest costa avançar per la dispersió, que és molt gran.

El curs vinent crec que tindrà més possibilitats per opinar, perquè espero que es vagi consolidant el treball d'aquest curs i de ^{seguents} de
Crec que falten ^{seguents} formació a tot el claustre.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- . Formació
- . Participació a l'aula.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries –llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial– quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

- . Tallers de plàstica (la plàstica com element integrador i d'autavaloració)
- . Modificar les franges horàries.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valors positivament?

Qualsevol iniciativa per millorar l'ensenyament ja és positiva. De totes formes l'experiència en el projecte és curta.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

L'acció tutorial de grup i el seguiment individual.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries –llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial– quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Abans de noves iniciatives s'hauria de consolidar i avaluar les que funcionen o funcionaran l'any vinent.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Educar millor és possible.

IES Miquel Tarradell

Fundació Jaume Bofill

GREM de la UB

25/06/02

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

*- el material de part, els resums per escrit, les propostes
que ajuden a reflexionar, la disponibilitat de
determinades persones a espumfer ...*

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- La participació activa en les tasques de programació de l'obra. Crec que es deixa de banda la part del departament amb anàlisi de propostes innovadores, de programació d'elaboració de recursos i propostes i que es trobaven per moltes agrupacions que no podien seguir més la part d'un departament.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

1. Revisar o/í elaborar o/í millorar la programació didàctica de cada matèria i de cada departament que garanteixin el compliment de les competències bàsiques
2. Millorar "l'ambient" del centre, la relació amb els alumnes, establir uns mecanismes de disciplina flexibles...
3. Reflexionar sobre quins tipus de recursos i materials s'han d'utilitzar per garantir l'ensenyament de l'alumne.
4. Desdramatitzar el mite del material o del recurs fonamental per al desenvolupament d'una classe. Hi han factors que es deixen de banda: l'espillat personal, l'entusiasme, el respecte personal pels membres de la comunitat educativa

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educator millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educator millor és possible" valoren positivament?

El fet mateix d'engegar tot el projecte i fer participar a tot el professorat. ~~encara~~ Fer possible tenir amb la idea del professor tot davant l'aula. Compartir
Provocar la reflexió sobre com ho fem i intentar innovar.

2. Quins aspectes del projecte "Educator millor és possible" es podrien millorar?

La sensació que tot això a nivell tècnic està molt bé però que finalment a la pràctica no sigui efectiu o factible per manca de recursos, idees, etc.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

Hauria de haver alguna manera que tot això no es perdés i poder fer efectives a l'aula les noves propostes, recursos materials, etc. // Ara que els equips són més o menys tancats, facilitar la manera de poder treballar per projectes ~~autònoms~~.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

- . L'assistència de tot l'equip de Bofill.
- . El voler ajudar a tothom.
- . La implicació en les classes
- . Els retorns

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

- Crec que la visió general s'hauria d'ampliar.
- En alguns moments o en temes particular, no s'ha escoltat a alguns professors/es.
- Cohesió del grup.
- Motivació personal i de grup.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- Formació en aspectes de dinàmica, salut mental i física.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

- L'absentisme, per què? com?
- Treball de raisme en la tutorie.
- Atenció més directa d'algunes alumnes.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Educar millor és possible.

IES Miquel Tarradell

Fundació Jaume Bofill

GREM de la UB

25/06/02

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries –llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial– quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

- la relació amb les persones que guien el projecte. Te ajuda a desdramatitzar la funció docent
- la capacitat de treball de les persones implicades. Personalment, he participat poc.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

Es millorarien dos aspectes:

* Més discussió de les retorns. Per raó de temps, cansancio, "decreixement" en el objectiu final del projecte, ... les discussions estan molt condicionades.

* Discussió de conflictes concrets per a evaluar de que se ha hecho bien y mal. A partir de estas discussions se puede elaborar una guía de actuación e modo de protocolo. No hay que olvidar que los conflictos en este centro son muy frecuentes.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- Retenció de tot aquell que tinguem per finalitat un funcionament més relaxat. És possible que guanyem poder més cases de les que podem. Un major control de la "agenda" és fonamental per a mantenir i funcionar millor.
- Debate sobre conflictes concrets per analitzar punts de actuació.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries –llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial– quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

- Mas que proponer algo nuevo, me centraría en didácticas y acción tutorial.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

• Se ha ^{passat} obert un procés de reflexió - ^{avaluació} del treball fet i se interessa concretar aspectes, estratègies i accions pràctiques per al futur competitiu.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

• Me pareix que el procés és molt instrumental. Se està posant el 95% del esforç en "tecnologia pedagògica". És una costumbre del professorat pre-reforma que evita analitzar, evaluar, progressar

en:

• On que fins educa?
• Com tinc que competir, pactar
• Com tinc que relacionar les fines ~~en les~~ les relacions
• Com tinc que relacionar la comunicació que competeix
• On que estic?

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

Dependrà de què se quiera con-
seguir.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries
-llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines
iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

En la 2ª pregunta contexto
parte de esta. Aleshores hauríem un tema
estrella que ni siguera se ha
mentat: la Exclusió.

Creo, francament, que es un
tema sobre tendriam que
evolucionar much.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Insisto, si el futuro està en la
autonomia de les entes, ¿no seria
convenient analitzar, evaluar
y pactar un conjunt de valors, necesi-
tats, aspiracions con el context
en el que està immers el centre

Àngels Fdez.

Educar millor és possible.

IES Miquel Tarradell

Fundació Jaume Bofill

GREM de la UB

25/06/02

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

La "entrada" del projecte al centre ens obliga a recordar que educar millor és possible i, anima i remou al personal, provoca (amb tota la extensió de la paraula) discussions, polèmica, desacords, acords deixant en evidència allò que normalment pot passar desapercebut. El projecte és un "pessic" per despertar al "corral", evolucionar-lo. Però ara ens haurem d'ajudar a organitzar creativament tot això. I el temps dirà... Però, en fi... moure's i remoure és arriscat però si no és la mort.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Existeixen "estratègies" per millorar les relacions entre els companys de feina?

Un bon ambient de treball és molt important: sense excessiva angúnia, amb calma, sense excessiva competència. Amb més "lealtat" ~~se~~ i serenitat.

Millora pedagògica: aconseguir treballar en pau (amb una mica més - el Tarradell és molt dur en aquest aspecte de vegades !! -). I això els ordinadors no ho aconsegueixen.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

- OBSERVACIÓ I COMENTARI SOBRE LA CLASSE, ALUMNAT, ETC.
- QUE LA F.J.B. VULGUI DEDICAR PRESSUPOST I UN EQUIP A FER AQUESTA TASCA PER A TREURE UNES CONCLUSIONS.
- LA RELACIÓ PROFESSIONAL I HUMANA QUE HEM TINGUT.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

- DEDICAR MÉS TEMPS PER A COMENTAR, DISCUTIR ELS ASPECTES OBSERVATS SENSE MÉS SACRIFICI DEL PROFESSORAT.
- OBSERVAR I CRITICAR PER MILLORAR L'EQUIP DOCENT I ELS SUBGRUPS DE PROFESSORS I SATEL·LITS.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- INTERCOMUNICACIÓ
- POSAR EN LÍNIA ELS EQUIPS DOCENTS, LA RESTA DEL PROF. I L'EQUIP DIRECTIU.
- ANALITZAR ELS GRUPS DE PRESSIÓ I
- CANALITZAR-LA I ABOLIR ELS "ATAJOS".
- MOLT MÉS PARTICIPACIÓ DE L'ALUMNAT.
- LA RELIGIÓ I RELIGIONS AL CENTRE.
- HORARI DE L'ALUMNAT I ASSISTÈNCIA...

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

- TREURE EL TIMBRE
- DIGNIFICAR EL CENTRE : metgeja, llum, soroll, lavabos, pintura, material, sala de visites per atendre bé als pacients i d'altres...
- Fer un projecte d'horari adient
- Més combativitat amb les propostes de l'administració si no són adequades als nostres alumnes o amb la tasca docent concreta.

- ANÀLISI I PROPOSTA REAL DE CONTINGUTS, VALORS

1. LLINGÜA / GÜES.
Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

- QUÈ ENSENYAR, QUINS TEMES?

- QUINS VALORS?

• ELS MEUS, ELS NOSTRES

• ELS SEUS, ELS DE QUI? ...

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

El fet que hagin compartit amb nosaltres durant tot un curs i us hagin adonat del que representa i s'ha donat classe en un centre com el nostre, ho he trobat molt positiu. Ens heu ajudat i animat en tot moment.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

Hi ha un tema que a mi em preocupa molt de que veu arribar aquí, és el de l'avaluació i com avaluem els nostres alumnes? No tenim criteris compartits i enc que això i un tema primordial que no s'ha de poder anar fent.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

Pel curs vinent faria una continuïtat del que hem començat aquest curs.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Com he dit abans aec pre hem d'eucasio y tema de l'assessuacó i compartir aiteu).

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

- ES POSITIU PODER PLANTEGAR I MODIFICAR L'ORGANITZACIÓ DEL CENTRE
- ES POSITIVA L'INTRODUCCIÓ DE GRUPS FLEXIBLES A L'ÀREA DE LLENGÜES

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

- S'HA DE MILLORAR EL SISTEMA DE RECOLLIDA D'OPINIONS. LES REUNIONS SÓN UN SISTEMA DOLENT, ES PARLA MÉS I NO SE SAP L'OPINIÓ REAL DEL CENTRE. PROPOSO CENSAR ESTADÍSTICAMENT L'OPINIÓ DELS PROFESSORS I REDUIR AL MÍNIM LES REUNIONS.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

• DONAR UNA RESPOSTA AL PROBLEMA DELS
ALUMNES QUE NO SÓN CAPACES DE SE-
GUIR EL CURRÍCULUM ESTÀNDAR

• DONAR UNA SOLUCIÓ AL PROBLEMA DELS
ALUMNES QUE NO SÓN ESTABLES EN LA
SEVA CONDUCTA

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries
-llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines
iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

• TROBAR SOLUCIONS ALS COSUS ES-
MENTALS ANTERIORMENT

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

- FER REFLEXIONAR I REPLANTEJAR AL CLAUSTRE LA SEUA ACTIVITAT DOCENT
- APORTAR IDEES I NOVES PROPOSTES PER TAL DE MILLORAR L'ACCIÓ EDUCATIVA.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

- A TOTES AQUESTES REUNIONS, DEBATS, PROPOSTES, ETC. SE LI HA DE TREURE UN FRUIT PRÀCTIC. POT-SER HA ESTAT MOLT TEÒRIC I PER AIXÒ DE MOMENT HA TÈNGUT POC INCIDÈNCIA EN LA NOSTRE ACTIVITAT DOCENT.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- Jo diria que LA FEINA S'HA D'ENFOCAR DE
CAPA A LA CONCRECCIÓ DE LES TRES LÍNIES
DE TREBALL DINTRE DE L'AULA.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries
-llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines
iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

- ES PODRIEN AMPLIAR, PERÒ CREC QUE SI
HEM DE PORTAR A LA PRÀCTICA AQUESTES
TRES COSES JA TENIM POC FEINA, POT-SEN
MASSA I TOT.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

El poder en marxa un equip de professors al voltant d'un tema pedagògic.

Que puguem servir per cohesionar el centre i millorar el clima de centre.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

Sempre podem millorar la coordinació i l'efectivitat de les reunions.

S'ha de crear dinàmiques "expressadores" pels profes per dubtar...

La utilitat de les "jornades" s'ha de revisar per garantir que són útils pel projecte.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- Preveure la incorporació de propes nous.
- Fer entrar el debat dels retorns
- Aprofitar al màxim el temps d'algunes participacions a l'aula i treure més profit
- La formació s'ha de veure el calendari de tot el curs.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

- L'assignatura present a l'acció tutorial i l'entorn, vist com una ajuda a les activitats escolars.
- Penseu que la major part de l'esforç es aconseguir la construcció dels tres apartats

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

- Ha permès un espai de reflexió sobre la tasca educativa (els retorns essent)
- La presència dels col·laboradors ha permès la xerrada i compartir dubtes i experiències
- la possibilitat de donar a conèixer noves didàctiques i maneres de funcionar
- l'ajuda dels col·laboradors per recollir informació, materials...

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

- Més insistència en la necessitat de millorar aspectes com és la participació del professorat
- Més intercanvi de materials i treball sobre aquests materials
- S'hauria de demandar més compromís al claustre. Si estem d'acord que s'hauria de millorar coses, no ens podem quedar només en la reflexió, hem de passar a l'acció. Fins ara, per ser l'inici del projecte s'ha anat a poc a poc, però ara és el moment de demandar més compromís al claustre i a la junta directiva

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- Continuar amb els retorns però que arribin a un espai de debat més formal.
- Formació del professorat, sobretot, en didàctica o en aplicació d'aquestes didàctiques, amb la posterior avaluació.
- Més possibilitat d'assistència a grups de reflexió o d'intercanvi d'experiències.
- Continuar amb la participació a l'aula amb una posterior avaluació i retorn de les feines desenvolupades.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Aquestes tres em semblen molt bé. Potser insistiria en aspectes concrets que, segurament, ja estan a dins d'aquests punts. Per exemple, l'avaluació. Tenim seriosos problemes a l'hora d'avaluar perquè seguim criteris diferents. S'hauria de treballar aquest punt per arribar a consensos.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Moltes gràcies i continueu treballant-hi

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

- ha visió exterior.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

- lluitar per aconseguir millors espais
educatius, aules, ordinadors, departaments,
sala de professors/es. etc. etc.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

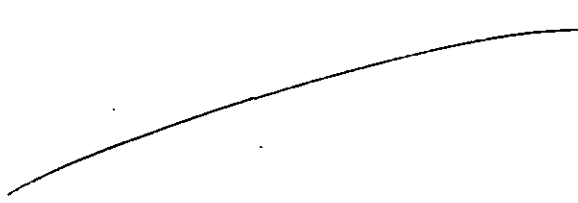
(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- Debats voluntaris.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

Endegar un pla formació per el profess. voluntari sobre com impulsar sobre les drogadiccions.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

Els comentaris deixats a les gubetes obliguen a aturar-se un moment en la cursa diària i reflexionar sobre què fas i com ho fas i perquè ho fas.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

Els debats sobre els diferents temes haurien de ser més continuats, però així no haurien de ser tan llargs i sumar-se a les llargues jornades al centre.

Podrien conèixer projectes, estratègies, ... utilitzats en altres centres.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

- Hauria de potenciar-se la formació. També seria interessant una necessària l'avaluació de les propostes portades a terme.
- Promouria l'intercanvi d'experiències amb altres centres.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries –llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial– quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

- Organització interna del centre. (Si s'ha de tractar a fons de qüestions didàctiques i innovació curricular els departaments han de tenir una més major presència, etc)
- Tractament dels conflictes.
- Avaluació: sabem avaluar amb justícia quan hi ha alumnes que tenen adaptacions curriculars encara que no estiguin plasmatades en cap paper? Ho sabem explicar als alumnes?

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoreu positivament?

Sobretot els "documents de treball" que ens heu fet arribar.
A molts ens han ajudat a reflexionar sobre la pròpia praxis
i ens han fet replantejar algunes coses. ~~per això~~
Gràcies al projecte penso que heu arreglat força en
l'organització dels agrupaments en relació amb l'ensenyament
de les llengües. Ens ha donat l'impetu per treure amb
una organització molt tradicional i poc operativa.

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

El "handicap" més gran ~~és~~ continua sent la manca d'espais
actius i, també, la manca de temps suficient per tal
que els diferents temes es poguessin anar desenvolupant
d'una manera efectiva, eficaç.

Si realment creieu en aquest projecte, hauria de passar
pel davant d'altres qüestions més burocràtiques, d'orga-
nitzaio... que se'us endueu la major part del temps
de què disposeu.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

*Interactar experimentar, ^{aplicar} "petites" propostes educatives
dintre de l'aula, és a dir, passar de la teoria a la pràctica,
i avaluant-les (des de dintre i des de fora).*

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries –llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular i acció tutorial– quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

*No s'iniciaria cap de nova. El que s'hauria de fer, des del meu punt
de vista, és aprofundir en les línies de treball encetades.*

*En aquest sentit, em sembla fonamental ~~donar~~ posar més
èmfasi en l'acció tutorial, però no solament en els papers,
també en la pràctica quotidiana. Per dir-ho més clarament:
que sigui de debò una prioritat (equip directiu inclòs).*

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

Avaluació després del primer any del projecte "Educar millor és possible"

1. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" valoren positivament?

La sustentabilització del esforç individual o de petits grups per a dur-los a terme a tota hora. Després la possibilitat de veure el que s'han fet els tes, companys i adaptar-ne el que et pot anar bé, i dir que això és una manera de fer l'ús d'escala. Després, també, ens ha ajudat a pujar-nos i a baixar-nos. Treballar molt però, de vegades, no en veiem els fruits immediatament i això frustra, etc. Per cert, he vist bé i he estat d'acord amb, que hem

2. Quins aspectes del projecte "Educar millor és possible" es podrien millorar?

Suposo que aquest primer any s'ha estat poc intervencionista. El que s'ha tractat era de veure el que fien i sustentatitzar-ho. Per la qual cosa hauria de ser intervingut (F.B.).

Així que estaria bé intervenir i ajudar-los al treball cooperatiu: el treball per projecte, sembla el tòpic de sempre, però no s'ha de deixar de veure el mèrit de tots i tots contents de canviar el treball en grup i el que no canvia i no passa, però a l'hora de treballar amb un grup de treballadors que no tenen cap experiència en aquest tipus de treball i que no tenen cap experiència en aquest tipus de treball.

3. Quines propostes de funcionament faries per l'any vinent?

(Retorns, participació a l'aula, debats, formació, etc)

que el feedback fos més ràpid. Que es pogués
localitzar, i enviar a dir, no centrat en posar
un paper, i no tan ràpid. Que hi hagués un
servei de consulta-tècnica en els àmbits
personals de cada una, però no necessàriament
en el mateix. amb, problemes, decisions, etc.

4. A més a més de les tres qüestions que el Claustre va proposar com a prioritàries -llengües i agrupaments, didàctiques i innovació curricular y acció tutorial- quines iniciatives de millora pedagògica et semblaria convenient iniciar el proper curs?

L'acció tutorial, que encara és una part de
l'acció tutorial, no pot ser que després d'un
"seminari" de 20 minuts de alguna co-
mentari a l'aula, amb mitja hora de
regulació i regulació de l'aula. És o que la
regulació de l'aula és un acte de regulació.
amb coneixement actualitzat, amb descobriment
de l'aprenentatge, de 3 persones, del moment de l'
acció tutorial.

Si vols, escriu les propostes o comentaris que desitgis en un full a part. Gràcies.

ANNEX 14

Educar millor és possible

IES Miquel Tarradell

Fundació Jaume Bofill

GREM de la UB

Comencem el curs! En el marc del projecte "Educar millor és possible", durant aquest 2002 - 2003 està previst aplicar les propostes i línies d'actuació que vam debatre i decidir durant l'any passat.

Hem procurat fer una llista de les activitats que durem a terme per a refrescar-nos la memòria.

1. Acció tutorial:

- Aplicació i revisió de la programació de l'acció tutorial en tots els nivells.
- Impuls de la participació dels alumnes.
- Compartir l'acció tutorial amb el conjunt de l'equip docent.
- Implicació de l'equip extern a una tutoria per nivell i a les reunions de tutors/es.

2. Agrupaments i llengües:

- Grups flexibles de 1er a 3er, de català i castellà.
- Seguiment i revisió del funcionament dels grups.
- Suport i observació global per part de l'equip extern.

3. Innovació curricular

- Projecte de treball integrat i ús de tecnologies de la informació i la comunicació a 3er d'ESO.
- Propostes didàctiques sobre cooperació, aprenentatge diversificat, projectes o centres d'interès, etc. engegades pels equips docents (ex. Crèdit d'acollida, cooperació a socials...)
- Projecte de final del primer trimestre.
- Avaluació de les actuacions i projectes.
- Implicació en els equips docents per part de l'equip extern.

4. Altres propostes ja comentades

- Impulsar el treball en xarxa i l'obertura de l'institut a l'entorn.
- Estratègies per al funcionament de grups classe molt heterogenis: lligat amb innovació curricular, acció tutorial i formació.
- Propostes de debat i treball com: aula flexible, mediació, disciplina, famílies...
- ...

5. Formació i reflexió pedagògica

- Sessions de formació, reconegudes en el Pla de Formació. Aproximadament, 7 sessions de 3 hores.
- Retorns breus sobre els aspectes que sorgeixen en la observació i participació a les aules o al centre, per mantenir obert l'anàlisi del centre i de propostes a realitzar.
- Espais de debat en les reunions habituals de professors i professores.

Coordinació i seguiment:

Comissió d'orientació i seguiment del projecte.

Bona entrada de curs!